

HENRIK IBSEN'S HEDDA GABLER

ADAPTED & DIRECTED BY
MICHAEL H. ARVE

HEDDA GABLER

piesă în patru acte (l890)

În româneşte de Sidonia Drăguşanu *şi* Maria-Alice Botez

Personajele

JORGEN TESMAN, bursier, studiază Istoria Culturii.
DOAMNA HEDDA TESMAN, soția lui.
DOMNIŞOARA JULIANE TESMAN, mătuşa lui.
DOAMNA ELVSTED.
ASESORUL BRACK.
EILERT LOVBORG.
BERTE, servitoarea familiei Tesman.

(Acțiunea se petrece în vila Tesman, în partea de vest a oraşului.)

Actul I

(Un salon spaţios, mobilat cu mult gust, decorat în culori închise. Pe peretele din fund, deschizătura largă a unei uşi, ale cărei draperii sunt date în lături. Această deschizătură dă spre o odaie mai mică, mobilată în acelaşi stil. Pe peretele din dreapta al salonului, o uşă cu două canaturi, care dă în vestibul. Pe peretele opus, la stînga, un glasvand care are, de asemenea, draperiile date deoparte. Prin geamuri se vede o parte din terasa acoperită, şi pomii al căror frunziş are culorile toamnei. în faţă, o masă ovală, acoperită cu un covor şi scaune de jur împrejur. În faţa peretelui din dreapta, o sobă lată de faianţă, în culoare închisă, un fotoliu cu spătarul înalt, un scăunel pentru picioare cu o pernă pe el şi două taburete. În fund, în colţul din dreapta, o canapea colţar şi o măsuţă rotundă. Mai în faţă, la stînga, la o mică depărtare de perete, o sofa. După glasvand, un pian. De ambele părţi ale portierei din fund, etajere cu bibelouri de teracotă şi majolică. Sprijinite de peretele din fund al celeilalte odăi, se văd o canapea, o masă şi cîteva scaune. Deasupra acestei canapele, atârnă portretul unui bărbat frumos, mai în vârstă, în uniformă de general. Deasupra mesei, un lustru cu glob mat, lăptos. De jur împrejurul salonului sunt o mulţime de buchete de flori, aşezate în vaze şi glastre. Alte buchete sunt puse pe mese. Podelele ambelor odăi, acoperite cu covoare groase. Lumină de dimineaţă. Soarele străluceşte prin uşa glasvandului.

Domnişoara Tesman — cu pălărie şi umbrelă — intră venind din vestibul, urmată de Berte, care poartă un buchet învelit în hârtie. Domnişoara Tesman este o femeie de aproximativ

65 de ani, agreabilă, cu un aer binevoitor; îmbrăcată simplu dar îngrijit, într-un taior gri.
Berte este o slujnică în vârstă — cu o expresie şi cu o înfăţişare elocventă pentru provenienţa ei rurală.)

DOMNIŞOARA TESMAN *(se opreşte în faţa uşii, ascultă şi spune cu vocea scăzută)* Nu, zău! Am impresia că încă nu s-au sculat!

BERTE *(tot cu voce scăzută)* Păi, eu ce vă spusei, domnişoară? Gândiţi-vă şi dumneavoastră: vaporul a sosit abia azi-noapte, tîrziu de tot... Ei, şi după aia! Isuse! Cât a mai stat doamna până să se culce: a despachetat şi a tot despachetat.

DOMNIŞOARA TESMAN Da, da, lasă-i să se odihnească bine. Dar barem să dea de aer proaspăt când or intra aici. *(Se duce la uşa cu glasvand şi o deschide larg.)*

BERTE *(lângă masă, încurcată, cu buchetul în mină)* Să mă bată Dumnezeu dacă mai găseşti vreun locşor aici, unde să mai pui ceva... Eu zic că pot să-l pun aici, domnişoară! *(Pune buchetul în faţă, pe pian.)*

DOMNIŞOARA TESMAN Va să zică, iată-te acum la noii tăi stăpâni, draga mea Berte. Dumnezeu mi-e martor că mi-a venit mai mult decât greu să mă lipsesc de tine...

BERTE *(gata să plângă)* Da eu, domnişoară! Eu ce să mai zic? Ani şi ani de zile, am mîncat o pâine bună în casa dumneavoastră!

DOMNIŞOARA TESMAN Trebuie să privim totul cu înţelepciune, Berte. Nu avem altceva de făcut. Ăsta-i adevărul. Jergen trebuie să te aibă aici, la el în casă. Are nevoie de tine. Tu eşti obişnuită de mult să-i porţi de grijă; era un copil, un băieţel, când l-ai cunoscut.

BERTE Da, domnişoară, da ce greu îmi vine când mă gîndesc la dânsa... Bolnavă, sărăcuţa, şi neajutorată, sărăcuţa de dânsa... Acum asta-i mai lipsea: fată nouă în casă. Păi credeţi că aia o să se priceapă?... Vă spun eu, n-o să se priceapă niciodată să facă totul aşa cum

trebuie, ca să mulțumească un om bolnav...

DOMNIŞOARA TESMAN Ah, o voi instrui eu cum trebuie. Şi pe urmă, n-o s-o las să muncească singură: tot ce o să fie mai greu, eu o să fac. Înțelegi? Aşa că poți fi liniştită, dragă Berte: va fi bine îngrijită, biata mea soră.

BERTE Da, dar mai e ceva, domnişoară. Să vă spui drept, mă tem că n-am să fiu în stare, poate, să fac totu', aşa cum trebuie ca să-i fie chiar pe plăcu' doamnei...

DOMNIŞOARA TESMAN Ei, Dumnezeule! La început, poate să fie ba una, ba alta, care să...

BERTE Sigur, dânsa trebuie că e foarte pretențioasă...

DOMNIŞOARA TESMAN Îți poți închipui! Fiica generalului Gabler! Şi cum a fost ea învățată să trăiască, în timp ce generalul mai era în viață! Îți mai aduci aminte când trecea călare pe şosea, împreună cu tatăl ei? În costumul ei negru de călărie! Şi cu pană la pălărie!

BERTE Tocmai la asta mă gîndeam şi eu... Dar nu, zău, nu mi-ar fi putut trece niciodată prin minte că din dânsa şi din domnul candidat ar putea să iasă vreodată o pereche...

DOMNIŞOARA TESMAN Nici eu! Da... adevărat... A, Berte! Bine că mi-am amintit! De-aci înainte, nu trebuie să-i mai spui lui Jorgen: „domnule candidat”. Trebuie să-i spui „domnule doctor”.

BERTE Da, şi despre asta a vorbit doamna cea tînără, chiar de cum a intrat pe uşă azi-noapte. Aşa să fie, domnişoară?

DOMNIŞOARA TESMAN Nici mie nu mi-ar fi venit sa cred, dar aşa-i! Închipuieşte-ți, Berte, l-au făcut doctor, acolo în străinătate. Acum, în timpul călătoriei din care s-a întors, înțelegi? Habar n-am avut nici eu, până nu am aflat-o chiar din gura lui... El mi-a povestit jos, la debarcader...

BERTE Ei, da, dânsul e foarte isteț... Poate să se facă orice dacă vrea, până şi doctor! Dar, spui drept, chiar asta n-aş fi crezut, că o să se apuce, aşa, deodată, să

tămăduiască oameni...

DOMNIŞOARA TESMAN Nu, nu doctor aşa cum ai înțeles tu... *(Dând din cap cu importanță.)* De altfel, s-ar putea întîmpla ca foarte curînd să ajungă ceva mai important şi să trebuie să-i spui într-un fel şi mai impunător.

BERTE Nu se poate! Şi ce fel de ceva o să fie, domnişoară?

DOMNIŞOARA TESMAN *(serios)* Ei, cred şi eu că ai vrea să ştii! *(Cu emoție.)* Ah! Doamne, Dumnezeule, de-ar putea răposatul Jochum să vadă de-acolo, din groapă, ce-a ieşit din băiețelul lui! *(Privind împrejur.)* Ascultă, Berte, dar ce ți-a venit? De ce ai scos husele de pe toate mobilele?

BERTE Doamna mi-a spus să le scot. Zicea că nu poate suferi să vadă învelitori pe scaune.

DOMNIŞOARA TESMAN Asta înseamnă că au de gînd să-şi petreacă vremea, zi de zi, aici, în casă.

BERTE Da, aşa se pare... Cred că mai ales doamna vrea aşa... Că dânsul nu spunea nimic...

(Jorgen Tesman intră dinspre partea dreaptă a odăii din fund, fredonând şi ducând cu el un cufăr gol şi deschis. Este un bărbat cu aspect tineresc, în vârstă de 35 de ani, de statură mijlocie, cam plinuț, cu o falǎ deschisă, rotundă şi cu o expresie de satisfacție. Are părul şi barba blonde. Poartă ochelari, o haină de casă comodă şi cam uzată.)

DOMNIŞOARA TESMAN Bună dimineața, Jorgen!

TESMAN *(din prag)* Mătuşa Julle! *(Se îndreaptă spre ea, îi strânge mâna.)* Vai! Ai bătut drumul tocmai până aici, afară din oraş, şi încă la o oră atât de matinală! Aşa-i?

DOMNIŞOARA TESMAN Da, închipuieşte-ți că voiam să ştiu şi eu ce mai e pe-aici.

TESMAN Bine, dar după o noapte în care te-ai culcat atât de tîrziu...

DOMNIŞOARA TESMAN Asta, zău, n-are nici o importanță !

TESMAN Sper, barem, că ai ajuns cu bine de la debarcader? Aşa-i?

DOMNIŞOARA TESMAN Da, mulțumesc lui Dumnezeu, am ajuns cu bine. Asesorul a fost atât de drăguț şi m-a condus până la uşă.

TESMAN Ne-a părut rău că n-am putut să te luăm în trăsură cu noi. Dar ai văzut şi tu: Hedda avea atîtea cutii pe care trebuia să le cărăm.

DOMNIŞOARA TESMAN Da, ar fi fost greu cu toate cutiile alea... Erau foarte multe, într-adevăr...

BERTE *(către Tesman)* Ar trebui poate să intru şi s-o întreb pe doamna dacă n-are nevoie de mine...

TESMAN Nu, mulțumesc, Berte, las-o... A spus că dacă are nevoie de tine, te sună.

BERTE *(către Tesman)* Bine, bine!

TESMAN Uite, ia cufărul ăsta.

BERTE *(luându-l)* îl urc în pod. *(Iese pe uşa care dă în vestibul.)*

TESMAN Ei, ce spui, mătuşă: cufărul ăsta pe care l-ai văzut era plin, îndesat cu hârtii; este de necrezut câte am putut aduna şi copia de prin toate arhivele pe care le-am răscolit. Lucruri vechi, extraordinare, despre care nimeni pe lume n-ar fi ştiut ce să înceapă cu ele.

DOMNIŞOARA TESMAN Da, da, nu ți-ai pierdut vremea, Jergen, în timpul călătoriei de nuntă.

TESMAN Nu, asta sigur n-aş putea-o spune!... Dar scoate-ți pălăria, mătuşico. Lasă-mă să-ți desfac funda. Aşa-i?

DOMNIŞOARA TESMAN *(în timp ce el o ajută)* Sfinte Dumnezeule, nu te-ai schimbat: te porți cu mine la fel cum te purtai pe vremea când stăteai la noi în casă.

TESMAN *(se întoarce şi învârteşte pălăria în mină)* Nu, zău, ce pălărie drăguță şi impunătoare ți-ai pus!

DOMNIŞOARA TESMAN Pe asta am cumpărat-o mai mult pentru că m-am gîndit la Hedda...

TESMAN La Hedda? Aşa-i?

DOMNIŞOARA TESMAN Da, ca să nu-i fie ruşine cu mine, dacă s-ar întîmpla să mergem împreună pe stradă.

TESMAN *(mângâind-o uşor pe obraz)* Eşti grozavă, mătuşă

Julle, la toate te gîndeşti! *(Punând pălăria pe unul din scaunele de lângă masă.)* Şi-acum, hai să ne aşezăm noi doi, aici, pe canapea şi să stăm puţin de vorbă până ce vine Hedda. *(Se aşează. Ea pune umbrela pe colţul canapelei.)*

DOMNIŞOARA TESMAN *(luându-i amândouă mâinile şi privindu-l)* Ce fericire că eşti aici, că te am din nou în faţa ochilor, Jorgen! Pe tine, băieţelul drag al răposatului nostru Jochum...

TESMAN Şi eu sunt fericit că te revăd, mătuşă Julle. Tu doar mi-ai ţinut loc şi de tată şi de mamă.

DOMNIŞOARA TESMAN Da, ştiu bine că întotdeauna vei ţine la bătrânele tale mătuşi.

TESMAN Am auzit că nu-i merge de loc mai bine mătuşii Rina. Aşa-i?

DOMNIŞOARA TESMAN O, nu, pentru ea nu ne mai putem aştepta la nici un fel de bine, sărmana. Zace în pat, aşa cum a zăcut şi până acum, în toţi aceşti ani. De-ar da Domnul s-o mai pot păstra barem un timp lângă mine! Altfel nu ştiu, Jorgen, ce să mai fac cu biata mea viaţă! Mai ales acum, când nu te mai am nici pe tine, să te îngrijesc.

TESMAN *(bătând-o pe umăr)* Ei, hai, hai!

DOMNIŞOARA TESMAN *(schimbând brusc tonul)* Zău, gândeşte-te, Jorgen, tu şi om însurat! Şi pe deasupra tocmai cu Hedda Gabler! Cu încântătoarea Hedda Gabler! Gândeşte-te! Ea, care avea atâţia curtezani!

TESMAN *(fredonează puţin şi surâde mulţumit)* Da, cred că am destui prieteni buni, aici în oraş, care au alergat după ea şi care acum mă invidiază. Aşa-i?

DOMNIŞOARA TESMAN Unde mai pui că ai avut ocazia să faci şi o călătorie de nuntă atât de lungă! Mai bine de cinci luni - aproape şase!

TESMAN Ei, pentru mine a fost într-un fel şi o călătorie de studii. Gândeşte-te la toate arhivele acelea pe care a trebuit să le cercetez. Şi-apoi toate cărţile, nenumăratele

cărți pe care a trebuit să le citesc, din scoarță în scoarță.

DOMNIŞOARA TESMAN Da, asta aşa-i. *(În taină.)* Ascultă, Jergen, nu cumva mai ai ceva să-mi povesteşti... Ceva, aşa... mai... extraordinar...

TESMAN Despre călătorie?

DOMNIŞOARA TESMAN Da.

TESMAN Nu, nimic altceva decât ce ți-am scris. Că mi-am luat doctoratul acolo... ți-am spus-o ieri.

DOMNIŞOARA TESMAN Da, asta da. Vreau însă să zic, dacă n-ai vreo... aşa... vreo perspectivă?

TESMAN Perspectivă?

DOMNIŞOARA TESMAN Doamne, Dumnezeule, Jergen, doar sunt bătrâna ta mătuşă!

TESMAN Da, desigur, am perspective.

DOMNIŞOARA TESMAN Ei!

TESMAN Am cele mai frumoase perspective de a ajunge în scurt timp profesor.

284

DOMNIŞOARA TESMAN Da, profesor, da.

TESMAN Sau mai degrabă pot spune că am toate asigurările că voi deveni profesor. Dar asta, dragă tanti Julle, o ştii tot atât de bine ca şi mine.

DOMNIŞOARA TESMAN *(surâzând)* Da, da, sigur, ştiu. Ai dreptate. *(Schimbând tonul.)* Dar vorbeam de călătorie. A costat probabil o groază de bani, nu-i aşa, Jorgen?

TESMAN Ei, sfinte Dumnezeule, bursa aceea de stat era destul de mare. Ne-am ajutat cu ea o bună bucată de timp.

DOMNIŞOARA TESMAN Numai că nu pot înțelege cum a putut ajunge pentru doi când de la început era numai pentru o persoană.

TESMAN Nu, nu, nici nu-i de înțeles! Aşa-i?

DOMNIŞOARA TESMAN Mai ales când călătoreşti cu o doamnă... După câte am auzit, cu o doamnă costă mult mai scump.

TESMAN Da, bineînțeles, e ceva mai scump. Dar Heddei îi era necesară această călătorie. Îi era foarte necesară. Aşa că nici n-ar fi fost posibil într-altfel.

DOMNIŞOARA TESMAN Nu, sigur că nu... Nici nu s-ar fi cuvenit; călătoria de nuntă face parte din obiceiurile oamenilor de azi... Dar, spune-mi, ai reuşit barem să-ți vezi în linişte, pe îndelete, locuința?

TESMAN Ei, sigur că da. Am început să circul prin ea de cum s-a luminat de ziuă.

DOMNIŞOARA TESMAN Şi cum îți pare totul?

TESMAN Superb! Absolut remarcabil. Numai că nu pot înțelege ce-o să facem cu cele două odăi goale care se află între această cameră şi dormitorul Heddei.

DOMNIŞOARA TESMAN *(surâzând)* A, dragul meu Jorgen, pentru ele se pot găsi destule întrebuințări, aşa, cu timpul...

TESMAN Da, într-adevăr, ai dreptate, mătuşă Julle. Cu timpul, va creşte colecția mea de cărți şi atunci... Aşa-i?

DOMNIŞOARA TESMAN Tocmai, dragul meu băiețel. La colecția de cărți mă gîndeam şi eu.

TESMAN sunt fericit, mai cu seamă pentru Hedda. Înainte de logodnă îmi spusese de-atâtea ori că n-ar dori să stea în nici o altă vilă decât în aceea a doamnei consilier de stat Falk.

DOMNIŞOARA TESMAN Da, gândeşte-te, ce întîmplare! Să fie de vânzare tocmai când erați plecați!

TESMAN Da, mătuşă Julle. Norocul a fost cu adevărat de partea noastră. Aşa-i?

DOMNIŞOARA TESMAN Dar o să te coste bani mulți, dragul meu Jergen! Mulți bani...

TESMAN *(privind-o cam stânjenit)* Da, se prea poate să fie aşa, mătuşă!

DOMNIŞOARA TESMAN Ah! Doamne, Dumnezeule!

TESMAN Cât crezi? Aşa, aproximativ...

DOMNIŞOARA TESMAN Nu, mi-e imposibil să spun... Trebuie să sosească nota, toate socotelile...

TESMAN Din fericire, asesorul Brack a obținut condiții extrem de avantajoase pentru mine. El personal i-a scris Heddei despre aceste condiții...

DOMNIŞOARA TESMAN Dar n-are nici un rost să-ți faci griji, băiețelul meu... În orice caz, pentru mobilier şi pentru toate covoarele am depus eu cauțiune.

TESMAN Cauțiune? Tu? Dragă mătuşă Julle, ce fel de acoperiri poți da tu?

DOMNIŞOARA TESMAN Am ipotecat rentele.

TESMAN *(sărind în sus)* Ce? Rentele tale şi ale mătuşii Rina?!

DOMNIŞOARA TESMAN Dacă n-am găsit altă ieşire!

TESMAN *(aşezându-se în fața ei)* Dar e nebunie curată! Banii proveniți din rente sunt singura voastră sursă de existență!... A ta şi a mătuşii Rina!...

DOMNIŞOARA TESMAN Ei, haide, haide, nu te înfierbânta pentru atâta lucru. Înțelegi, nu-i decât o formalitate! Aşa a spus şi asesorul Brack, fiindcă, ştii, el a avut amabilitatea să aranjeze totul pentru mine. E numai o chestiune de formă, aşa spunea.

TESMAN Da, se poate, o fi bine şi-aşa, dar cu toate astea...

DOMNIŞOARA TESMAN De-acum înainte, ai salariul tău din care se vor putea achita ratele. Şi, sfinte Dumnezeule, chiar de-ar trebui să cheltuim şi noi un pic... Să te ajutăm puțin, la început... Am fi fericite s-o putem face...

TESMAN O, mătuşă! Nu vei obosi niciodată să te jertfeşti pentru mine?

DOMNIŞOARA TESMAN *(ridicându-se şi punînd mâinile pe umerii lui)* Dar, am eu vreo altă bucurie în viață, dragul meu băiat, decât să-ți netezesc ție drumul? Tu, care n-ai avut nici tată, nici mamă pe care să te poți sprijini! Dar acum, uite că ne aflăm aproape de țintă. Câteodată, perspectivele au fost destul de întunecate. Totuşi, slavă ție, Doamne, ai ajuns la liman, Jergen!

TESMAN Da, în fond e ciudat cum s-au aranjat toate.

DOMNIŞOARA TESMAN Şi toţi cei care ţi-au stat împotrivă şi au încercat să-ţi pună beţe în roate se află acum doborâţi. Sunt la pămînt, Jergen. Iar cel mai primejdios pentru tine, acela a căzut cel mai rău. Iată, acum doarme aşa cum şi-a aşternut... Un biet om rătăcit...

TESMAN Ai mai auzit ceva despre Eilert? Vreau să zic, de când am plecat.

DOMNIŞOARA TESMAN Nimic, decât că a mai publicat o carte.

TESMAN Ce anume? Eilert Lovborg? Acum, de curînd? Aşa-i?

DOMNIŞOARA TESMAN Da, aşa se spune! Ştie Domnul dacă poate fi ceva de capul ei! Ei, Jergen, când va apărea cartea ta cea nouă, ei, da, va fi cu totul altceva! Despre ce tratează?

TESMAN Tratează despre industria casnică din Brabant, în evul mediu.

DOMNIŞOARA TESMAN Zău aşa, când mă gîndesc că poţi scrie şi despre asemenea lucruri.

TESMAN De altfel, s-ar putea să mai dureze mult până să apară. Mai întâi, înţelegi, trebuie să pun ordine în toată colecţia mea... care e foarte mare...

DOMNIŞOARA TESMAN Da, da, să pui totul în ordine să colecţionezi, să clasezi, la de-alde astea te pricepi tu! Nu degeaba eşti fiul răposatului Jochum.

TESMAN De altfel, e şi o mare bucurie pentru mine să mă ocup de toate astea... Mai ales acum, când am căminul meu, propriul meu cămin, o casă confortabilă, plăcută, în care pot lucra.

DOMNIŞOARA TESMAN Şi înainte de toate o ai pe cea după care tînjea inima ta, Jergen.

TESMAN *(cuprinzând-o în braţe)* O, da, da, mătuşă Julle! Hedda este tot ce am mai preţios şi mai încântător! *(Privind spre uşă.)* Iat-o, cred că vine. Aşa-i?

(Hedda intră dinspre stângă, prin odaia din fund. Este o doamnă de 29 de ani. Trăsăturile feţei, silueta, sunt

distinse, nobile. Tenul, de o paloare mată. Ochii de culoarea oțelului exprimă o linişte limpede şi rece. Părul, şaten - un şaten frumos, cu firul nu prea des. Poartă o rochie de dimineață, cam largă, de bun-gust.)

DOMNIŞOARA TBSMAN *(mergând în întâmpinarea Heddei)* Bună dimineața, dragă Hedda! Din toată inima îți spun: bună dimineața!

HADDA *(întinzându-i mâna)* Bună dimineața, dragă domnişoară Tesman! O vizită atât de matinală? E foarte amabil din partea dumitale.

DOMNIŞOARA TESMAN *(cam încurcată)* A dormit bine tânăra doamnă în noua ei locuință?

HEDDA Oh, mulțumesc! Aproximativ...

TESMAN *(râzând)* Aproximativ? Nu, zău, eşti grozavă, Hedda! Dormeai buştean, când m-am trezit eu.

HEDDA Din fericire. De altfel, trebuie mai întâi să te obişnuieşti cu tot ce e nou, domnişoară Tesman. Încetul cu încetul. *(Privind spre stânga.)* Uf! servitoarea a lăsat deschisă uşa la verandă. Şi soarele a inundat toată veranda... Ca o mare...

DOMNIŞOARA TESMAN *(îndreptându-se spre uşă)* Bine, o s-o închidem imediat...

HEDDA Nu, nu aşa! Dragă Tesman, trage perdelele. Aşa, lumina e mai puțin violentă...

TESMAN *(lângă uşă)* Da, bine, bine. Uite, acum, Hedda, ai şi aer proaspăt şi umbră.

HEDDA Da, aici într-adevăr e nevoie de aer proaspăt... Toate florile astea îngrozitoare... Dar, dragă domnişoară Tesman, nu vrei să iei loc?

DOMNIŞOARA TESMAN Nu, mulțumesc, nu. Acum, slavă Domnului, ştiu că toate merg bine aici! Şi trebuie să ajung cât mai repede acasă... Mă aşteaptă biata mea soră, bolnavă în pat.

TESMAN Nu uita: multe salutări mătuşii Rina din partea mea. Şi spune-i că voi trece s-o văd chiar azi, ceva mai târziu...

DOMNIŞOARA TESMAN Da, da, o să-i spun! *(căutând în buzunarul rochiei.)* Era aproape să uit, Jorgen: Am aici ceva pentru tine.

TESMAN Ce ai, mătuşă?

DOMNIŞOARA TESMAN *(scoate la iveală un pachet plat, învelit în jurnal şi i-l întinde)* Iată, dragul meu băiat.

TESMAN *(deschizându-l)* Sfinte Dumnezeule, i-ai păstrat pentru mine, mătuşă Julle! Hedda! E într-adevăr emoționant! Aşa-i?

HEDDA *(lângă etajera din stângă)* Da, dragă, ce e?

TESMAN Pantofii mei cei vechi de casă! Papucii!

HEDDA Aşaa! Da... îmi amintesc... mi-ai vorbit deseori despre ei în timpul călătoriei noastre de nuntă!

TESMAN Într-adevăr, grozav le-am dus lipsa! *(mergând spre ea.)* Trebuie să-i vezi şi tu, Hedda!

HEDDA *(îndreptându-se spre sobă)* Nu, mulțumesc, crede-mă, nu mă interesează.

TESMAN *(urmând-o)* Închipuie-ți, mătuşa Rina i-a brodat pentru mine. Aşa, bolnavă cum era. Nici nu-ți poți închipui câte amintiri mă leagă de ei.

HEDDA *(lângă masă)* Dar nu şi pe mine...

DOMNIŞOARA TESMAN Aici, Hedda are dreptate, Jorgen.

TESMAN Da, dar mi se pare că acum face şi ea parte din familie...

HEDDA *(întrerupându-l)* Cu servitoarea asta n-o s-o scoatem niciodată la capăt.

DOMNIŞOARA TESMAN N-o s-o scoateți la capăt? Cu Berte?

TESMAN De ce ți-a venit să spui una ca asta, dragă? Aşa-i?

HEDDA *(cu un gest)* Priveşte, şi-a lăsat pe scaun pălăria, vechitura asta...

TESMAN *(speriat, scapă din mină papucii)* Vai, Hedda!

HEDDA Dar închipuieşte-ți că venea cineva şi o vedea aici...

TESMAN Dar Hedda... e pălăria mătuşii Julle!

HEDDA A, da?

DOMNIŞOARA TESMAN *(luându-şi pălăria)* Da, e chiar a mea, şi de altfel nu-i de loc veche, micuță doamnă Hedda.

HEDDA Într-adevăr, nu m-am uitat prea îndeaproape la ea, domnişoară Tesman.

DOMNIŞOARA TESMAN *(legându-şi pălăria)* Adevărul e că o pun astăzi pentru prima oară. Martor mi-e Cel-de-sus.

TESMAN Şi cât de distinsă e! Cu adevărat splendidă!

DOMNIŞOARA TBSMAN Ei, să nu exagerăm, dragă Jorgen! *(privind împrejur.)* Umbrela? Ah, aici e. *(luînd-o.)* Şi asta e tot a mea. *(mormăind.)* Nu a Bertei.

TESMAN Pălărie nouă şi umbrelă nouă. Închipuie-ți, Hedda!

HEDDA Sunt drăguțe şi elegante.

TESMAN Da, vezi? Aşa-i? Dar, mătuşă, ia te uită bine la Hedda înainte să pleci. Priveşte-o cât e de frumoasă şi de încântătoare!

DOMNIŞOARA TESMAN Oh! Dragule! Asta doar nu-i o noutate. Hedda a fost întotdeauna fermecătoare. *(Salută dând din cap şi se îndreaptă spre dreapta.)*

TESMAN *(urmând-o)* Da, dar ai remarcat şi cât e de înfloritoare?... Şi ce bine s-a împlinit... Da, s-a îngrăşat în timpul călătoriei...

HEDDA Ah! Lasă asta!

DOMNIŞOARA TESMAN S-a îngrăşat? *(Se opreşte şi se întoarce.)*

TESMAN Da, mătuşă Julle, dar nu-ți poți da prea bine seama din cauza rochiei pe care o poartă. Dar eu, care am avut ocazia s-o vad...

HEDDA *(lângă glasvand, pierzându-şi răbdarea)* Nu ai avut nici un fel de ocazie...

TESMAN Cred că aerul de munte, din Tirol, i-a priit atât de bine...

HEDDA *(întrerupându-l, scurt)* Sunt exact la fel ca atunci când am plecat.

TESMAN Da, aşa crezi tu! Dar nu-i aşa. Nu ți se pare şi ție,

mătuşă?

DOMNIŞOARA TESMAN *(care şi-a împreunat mâinile şi o priveşte cu atenţie)* Încântătoare, încântătoare! Hedda, eşti încântătoare! *(Se duce lângă ea, îi ia capul între mâini, i-l apleacă, apoi o sărută pe păr.)* Dumnezeu s-o ţină şi s-o binecuvânteze pe Hedda Tesman, de dragul lui Jergen!

HEDDA *(desprinzându-se încet)* O, lăsaţi-mă!

DOMNIŞOARA TESMAN *(cu o emoţie ascunsă)* În fiecare zi voi trece pe-aici să vă vad.

TESMAN Neapărat, mătuşă! Aşa-i?

DOMNIŞOARA TESMAN Cu bine; cu bine!

(Iese prin vestibul. Tesman o urmează, uşa rămâne pe jumătate deschisă. Se aude glasul lui, trimiţând din nou urări de însănătoşire mătuşii Rina şi mulţumiri pentru papuci. În tot acest timp, Hedda umblă de colo până colo prin odaie, ridicând braţele şi strângând pumnii cu furie. Dă în lături perdelele glasvandului, rămâne nemişcată şi priveşte afară. Puţin după aceea intră Tesman, închizând uşa în urma lui.)

TESMAN *(ridicând papucii de pe jos)* La ce te uiţi, Hedda?

HEDDA *(din nou liniştită şi stăpânită)* La frunzişul care a şi îngălbenit... Atât de repede...

TESMAN *(împachetează papucii şi-i pune pe masă)* Ei, ce vrei, suntem în septembrie.

HEDDA *(din nou neliniştită)* Da, gândeşte-te, am şi ajuns în septembrie!

TESMAN Nu ţi s-a părut că mătuşa Julle era cam ciudată? Aproape ceremonioasă! Poţi înţelege ce-a apucat-o? Aşa-i?

HEDDA Aproape că nu o cunosc. Nu obişnuieşte să fie întotdeauna aşa?

TESMAN Nu, nu în aceeaşi măsură ca azi.

HEDDA *(plecând de lângă glasvand)* Crezi că şi-a pus la inimă... povestea asta... cu pălăria?

TESMAN Nu cine ştie ce. Poate puţintel, pe moment.

HEDDA Dar şi ce obicei! Să-ți scoți pălăria în salon! Nu este o uzanță...

TESMAN Poți fi sigură că mătuşa Julle n-o s-o mai facă altă dată.

HEDDA De altfel, am să încerc s-o împac eu...

TESMAN Draga mea Hedda, dacă ai vrea într-adevăr să faci asta!

HEDDA Când te vei duce mai târziu pe la ea, poți s-o inviți aici, deseară.

TESMAN Da, asta într-adevăr o s-o fac. Ar mai fi încă ceva care ar bucura-o nespus.

HEDDA Anume?

TESMAN Dacă ai vrea să faci eforturi să nu i te mai adresezi atât de distanți dumneavoastră... Spune-i, simplu: tu. Fă-o pentru mine, Hedda. Aşa-i?

HEDDA Nu, nu Tesman. Nici nu trebuie să mă rogi aşa ceva! Ți-am mai spus-o o dată. Voi încerca să-i spun „mătuşă". Şi cu asta, destul.

TESMAN Bine, bine. Mi se părea doar, că de vreme ce faci parte acum din familia noastră... Atunci...

HEDDA Hm, nu ştiu încă prea bine, dacă... *(Traversează odaia mergând spre uşa din fund.)*

TESMAN *(după o scurtă pauză)* S-a întâmplat ceva, Hedda? Aşa-i?

HEDDA Mă uitam la pianul ăsta al meu. Ce vechi e!... Nu se prea potriveşte cu celelalte lucruri.

TESMAN Îndată după ce îmi iau prima leafă, o să caut să-l schimbăm.

HEDDA Nu, nu să-l schimbăm. Nu vreau să scap de el. Am putea mai curând să-l mutăm în odaia din fund. Iar aici am putea pune altul. Vreau să spun, dacă s-ar ivi o ocazie.

TESMAN *(cam încurcat)* Da, putem face şi-aşa.

HEDDA *(luând buchetul de pe pian)* Florile astea nu erau aici când am sosit azi-noapte.

TESMAN Cu siguranță că le-a adus mătuşa Julle pentru

tine.

HEDDA *(uitându-se puțin la flori)* O carte de vizită. *(O scoate şi o citeşte.)* „Voi reveni mai tîrziu, în cursul acestei zile”. Poți ghici de la cine este?

TESMAN Nu, de la cine?

HEDDA E semnată: „Doamna judecător Elvsted”.

TESMAN Nu se poate! Doamna Elvsted! Sau - cum o chema înainte? - Domnişoara Rysing. Aşa-i?

HEDDA Da, exact. Aceea care avea un păr atât de enervant; peste tot, pe unde se arăta, făcea senzație cu părul ei! Vechea ta pasiune, după câte-am auzit.

TESMAN *(rîzînd)* Ah! N-a fost de lungă durată. Şi-apoi, asta s-a petrecut, Hedda, înainte de a te cunoaşte pe tine. închipuie-ți: ea aici, în oraş!

HEDDA Curios, ea, să ne facă nouă o vizită! Aproape că n-o cunosc. O ştiu numai de la pension.

TESMAN Da, nici eu n-am mai văzut-o de Dumnezeu ştie când. Cum de-a putut rezista să locuiască atâta vreme acolo, sus, într-un loc atât de izolat?... Aşa-i?

HEDDA *(se gândeşte puțin, apoi, deodată)* Ascultă, Tesman, nu tot acolo, sus, pe undeva, s-a stabilit şi Eilert Lovborg?

TESMAN Ba da, chiar acolo, prin părțile acelea.

BERTE *(apărând în uşa vestibulului)* A venit iar doamna aceea care a adus florile. *(Cu un gest.)* Astea pe care le țineți dumneavoastră în mână, doamnă!

HEDDA Ah! Ea e? Da, pofteşte-o, te rog.

(Berte deschide uşa, lăsând-o să intre pe doamna Elvsted, apoi iese. Doamna Elvsted este o apariție delicată, cu trăsături blânde şi frumoase. Ochii, de un albastru deschis, sunt mari, rotunzi şi uşor bulbucați, cu o expresie speriată şi întrebătoare. Părul - blond, izbitor de deschis, aproape alb - este neobişnuit de bogat şi ondulat. Cu câțiva ani mai tânără ca Hedda. Taiorul de vizită pe care îi poartă este de culoare închisă, de bun-gust, dar nu chiar după ultima modă.)

HEDDA *(ieşindu-i amabilă în întimpinare)* Bună ziua,

scumpă doamnă Elvsted.. Ce plăcere să vă revăd!...

DOAMNA ELVSTED *(nervoasă, căutînd să se stăpînească)* Da, a trecut teribil de mult timp de când nu ne-am mai întâlnit.

TESMAN *(întinzându-i mâna)* Nici noi. Aşa-i?

HEDDA Mulţumesc pentru flori.

DOAMNA ELVSTED O, vă rog. Aş fi vrut să vin imediat, chiar ieri după-masă. Dar am aflat că eraţi plecaţi într-o călătorie.

TESMAN Aţi sosit de curând în oraş? Aşa-i?

DOAMNA ELVSTED Da, am sosit ieri spre prânz. Şi am fost realmente desperată când am auzit că dumneavoastră nu sunteţi în localitate.

HEDDA Desperată? De ce?

TESMAN Dar dragă domnişoară Rysing... doamna Elvsted, vreau să spun...

HEDDA Sper că nu s-a întâmplat nimic.

DOAMNA ELVSTED Ba da. Iar aici nu cunosc pe nimeni căruia să mă pot adresa.

HEDDA *(aşezând buchetul pe masă)* Veniţi, să şedem aici, pe canapea.

DOAMNA ELVSTED O, nu, nu am nici răgazul, nici liniştea să stau jos. Nu, nu pot...

HEDDA Ba da. Cu siguranţă că veţi putea. Haideţi, veniţi. *(O trage spre canapea, obligând-o să se aşeze alături de ea.)*

TESMAN Ei? Şi acum, doamnă?

HEDDA S-a petrecut ceva deosebit acolo, sus, la dumneavoastră?

DOAMNA ELVSTED Da... Şi da, şi nu. O! Aş dori din suflet să nu mă înţelegeţi greşit.

HEDDA Atunci cel mai bun lucru ar fi să spuneţi totul deschis.

TESMAN Căci doar pentru asta aţi venit. Aşa-i?

DOAMNA ELVSTED Da, da, aşa-i. Aşa că, dacă nu sunteţi la curent, trebuie să vă spun: Eilert Lovborg este şi el în

oraş.
HEDDA Eilert Lovborg este...
TESMAN Nu se poate! Eilert Lovborg s-a întors din nou aici. Închipuieşte-ţi, Hedda!
HEDDA Dumnezeule, am auzit!
DOAMNA ELVSTED E aici de o săptămînă. Imaginaţi-vă: de o săptămînă întreagă! În oraşul ăsta primejdios. Singur! Aici, unde se găseşte toată societatea asta, de proastă calitate!
HEDDA Dar, scumpă doamnă Elvsted, de fapt, ce vă priveşte pe dumneavoastră?
DOAMNA ELVSTED *(se uită timid la ea, apoi spune repede, grăbit)* A fost preceptorul copiilor.
HEDDA Al copiilor dumneavoastră?
DOAMNA ELVSTED Al copiilor soţului meu. Eu nu am nici un copil.
HEDDA Va să zică al copiilor vitregi...
DOAMNA ELVSTED Da.
TESMAN *(ezitând)* Era el atât de... nu ştiu cum să mă exprim... atât... de cumpătat în modul lui de viaţă şi în comportamentul lui, încât să i se poată încredinţa un asemenea post? Aşa-i?
DOAMNA ELVSTED În ultimii ani nu i s-a mai putut reproşa absolut nimic!
TESMAN Da, într-adevăr nimic? Închipuieşte-ţi, Hedda.
HEDDA Am auzit.
DOAMNA ELVSTED Va asigur că absolut nimic! În nici o privinţă. Dar, oricum, ştiindu-l acum aici, în oraşul ăsta vast, şi cu o sumă atât de mare de bani în mîinile lui, mi-e o frică de moarte pentru el.
TESMAN Dar atunci de ce n-a rămas acolo unde se afla? La dumneavoastră şi la soţul dumneavoastră. Aşa-i?
DOAMNA ELVSTED Când a apărut cartea, n-a mai avut nici liniştea, nici răbdarea să mai rămînă cu noi, acolo, sus.
TESMAN Da, adevărat, mătuşa Julle spunea că a scos o

nouă carte.

DOAMNA ELVSTED Da, o carte mare, despre dezvoltarea culturii, aşa, din toate punctele de vedere. Cartea a apărut acum două săptămâni. Şi, cum s-au repezit toți s-o cumpere, s-a vândut grozav de bine! Si cum a stârnit o vâlvă atât de mare...

TESMAN Aşa! Va să zică a făcut vâlvă mare? Atunci, probabil că e vorba de un material pe care îl avea din zilele mâi bune.

DOAMNA ELVSTED Vreți să spuneți că mai demult?

TESMAN Da, desigur.

DOAMNA ELVSTED Nu, a scris-o toată, sus, la noi. Acum, în ultimul an.

TESMAN E o plăcere să auzi asemenea lucruri! Închipuieşte-ți, Hedda!

DOAMNA ELVSTED Ah! Numai de-ar putea rămîne aşa!

HEDDA L-ați văzut de când e aici?

DOAMNA ELVSTED Nu, nu încă. Am întâmpinat multe greutăți până am putut afla adresa lui. Dar azi-dimineață am obținut-o, în sfîrşit.

HEDDA *(privind-o cercetător)* În fond, pare destul de ciudat ca tocmai soțul dumneavoastră...

DOAMNA ELVSTED *(tresărind nervos)* Soțul meu? Ce anume ?

HEDDA Tocmai el să vă trimită la oraş cu o astfel de misiune? De ce nu a venit el însuşi până aici, pentru a-şi căuta prietenul...

DOAMNA ELVSTED O, nu, nu, soțul meu nu are timp pentru asta. Şi-apoi, eu mai aveam şi nişte cumpărături de făcut.

HEDDA *(surâzând uşor)* Ei, da, atunci e cu totul altceva.

DOAMNA ELVSTED *(ridicându-se cu grabă şi nelinişte)* Şi acum, vă implor, domnule Tesman, primiți-l bine pe Eilert Lovborg în caz că va veni la dumneavoastră! Şi o va face cu siguranță. Ați fost doar prieteni buni, pe vremuri. Şi afară de asta, vă îndeletniciți cu acelaşi gen

de studii. Aceeaşi ştiinţă, pe cât pot eu să-mi dau seama...

TESMAN În orice caz, înainte aşa era.

DOAMNA ELVSTED Da, şi de aceea vă rog din suflet pe dumneavoastră, ca în fine... şi dumneavoastră... dacă aţi vrea să-l supravegheaţi cu mare atenţie. Nu-i aşa, domnule Tesman, îmi promiteţi?

TESMAN Cu cea mai mare plăcere, doamnă Rysing.

HEDDA Elvsted.

TESMAN Voi încerca să fac pentru Eilert tot ce-mi stă în putere. Vă puteţi bizui pe mine.

DOAMNA ELVSTED E cât se poate de frumos din partea dumneavoastră. *(Strângându-i mâinile.)* Mulţumesc, mulţumesc din suflet, mulţumesc. *(Speriată.)* Fiindcă soţul meu ţine în mod deosebit la el.

HEDDA *(ridicându-se)* Ar trebui să-i scrii, Tesman. Poate că aşa, din proprie iniţiativă, n-are să vină la tine.

TESMAN Da, Hedda, asta ar fi desigur lucrul cel mai potrivit. Aşa-i?

HEDDA Şi sunt de părere, cât mai repede. Ar fi foarte bine să-i scrii chiar acum.

DOAMNA ELVSTED *(rugătoare)* O, da, dacă aţi vrea!

TESMAN Îi voi scrie chiar în clipa asta. Aveţi adresa lui, doamnă Elvsted?

DOAMNA ELVSTED Da. *(Scoate un bileţel din buzunar şi i-l întinde.)* Aici e.

TESMAN Bine, bine. Mă duc să-i scriu... *(Privind împrejur.)* Papucii... A, da, sunt aici. *(Ia pachetul şi vrea să plece.)*

HEDDA Scrie-i o scrisoare caldă şi prietenoasă. Nu numai cîteva rânduri.

TESMAN Da, da... Aşa am să fac...

DOAMNA ELVSTED Dar nu cumva să pomeniţi un singur cuvânt că eu am intervenit pentru el.

TESMAN Se înţelege că nu. Aşa-i? *(Iese prin odaia din fund, la dreapta.)*

HEDDA *(se apropie de doamna Elvsted, surâde; apoi, cu*

vocea scăzută) Vedeți, am omorît două muşte dintr-o singură lovitură.

DOAMNA ELVSTED Nu înțeleg ce vreți să spuneți.

HEDDA N-ați înțeles că am vrut să-l fac să plece de aici?

DOAMNA ELVSTED A da, ca să scrie scrisoarea...

HEDDA Şi ca noi două să putem vorbi între patru ochi.

DOAMNA ELVSTED *(năucită)* Tot despre...

HEDDA Da, exact, despre el.

DOAMNA ELVSTED *(speriată)* Dar nu mai am nimic de adăugat, doamnă Tesman! Credeți-mă, nimic!

HEDDA Ba da! Aveți! Considerabil mai mult! Atâta mai înțeleg şi eu. Poftiți încoace; ne vom instala aici ca două prietene şi ne vom face destăinuiri. *(O forțează să se aşeze în fotoliul de lângă sobă, iar ea se aşează pe unul din taburete.)*

DOAMNA ELVSTED *(uitându-se îngrijorată la ceas)* Dar, dragă, scumpă doamnă... De fapt, mă gândeam să plec.

HEDDA Ei, dar nu puteți fi chiar atât de grăbită! Povestiți-mi puțin despre cum merg treburile la dumneavoastră în casă...

DOAMNA ELVSTED Tocmai acest subiect n-aş vrea să-l ating, dacă nu este neapărat necesar.

HEDDA Tocmai cu mine nu vreți să-l discutați? Dar, pentru numele lui Dumnezeu, am fost doar colege de pension.

DOAMNA ELVSTED Da, dar erați cu o clasă înaintea mea. Pe atunci îmi era grozav de frică de dumneavoastră.

HEDDA Vă era frică de mine?

DOAMNA ELVSTED Da, îngrozitor. Când ne întâlneam pe scări, aveați întotdeauna obiceiul să mă trageți de păr.

HEDDA Nu se poate, făceam eu asta?

DOAMNA ELVSTED Da, şi o dată ați spus că vreți să-mi dați foc la tot părul!

HEDDA O, dar cum puteați crede? Erau nişte simple vorbe, aşa, aruncate la întîmplare.

DOAMNA ELVSTED Da, dar eu eram atât de proastă pe

atunci! Şi, în orice caz, după aceea ne-am despărţit, am fost atât de departe una de alta. Cercurile în care ne învârteam erau atât de deosebite.

HEDDA Totuşi, haideţi acum, să încercăm din nou să ne apropiem. Ascultaţi-mă! La pension ne tutuiam, nu-i aşa? Şi ne spuneam pe numele mic.

DOAMNA ELVSTED Nu, cu siguranţă, vă înşelaţi.

HEDDA Ba de loc! Mi-aduc atât de bine aminte. Aşa că hai să ne considerăm tot atât de intime ca atunci, de mult. *(Mutând taburetul aproape.)* Uite-aşa! *(O sărută pe obraz.)* Acum zi-mi „tu” şi „Hedda”.

DOAMNA ELVSTED *(o bate uşor pe mâini şi i le strânge)* Câtă bunătate şi amabilitate! Este ceva cu care pur şi simplu nu sunt obişnuită.

HEDDA Ei, lasă, lasă! Eu o să-ţi spun „tu”, ca altădată şi „draga mea Thora” - tot ca altădată...

DOAMNA ELVSTED Mă numesc Thea.

HEDDA Da, exact, bineînţeles, voiam să spun Thea. *(Privind-o compătimitor.)* Va să zică tu, Thea, tu nu eşti prea obişnuită nici cu bunătatea, nici cu amabilitatea. îţi lipsesc chiar şi acasă, în căminul tău?

DOAMNA ELVSTED Dacă cel puţin aş avea un cămin! Dar n-am şi nici n-am avut vreodată.

HEDDA *(privind-o)* Cam aşa bănuiam şi eu...

DOAMNA ELVSTED *(privind ţintă înaintea ei, parcă total dezarmată)* Da... Da...

HEDDA Acum nu-mi mai amintesc foarte precis... dar parcă... întîi ai intrat ca menajeră în casa judecătorului?

DOAMNA ELVSTED De fapt, numai guvernantă. Dar cum pe-atunci soţia lui - fosta lui soţie - era mereu bolnavă si stătea mai tot timpul în pat, a trebuit să preiau şi grijile gospodăriei.

HEDDA Şi în felul ăsta, până la urmă ai devenit tu stăpâna casei.

DOAMNA ELVSTED *(cu durere)* Da, aşa am devenit stăpâna casei.

HEDDA Ia să vedem. Cam cât timp a trecut de-atunci?

DOAMNA ELVSTED De când sunt măritată?

HEDDA Da.

DOAMNA ELVSTED Sunt cinci ani de-atunci...

HEDDA Da, atât trebuie să fie...

DOAMNA ELVSTED Oh! Ce ani! Mai ales ultimii doi-trei! E greu să vă puteți imagina, doamnă...

HEDDA *(lovind-o uşor peste mână)* Doamnă? Vai, Thea!

DOAMNA ELVSTED Da, da, voi încerca... Da, dacă ai putea măcar bănui şi înțelege...

HEDDA *(aruncînd replica)* Cred că Eilert Lovborg a stat sus, la voi, timp de trei ani.

DOAMNA ELVSTED *(privind-o nesigur)* Eilert Lovborg? Da, atâta a stat la noi.

HEDDA Îl cunoşteai încă de-aici, din oraş?

DOAMNA ELVSTED Aproape de loc. Adică se poate spune că da... Natural, numai după nume.

HEDDA Dar acolo, sus, venea la voi în casă?

DOAMNA ELVSTED Da, trecea zilnic pe la noi, doar trebuia să predea lecții copiilor. Pentru că, vezi, cu timpul, eu n-am mai putut face față singură la toate treburile care erau de făcut.

HEDDA E de înțeles - şi soțul tău? El e probabil deseori plecat în călătorie?

DOAMNA ELVSTED Da, se înțelege, ca judecător de district trebuie să facă dese călătorii prin tot ținutul...

HEDDA *(rezemându-se de brațul fotoliului)* Thea, sărmana, dulcea mea Thea, acum povesteşte-mi totul, aşa cum e...

DOAMNA ELVSTED Bine, atunci întreabă-mă...

HEDDA De fapt, cum e soțul tău, Thea? Vreau să spun... aşa... în felul lui de a se comporta. E bun cu tine?

DOAMNA ELVSTED *(căutînd să evite răspunsul)* El, personal, crede că face totul la perfecțiune.

HEDDA Mi se pare numai că este mult prea bătrîn pentru tine. Cu siguranță că este cu mai bine de douăzeci de

ani mai în vârstă decât tine.

DOAMNA ELVSTED *(iritată)* Da. Una peste alta, nu există nici un fel de potrivire între noi... Nu avem nici un gînd comun. În general, nimic comun între el şi mine.

HEDDA Dar, oricum, nu ține la tine? Aşa, în felul lui?

DOAMNA ELVSTED Nu ştiu dacă ține la mine. Îi sunt desigur... necesară. Şi afară de asta, întreținerea mea nu costă scump. Eu sunt ieftină.

HEDDA Foarte rău, dacă-i aşa...

DOAMNA ELVSTED *(clătinând din cap)* Cu el nici nu s-ar putea altfel. El nu ține, de fapt, la nimeni, decât la el însuşi: Şi, poate, puțin la copii.

HEDDA Şi la Eilert Lovborg, Thea.

DOAMNA ELVSTED *(privind-o)* La Eilert Lovborg? Cum îți trece prin minte?

HEDDA Dar mi se pare clar, din moment ce te-a trimis aici, la oraş, după el... *(Surâzând aproape imperceptibil.)* Şi afară de asta, chiar tu i-ai spus-o lui Tesman...

DOAMNA ELVSTED *(cu o tresărire nervoasă)* Aşa? Am făcut-o şi pe asta. *(Izbucnind înăbuşit.)* Da, în fond e totuna dacă o să spun acum totul sau mai tîrziu. Oricum, până la urmă se va afla...

HEDDA A, prin urmare, oricum, draga mea Thea...

DOAMNA ELVSTED Pe scurt... soțul meu nu ştie că am plecat... Pur şi simplu, nu ştie...

HEDDA Ce poveste! Soțul tău nu era la curent?...

DOAMNA ELVSTED Sigur că nu. De altfel, nu prea stătea pe-acasă. Călătorea des. Oh! Nu mai puteam să suport, Hedda. Îmi devenise insuportabil. Aş fi rămas atât de singură acum, acolo, sus.

HEDDA Spune mai departe...

DOAMNA ELVSTED Mi-am împachetat cîteva dintre lucrurile mele. Strictul-necesar. Pe tăcute. Şi am părăsit casa.

HEDDA Aşa, pur şi simplu, ai plecat?

DOAMNA ELVSTED Da. Am venit cu trenul până aici, la

oraş...

HEDDA Dar, buna şi draga mea Thea, cum te-ai încumetat să faci una ca asta?!

DOAMNA ELVSTED *(se ridică şi umblă de colo până colo prin odaie)* Dar ce altceva pe lume aş fi putut face?

HEDDA Şi ce crezi că va spune soţul tău când te vei reîntoarce acasă?

DOAMNA ELVSTED Acolo sus, la el?

HEDDA Da, desigur... desigur.

DOAMNA ELVSTED Acolo la el, nu mă mai întorc niciodată.

HEDDA *(se ridică şi se apropie)* Va să zică, ai părăsit definitiv totul ...

DOAMNA ELVSTED Cred că nu-mi mai rămânea nimic altceva de făcut.

HEDDA Şi-apoi... Cum ai putut pleca aşa, aşa... pe faţă?...

DOAMNA ELVSTED Oricum, aşa ceva nu se poate ţine secret...

HEDDA Dar ce va să spună lumea, Thea?

DOAMNA ELVSTED Poate să spună ce-o vrea. *(Lăsându-se greoi, obosită, pe sofa.)* Dumnezeu ştie că nu am făcut nimic altceva decât ceea ce trebuia să fac.

HEDDA *(după o oarecare tăcere)* Şi-acum, ce ai de gînd să faci?

DOAMNA ELVSTED Nu ştiu încă. Ştiu numai că trebuie să trăiesc acolo unde trăieşte Eilert Lovborg. Dacă voi mai trăi!

HEDDA *(mută un scaun mai aproape de masă, se aşează lângă ea şi-i mângâie mâinile)* Thea, cum s-au născut aceste relaţii de prietenie, între tine şi Eilert Lovborg?.!.

DOAMNA ELVSTED Aşa... cu încetul. *(Pauză.)* Am dobândit un fel de putere asupra lui..

HEDDA Aşa?

DOAMNA ELVSTED S-a lăsat de vechile lui obiceiuri. Şi nu fiindcă l-am rugat eu. Pentru că aşa ceva n-aş fi îndrăznit niciodată să-i cer. Dar observase, că îmi

displăceau. Aşa că s-a dezbărat de ele...

HEDDA *(ascunzând un involuntar surâs, batjocoritor)* Cum s-ar zice, tu, micuță Thea, l-ai adus pe calea cea bună.

DOAMNA ELVSTED Da, cel puțin aşa spune Eilert... Iar el, la rîndul lui, a făcut, într-un fel, un om adevărat din mine. M-a învățat să gîndesc şi să înțeleg unele şi altele.

HEDDA Poate că ți-a dat şi ție lecții?

DOAMNA ELVSTED Nu, nu chiar lecții, dar îmi vorbea despre foarte multe lucruri şi de tot felul. Apoi a urmat timpul acela, atât de frumos, atât de fericit, când am început să iau parte la activitatea lui! Mi-a îngăduit să-l ajut!

HEDDA Aşa? Ți-a îngăduit?!

DOAMNA ELVSTED Da, când scria ceva, trebuia întotdeauna să lucrăm împreună.

HEDDA Ca doi buni camarazi.

DOAMNA ELVSTED *(animată)* Camarazi! Da, imaginează-ți, Hedda, Aşa zicea şi el. Ar fi trebuit să mă simt adînc fericită. Dar nici asta nu pot, fiindcă mă întreb cât o să mai țină fericirea mea.

HEDDA Eşti atât de puțin sigură de el?

DOAMNA ELVSTED *(cu tristețe)* Între Eilert şi mine stă umbra unei femei, Hedda.

HEDDA *(privind-o cu încordare)* Cine poate fi?

DOAMNA ELVSTED Nu ştiu, una sau alta din trecutul lui. Una pe care probabil n-a uitat-o niciodată.

HEDDA Şi ce ți-a vorbit despre ea?

DOAMNA ELVSTED Nu mi-a vorbit decât o singură dată despre ea. Şi numai în treacăt.

HEDDA Ei? Şi ce ți-a spus?

DOAMNA ELVSTED Spunea că, atunci când s-au despărțit, ea a vrut să-l împuşte cu un pistol.

HEDDA *(rece şi stăpânită)* Ei, asta-i bună! Asemenea lucruri nu se prea petrec pe-aici, pe la noi...

DOAMNA ELVSTED Nu, şi de aceea cred că trebuie să fie cântăreața aceea cu părul roşu, cu care el un timp...

HEDDA Da, posibil...

DOAMNA ELVSTED Fiindcă, îmi amintesc, se spunea despre ea că umblă cu o armă încărcată.

HEDDA Ei, atunci ea trebuie să fi fost...

DOAMNA ELVSTED *(frângându-şi mâinile)* Da, dar imaginează-ţi, Hedda, am auzit că acum, cântăreaţa aceea este din nou în oraş! Ah, sunt atât de desperată.

HEDDA *(aruncând o privire spre odaia din fund)* Sst! Vine Tesman. *(Se ridică şi şopteşte.)* Thea, totul trebuie să rămînă numai între noi două.

DOAMNA ELVSTED *(sărind in sus)* Da, sigur, ferească Dumnezeu altfel!

TESMAN *(cu o scrisoare în mână, vine dinspre partea dreaptă, prin odaia din fund)* Ei, gata şi scrisoarea!

HEDDA Foarte bine. Cred că doamna Elvsted voia tocmai să plece. Aşteaptă puţin, Thea! Te conduc până la poarta grădinii.

TESMAN Hedda, ar putea Berte să se ocupe de scrisoarea asta?...

HEDDA *(luând scrisoarea)* Da, am să-i spun eu...

BERTE *(intrând din vestibul)* Domnul asesor Brack e aici. Spune că a venit să vă salute...

HEDDA Da, roagă-l pe domnul asesor să fie amabil şi să intre... Şi, ascultă, Berte, pe urmă duci scrisoarea asta la poştă.

BERTE *(luând scrisoarea)* Da, bine, coniţă.

(Berte deschide uşa pentru a-l lăsa să intre pe asesorul Brack, apoi iese. Asesorul este un bărbat de 45 de ani, de statură mică, dar bine legat şi cu mişcări elastice. Faţa, rotundă, are un profil nobil. Părul, tăiat scurt, este încă aproape negru şi ondulat. Ochii vioi, jucăuşi. Sprincenele groase. Barbişonul des, cu vârfurile tăiate scurt. E îmbrăcat într-un costum elegant, de vizită, totuşi cam tineresc pentru vârsta lui. Are un monoclu pe care-l lasă să cadă din când în când.)

BRACK *(salutând cu pălăria în mină)* Se poate îndrăzni, la o

oră atât de matinală?

HEDDA Da, sigur că se poate îndrăzni!

TESMAN *(strângându-i mîna)* Sînteți întotdeauna binevenit. *(Prezintă.)* Asesorul Brack - doamna Rysing.

HEDDA Oh!

BRACK *(înclinându-se)* O, mă bucur, în mod deosebit...

HEDDA *(se uită la el şi râde)* E într-adevăr amuzant să fiți examinat la lumina zilei, domnule asesor!

BRACK Mă găsiți schimbat, poate?

HEDDA Da, îmi păreți ceva mai tînăr.

BRACK Prea supus, vă mulțumesc!

TESMAN Dar ce spuneți dumneavoastră de Hedda? Nu arată înfloritor? Aşa-i ? Hotărât lucru, s-a...

HBDDA Lasă-mă, te rog, pe mine deoparte. Mulțumeşte mai bine domnului asesor pentru toată osteneala pe care şi-a dat-o...

BRAGK O, dar nu e cazul! Pentru mine a fost o plăcere.

HEDDA Da, sunteți un suflet devotat. Dar prietena mea stă aici şi arde de dorința de a pleca. La revedere, domnule asesor, mă întorc îndată.

(Schimb de saluturi. Hedda şi doamna Elvsted ies pe uşa care dă în vestibul.)

BRAGK Spune, te rog, este cât de cât mulțumită soția dumitale?

TESMAN Da, vă suntem foarte recunoscători. Adică... mici schimbări ici şi colo vor mai fi necesare, după câte am auzit. Şi, bineînțeles, mai lipseşte, ba una, ba alta. Vom fi deci obligați să mai cumpărăm câteva fleacuri.

BRAGK Aşa? Într-adevăr?

TE3MAN Dar nu vă vom mai deranja pe dumneavoastră, în nici un caz. Hedda spunea că se va îngriji singură să procure cele care ne lipsesc. Dar nu vreți să luați loc? Aşa-i?

BRAGK Mulțumesc! Numai o clipă... *(Se aşează lângă masă.)* Există un anumit lucru despre care aş vrea să vorbesc numai cu dumneata, dragă Tesman.

TESMAN Aşa? Ah! înţeleg! *(Se aşează.)* Probabil, acum intră în discuţie celălalt aspect al... până acum totul a fost foarte vesel şi frumos, dar trebuie să rezolvăm şi... Aşa-i?

BRAGK Ah, problema financiară nu este încă atât de urgentă. La drept vorbind, aş fi fost mai bucuros să nu fi costat chiar atât de scump instalarea în această nouă locuinţă... Dacă s-ar fi ales una ceva mai modestă....

TESMAN Nu, n-ar fi fost posibil! În nici un caz! Gândiţi-vă la Hedda! Dumneavoastră, care o cunoaşteţi atât de bine... mi-aş fi putut permite să-i ofer un cadru, o ambianţă, ca să zic aşa, mic burgheză?

BRACK Da, da, da, tocmai aici este buba.

TE3MAN Dar, din fericire, nu va mai dura mult şi voi primi numirea.

BRAGK Totuşi, vezi dumneata, uneori survin şi amanări...

TESMAN Aţi auzit cumva, acum, de curând, ceva în această privinţă? Aşa-i?

BRAGK Nu, nu, nimic precis. *(întrerupându-se.)* Dar e adevărat, am totuşi o noutate să-ţi spun.

TESMAN Ei?

BRACK Vechiul dumitale prieten Eilert Lovborg s-a întors jos, în oraş.

TESMAN Nu mai e o noutate pentru mine.

BRACK Aşa? De unde ai aflat-o?

TESMAN Doamna care a ieşit împreună cu Hedda, mi-a dat vestea.

BRAGK Aşa! Care e numele doamnei? N-am auzit prea bine...

TESMAN Doamna Elvsted.

BRACK Aha, va să zică, soţia judecătorului. Da, într-adevăr, acolo sus, la ei, îşi găsise Lovborg refugiul.

TESMAN Şi, gândeşte-te, am auzit, spre marea mea bucurie, că a devenit un om cu purtări absolut cuviincioase.

BRACK Da, aşa se spune.

TESMAN Şi-apoi, se pare că a scos o nouă carte. Aşa-i?

BRACK Da, da! O nouă carte!

TESMAN Care-ar fi stârnit chiar vâlvă.

BRACK O vâlvă cu totul neobişnuită!

TESMAN Ia te uită! E o adevărată bucurie să auzi asemenea lucruri! Mai ales când e vorba de un om cu atîtea calităţi. Eu aveam certitudinea dureroasă că Eilert s-a prăbuşit, odată pentru totdeauna...

BRACK Întradevăr, aceasta era opinia generală.

TESMAN Numai că nu înţeleg încă destul de bine de ce vrea el să se apuce acum. Din ce, Doamne, va reuşi să trăiască? Aşa-i?

(în timp ce rostea ultimele cuvinte, pe uşa vestibulului intră Hedda.)

HEDDA *(către Brack, râzând cam ironic)* Tesman are o unică şi veşnică preocupare: din ce o să trăim! Nici nu ştii câte griji îşi face!

TESMAN Dar, pentru numele lui Dumnezeu, vorbeam de bietul Eilert Lovborg acum...

HEDDA *(aruncându-i o privire fugară)* Ah! Aşa. *(Se aşează în fotoliul de lângă sobă şi întreabă cu indiferenţă.)* Şi ce se întâmplă cu el?

TESMAN Păi, moştenirea, desigur, a risipit-o încă de mult. Iar o nouă carte... cu siguranţă că nu poate să scrie în fiecare an. Aşa-i? Hm! Şi-atunci, pe drept cuvânt mă întreb ce va deveni.

BRACK Aş fi în măsură să vă dau eu cîteva informaţii...

TESMAN Ei?

BRACK Trebuie să vă reamintesc că are rude care nu sunt lipsite de oarecare influenţă.

TESMAN Cu atît mai regretabil, fiindcă tocmai acele rubedenii au rupt pur şi simplu orice relaţii cu el.

BRACK Pe vremuri, era considerat marea speranţă a familiei.

TESMAN Da, pe vremuri, da! Dar această speranţă a spulberat-o chiar el.

HEDDA Cine ştie ! *(Surâzând uşor.)* Acolo, sus, la familia Elvsted, a fost îndreptat pe calea cea bună.

BRACK Şi să nu uităm această carte care a apărut!

TESMAN Da, da, fie ca într-adevăr asta să-l ajute într-un fel sau altul. Tocmai i-am scris. L-am invitat să vină astă-seară la noi, Hedda!

BRACK Dar, dragul meu, în seara asta urma doar să iei parte la petrecerea mea de burlaci. Mi-ai promis-o azi-noapte, la debarcader.

HEDDA Ai uitat cumva, Tesman?

TESMAN Da, într-adevăr, uitasem.

BRACK De altfel, puteți fi liniştiți; vă asigur că nu va veni.

TESMAN De ce credeți că nu? Aşa-i?

BRACK *(după o scurtă ezitare, se ridică şi îşi sprijină mîinile pe spătarul fotoliului)* Dragă Tesman - şi mă adresez şi dumneavoastră, doamnă - nu mă pot abține să vă aduc la cunoştință ceva care... care...

TESMAN Ceva privitor la Eilert?

BRACK Vă priveşte în egală măsură pe dumneavoastră şi pe el.

TESMAN Dar, dragă domnule asesor, spune-ne odată!

BRACK E bine să fiți prevenit: numirea dumneavoastră nu va veni atât de curînd... adică aşa cum o doriți şi cum o aşteptați.

TESMAN *(sărind în sus, neliniştit)* S-a pus ceva la cale? Aşa-i?

BRACK Ocuparea postului ar putea fi condiționată de o anumită competiție în care va trebui să intrați... adică veți avea un concurent de învins.

TESMAN Un concurent? Închipuieşte-ți, Hedda!

HEDDA *(se lasă mai adânc în fotoliu, se reazemă mai afund)* Ia te uită, ia te uită!

TESMAN Dar a cui? Imposibil, nu poate fi un...

BRACK Ba, întocmai. E vorba de Eilert Lovborg.

TESMAN *(împreunând mâinile)* Nu, nu, asta e chiar de necrezut! E imposibil! Aşa-i?

BRACK Hm! Totuşi s-ar putea s-o vedem şi pe-asta.

TESMAN Dar, domnule Brack, ar fi dovada unei lipse totale de consideraţie faţă de mine! De neînchipuit! *(Gesticulând.)* Fiindcă - gândeşte-te! – eu sunt căsătorit. Doar Hedda şi cu mine ne-am căsătorit tocmai pentru că aveam această perspectivă. Am mers până acolo încît am investit bani grei. Am împrumutat bani şi de la mătuşa Julle! Dar, sfinte Dumnezeule, contam pe această situaţie, puteam spune că o am în buzunar. Aşa-i?

BRACK Ei! Ei! Situaţia o s-o obţii în cele din urmă şi, probabil, cu destulă uşurinţă. Dar mai întâi va trebui să te prezinţi la un concurs.

HEDDA *(nemişcată, în fotoliu)* Gândeşte-te, Tesman, va fi aproape un fel de concurs sportiv...

TESMAN Dar, scumpa mea Hedda, cum poţi privi toate astea cu atâta indiferenţă!

HEDDA *(acelaşi joc)* Ba dimpotrivă! Le privesc cu foarte mare curiozitate. Şi aştept cu încordare rezultatul!

BRACK În orice caz, doamnă Tesman, e bine să ştiţi cum stau lucrurile. Vreau să spun: înainte de a mai face şi alte cumpărături - mici sau mari - cum aud că aveţi intenţia...

HEDDA Ceea ce mi-aţi spus nu poate aduce nici o schimbare...

BRACK Aşa? Ei, asta-i altceva. Cu bine! *(Către Tesman.)* După ce-mi fac plimbarea de după-masă, trec pe la dumneata să te iau.

TESMAN Da, treci. Drept să-ţi spun, nu mai ştiu ce să cred...

HEDDA *(stând întinsă, întinde mîna)* La revedere, domnule asesor. Şi, oricând, eşti binevenit.

TESMAN *(urmându-l spre uşă)* Cu bine, dragă domnule asesor. Şi pe curînd.

(Asesorul Brack iese pe uşa vestibulului.)

TESMAN *(traversând de partea cealaltă)* Vezi, Hedda, omul

nu ar trebui nicicând să mizeze pe o simplă perspectivă. Riscul e prea mare... Curată aventură!

HEDDA *(se uită la el şi surâde)* Şi tu eşti omul care... se aventurează?

TESMAN Da, nu se poate nega, a fost o nesocotință din partea noastră, aproape o aventură să ne căsătorim şi să ne instalăm într-o locuință în nădejdea unor simple perspective.

HEDDA Aici poate că ai dreptate.

TESMAN Totuşi, Hedda, am reuşit să avem un cămin al nostru. Gândeşte-te: căminul confortabil la care am râvnit şi la care am visat amîndoi. Am putea spune: pentru care ne-am exaltat. Aşa-i?

HEDDA *(ridicându-se încet, obosită)* Ne înțelesesem că vom duce o viață de societate, că vom primi...

TESMAN Doamne, şi cât m-am mai bucurat la gîndul ăsta! Închipuieşte-ți: să te pot vedea tronând ca amfitrioană, în mijlocul unei societăți alese. Aşa-i? Ei, da, deocamdată trebuie să renunțăm la relații, Hedda. Doar din când în cînd, o vom putea primi la noi pe mătuşa Julle. Oh! Şi tu care doreai ca totul să fie altfel, altfel.!.

HEDDA Valeți în livrea, bineînțeles că nu voi avea chiar de la început...

TESMAN O, nu, din păcate. Nici nu poate fi vorba...

HEDDA Şi calul de călărie pe care îl aşteptam...

TESMAN *(speriat)* Calul de călărie!

HEDDA ...acum nici nu mai pot îndrăzni să mă gîndesc la el...

TESMAN Apără-mă, Doamne, dar se înțelege că nu!

HEDDA *(traversând odaia)* Ei! în orice caz, până una alta, am eu cu ce să-mi trec vremea şi chiar să mă amuz!...

TESMAN *(strălucind de fericire)* Slavă ție, Doamne! Şi cum? Şi cu ce, Hedda?

HEDDA *(din pragul uşii, privindu-l cu ironie ascunsă)* Cu pistoalele inele, Jergen.

TESMAN *(înspăimântat)* Pistoalele!

HEDDA *(cu ochi reci)* Pistoalele generalului Gabler. *(Trece prin odaia din fund, mergând către stânga.)*

TESMAN *(fuge la uşă şi strigă în urma Heddei)* Nu, Dumnezeu să te binecuvânteze, să te apere, iubita mea Hedda! Nu te atinge de ele... Nu te atinge de lucruri atât de periculoase, Hedda! Mă auzi? De dragul meu, Hedda! Aşa-i?

Actul II

(Decorul din primul act, numai că in locul pianului se află acum o masă de scris mică şi elegantă, cu etajere pentru cărți. lângă canapeaua din stînga, o altă masă, mai mică. Cele mai multe dintre buchete au dispărut. Buchetul doamnei Elvsted se află pe masa cea mare din mijlocul odăii. Este după-amiază. Hedda poartă o rochie de primire; e singură în odaie, în picioare, lângă uşa cu glasvand. Încarcă un pistol. Un altul se găseşte pe masa de scris, în caseta pentru pistoale.)

HEDDA *(uitându-se jos, în grădină, strigă)* Pentru a doua oară, bună ziua, domnule asesor.

BRACK *(vocea i se aude venind de jos, de la oarecare depărtare)* Şi eu tot pentru a doua oară vă spun azi bună ziua, doamnă Tesman.

HEDDA *(ridică pistolul şi ocheşte)* Acum te voi împuşca, asesore Brack!

BRACK *(strigă de jos)* Nu! Nu! Vă rog, plecați de acolo! S-ar zice că mă ochiți chiar pe mine!

HEDDA Aşa se întîmplă când mergi pe căi ascunse... *(Trage.)*

BRACK *(mai aproape)* Sînteți nebună!

HEDDA Vai! V-am atins, poate?

BRACK *(tot de afară)* Încetați cu glumele astea stupide!

HEDDA Intrați, domnule asesor.

(Asesorul Brack poartă un alt costum, potrivit pentru o petrecere Intre bărbați. Intră pe uşa cu glasvand, purtând pe braț un pardesiu uşor.)

BRACK Ei, drăcie, tot vă mai ocupați cu sportul ăsta? În ce

trageți?

HEDDA O, stau şi eu aşa, şi trag în slava cerului!

BRACK *(luându-i cu binişorul pistolul din mină)* Cu permisiunea dumneavoastră... *(Contemplându-l).* Ah, îl cunosc foarte bine. *(Privind înjur.)* Unde aveți caseta? Aha, aici. *(Aşează pistolul înăuntru şi o închide.)* Ajunge, cred, pe ziua de azi cu distracția asta.

HEDDA Bine, dar spune-mi, te rog, cu ce vrei samă distrez?

BRACK N-ați avut nici o vizită?

HEDDA *(închizînd uşa glasvandului)* Nici una. Toți prietenii noştri intimi se află încă la țară.

BRACK Şi poate că nici Tesman nu-i acasă?

HEDDA *(lângă masa de scris, închizând caseta cu pistoale într-un sertar)* Nu. A mîncat şi imediat după-masă a alergat la mătuşile lui. Nu vă aştepta atât de-devreme...

BRACK Hm! Cum de nu m-am gândit la asta! Ce prostie din partea mea...

HEDDA *(întorcând capul şi privindu-l)* Prostie?

BRACK Fiindcă aş fi putut veni şi mai devreme.

HEDDA *(traversând odaia)* Tot n-ați fi găsit pe nimeni; eu aş fi fost la mine în odaie, să mă schimb pentru după-amiază.

BRACK Şi nu exista nici o crăpătură, cât de mică - în uşă - prin care am fi putut... duce nişte tratative.

HEDDA Ați neglijat să mă înştiințați la timp...

BRACK Şi asta a fost o prostia din partea mea.

HEDDA Atunci, să ne aşezăm aici şi să aşteptăm. Oricum, e aproape sigur că Tesman nu va veni prea curînd acasă.

BRACK Vă jur, voi fi foarte răbdător!

(Hedda se aşează pe colțul canapelei. Brack îşi pune pardesiul pe speteaza celui mai apropiat scaun şi se aşează, păstrându-şi pălăria în mână. Scurtă pauză. Se uită unul la altul.)

HEDDA Ei?

BRACK *(pe acelaşi ton)* Ei?

HEDDA Eu am întrebat prima.

BRACK *(aplecându-se puţin înainte)* Bine, hai să ne oferim o mică şi plăcută conversaţie, doamnă Hedda.

HEDDA *(se lăsă pe spate)* Nu vi se pare că e o eternitate de când am stat de vorbă ultima oară? Cele câteva cuvinte fără nici o importanţă pe care le-am schimbat azi-noapte şi azi-dimineaţă - nu le pun în nici un fel la socoteală.

BRACK Contează deci - vreţi să spuneţi - numai conversaţiile noastre între patru ochi?

HEDDA Aproximativ, da.

BRACK Nu trecea zi în care să nu-mi fi dorit să vă ştiu, în sfîrşit, din nou acasă.

HEDDA Şi eu mi-am dorit, tot timpul, acelaşi lucru.

BRACK Dumneavoastră? Într-adevăr, doamnă Hedda? Şi eu, care credeam că vă amuzaţi grozav în timpul călătoriei.

HEDDA Dacă vreţi s-o credeţi, n-aveţi decît!.

BRACK Dar Tesman scria mereu cât de bine vă distraţi...

HEDDA O, da! Bineînţeles!. Lui i se părea că nimic pe lume nu e mai încântător decât să umble şi să adune tot felul de materiale din tot felul de cărţi... Să colecţioneze şi să copieze hârţoage, pergamente, sau mai ştiu şi eu ce-or fi alea....

BRACK *(cam răutăcios)* Ce vreţi, e doar vocaţia lui, rostul lui pe lumea asta! În parte, cel puţin.

HEDDA Da, aşa e. Şi-atunci, probabil îi vine uşor. Dar mie, dar eu? Pentru mine, domnule asesor, totul a fost o cumplită plictiseală... Mi-a fost îngrozitor de urît.

BRACK *(compătimitor)* E adevărat ce spuneţi? Vorbiţi serios?

HEDDA E atât de greu de înţeles? Gândiţi-vă: şase luni să nu întîlneşti o singură dată, un singur cunoscut, un singur om cu care să poţi vorbi despre ceea ce într-adevăr te interesează...

BRACK Da, îmi dau seama, şi mie mi-ar fi fost greu...

HEDDA Şi-apoi ceea ce este cel mai in-su-por-ta-bil...
BRACK Ce?
HEDDA De a fi mereu, veşnic împreună cu unul şi acelaşi om.
BRACK *(aprobă dând din cap)* Împreună - de dimineaţa până seara!... Da, înţeleg... Cu alte cuvinte, tot timpul...
HEDDA Am spus-o: mereu, veşnic.
BRACK Să admitem. Dar cu un om atât de cumsecade ca Tesman al nostru, mi se pare că totuşi ar trebui să puteţi sta...
HEDDA Dragul meu, Tesman este un specialist.
BRACK Incontestabil.
HEDDA Iar specialiştii nu sunt de loc amuzanţi ca tovarăşi de călătorie. Nu *a la longue*[1], în orice caz.
BRACK Nici măcar „specialistul" pe care îl iubeşti?
HEDDA Vă rog, nu întrebuinţaţi acest cuvînt lipicios şi searbăd.
BRACK *(mirându-se)* Dar asta ce mai e, doamnă Hedda?!
HEDDA *(jumătate surâzătoare, jumătate înciudată)* Da, aş vrea numai să te pun la o încercare: să ţi se vorbească de dimineaţă până seara numai despre istoria culturii...
BRACK Mereu, veşnic...
HEDDA Da! Da! Şi pe urmă cealaltă parte, cu industria casnică în evul mediu! E tot ce poate fi mai îngrozitor !
BRACK *(privind-o cercetător)* Dar spune-mi, cum aş putea atunci... să-mi explic? Hm...
HEDDA Cum am ajuns să alcătuim o pereche, Jorgen Tesman şi cu mine, vrei să spui?
BRACK Ei, da, hai să ne exprimăm aşa.
HEDDA Nu, zău, ţi se pare chiar atât de ciudat?
BRACK Şi da, şi nu, doamnă Hedda.
HEDDA Am dansat prea mult, dragă domnule asesor, şi eram obosită. Timpul meu trecuse. *(Tresare uşor.)* Dar asta nu trebuie s-o spun. Şi nici chiar s-o gândesc!

---

[1] Pentru multă vreme (fr.)

BRACK Mai ales că din acest punct de vedere, nu ai de loc dreptate...

HEDDA Oh! Dreptate! *(îl priveşte parcă spionându-l.)* Iar cât despre Jorgen Tesman, trebuie să spun că este un om corect în toate privințele.

BRACK Corect şi solid. Asta-i adevărat!

HEDDA Iar ceva ridicol, propriu-zis ridicol, nu pot găsi la el. Dumneata găseşti?

BRACK Ridicol? Nu! N-aş putea spune!...

HEDDA Ei! În orice caz, este un extrem de zelos colecționar! Oricum, s-ar putea foarte bine întîmpla, ca totuşi, cu timpul, să ajungă departe.

BRACK *(privind-o oarecum nesigur)* Credeam că şi dumneata eşti de părere, ca şi toți ceilalți, că va deveni o persoană deosebit de importantă...

HEDDA *(ca o expresie de oboseală)* Da, da, şi eu credeam... Şi, în sfîrşit, dacă a ținut cu tot dinadinsul, dacă a stăruit atîta să-i dau voie să-mi poarte de grijă - nu văd de ce n-aş fi primit?

BRACK Ei, da, privind lucrurile din acest... unghi...

HEDDA De altfel, dragă domnule asesor, ceea ce-mi oferea el era cu mult mai mult decât tot ce ar fi fost gata să-mi ofere ceilalți cavaleri ai mei.

BRACK *(râzând)* Chiar atât de precis nu pot răspunde pentru toți ceilalți, dar în ceea ce mă priveşte, ştii bine că am nutrit întotdeauna un anumit respect pentru legăturile conjugale - aşa, în general, vreau să spun, doamnă Hedda!

HEDDA *(glumind)* O, de altfel, nu mi-am făcut niciodată vreo speranță în ceea ce te priveşte...

BRACK Tot ce-mi doresc eu, este un cerc intim de cunoscuți cărora să le pot fi de ajutor cu sfaturile şi cu faptele mele, şi în casa cărora să am acces întotdeauna, ca un prieten adevărat ce sînt.

HEDDA Prieten al stăpânului casei vreți să spuneți?

BRACK *(înclinându-se)* De preferință, al stăpânei casei. Şi în

cele din urmă, bineînţeles, şi al soţului. Fiindcă, vedeţi, o astfel de... hai să-i zicem o astfel de relaţie triunghiulară este, de fapt, foarte plăcută pentru toţi partenerii.

HEDDA Da, de foarte multe ori, în timpul călătoriei am dus lipsa unui al treilea. Ah! să stai într-un compartiment între patru ochi!

BRACK Din fericire, călătoria de nuntă s-a încheiat.

HEDDA *(clătinând din cap)* Călătoria ar putea să mai dureze mult, încă foarte mult. Am ajuns doar la o staţie de pe parcurs.

BRACK Ei, atunci mai dă-te puţin jos din tren. Să-ţi mai dezmorţeşti picioarele, doamnă Hedda.

HEDDA Eu nu mă dau niciodată jos...

BRAGK într-adevăr, nu?

HEDDA Nu. Fiindcă se găseşte întotdeauna cineva care...

BRACK *(râzând)* ... care să se uite la picioarele tale, vrei să zici?

HEDDA Da, întocmai.

BRACK Ei şi? Nu, zău...

HEDDA *(cu un gest de refuz)* Nici nu ţin la aşa ceva... Şi atunci, prefer să rămân mai departe aşezată acolo unde sunt: în doi.

BRACK Ei! Dar dacă se urcă un al treilea, care se alătură cuplului?

HEDDA Da, vezi, asta-i cu totul altceva!

BRACK Un prieten verificat, cu o mare capacitate de înţelegere...

HEDDA ...Spiritual, inventiv, care să găsească subiecte de conversaţie interesante, variate... Din toate domeniile...

BRACK ... Şi la care să nu descoperi nici cea mai vagă urmă de „specializare” !

HEDDA *(cu un oftat care se aude)* Da, aşa toate mi s-ar părea uşoare!

BRACK *(aude deschizându-se uşa de la intrare şi aruncă o privire într-acolo)* Triunghiul s-a închis!

HEDDA *(pe jumătate tare)* Şi trenul merge mai departe...

(Jorgen Tesman, în costum gri şi cu pălărie de filţ moale, intră venind din vestibul. Are o mulţime de cărţi broşate sub braţ şi prin buzunare.)

TESMAN *(îndreptându-se spre masa de lângă canapeaua colţar)* Uf, am transpirat cărând toate cărţile astea. *(Depune cărţile.)* Sunt lac de sudoare, Hedda! Ia te uită! Aţi şi venit, domnule asesor? Aşa-i? Berte nu mi-a spus nimic.

BRACK *(ridicându-se)* Am venit prin grădină.

HEDDA Ce fel de cărţi sunt astea?

TESMAN *(suflând deasupra lor)* Sunt cîteva lucrări de specialitate, de care am neapărată nevoie.

HEDDA Lucrări de specialitate?!

BRACK Aha, de specialitate, doamnă Tesman! *(Brack şi Hedda schimbă un surâs complice.)*

HEDDA Şi mai ai nevoie de multe cărţi de specialitate?

TESMAN Da, dragă Hedda, niciodată nu se poate spune că ai destule. Fiindcă tot timpul trebuie să urmăreşti tot ceea ce se scrie şi se tipăreşte.

HEDDA Da, bineînţeles că trebuie!

TESMAN *(căutând printre cărţi)* Şi uite, am făcut rost şi de noua carte a lui Eilert Lovborg *(întinzându-i-o.)* Ai vrea poate să te uiţi prin ea, Hedda? Aşa-i?

HEDDA Nu, mulţumesc! Sau, poate, mai tîrziu.

TESMAN Am frunzărit-o puţin pe drum.

BRACK Ei! Şi cum vi se pare dumneavoastră, în calitate de specialist?

TESMAN Mi se pare cu totul remarcabil cât de profund este concepută. În felul ăsta n-a scris niciodată înainte. *(Adunând cărţile.)* Şi-acum, să le duc toate dincolo. Nici nu vă puteţi închipui cu câtă plăcere mă gîndesc să transcriu, să adun materiale din toate cărţile astea... Dar să-mi pun alt costum. *(Către Brack.)* Plecăm imediat, nu?

BRACK O! Nu-i nici o grabă.

TESMAN Cu-atât mai bine că nu trebuie să mă zoresc... *(Iese cu cărțile, se opreşte în deschizătura uşii, şi se întoarce.)* A, da! Hedda, mătuşa Julle nu mai vine la noi astă-seară.

HEDDA Nu? Poate din pricina poveştii cu pălăria?

TESMAN Oh! Nici vorbă! Cum poți să crezi una ca asta despre mătuşa Julle? Nu! Mătuşa Rina se simte foarte rău.

HEDDA Ca de obicei...

TESMAN Nu, astăzi mult mai rău ca de obicei.

HEDDA Atunci, sigur, e mai cuminte să rămînă lângă sora-sa. O să găsesc eu ceva de făcut în seara asta.

TESMAN Nici nu-ți poți închipui cât de bucuroasă e mătuşa Julle că te-ai întors ceva mai plinuță din călătoria noastră...

HEDDA *(cu jumătate glas, ridicându-se)* Ah, aceste inevitabile mătuşi!

TESMAN Poftim?

HBDDA *(îndreptându-se spre glasvand)* Nimic.

TESMAN Da, bine. *(Iese prin odaia din fund, spre dreapta.)*

BRACK Despre ce pălărie vorbeați?

HEDDA Despre pălăria domnişoarei Tesman! Azi-dimineață a venit aici, şi-a scos pălăria şi a pus-o pe un scaun... *(Se uită la el şi surâde.)* Şi eu, deşi ştiam foarte bine că e a ei, am întrebat dacă nu e a servitoarei...

BRACK *(clătinând din cap)* Dar, drăguță doamnă Hedda, cum ai putut face una ca asta? Unei doamne bătrâne şi atât de cumsecade?!

HEDDA *(nervoasă, traversând odaia)* Da... vezi... Mi se întâmplă uneori să am asemenea porniri, cu totul neaşteptate chiar şi pentru mine... Dar nu mă pot opri... *(Aruncându-se în fotoliul de lângă sobă.)* Nici eu nu ştiu cum să mi le... explic...

BRACK *(în spatele fotoliului)* De fapt, eşti nefericită, asta-i tot.

HEDDA *(privind înainte)* Nici nu ştiu pentru ce aş putea fi

fericită. Sau mi-o poți spune dumneata?
BRACK Da, printre altele pentru că ai obținut căminul pe care ți-l doreai.
HEDDA *(ridicînd privirea spre el)* Şi dumneata crezi povestea asta... că, într-adevăr, mi l-am dorit?
BRACK Să nu fie nimic adevărat?
HEDDA Ba da... ceva tot este...
BRACK Ei, vezi?
HEDDA Asta-i tot: aveam nevoie vara trecută de Tesman ca să mă conducă acasă de la recepții...
BRACK Din păcate, vara trecută eu aveam cu totul alt drum...
HEDDA Adevărat. Vara trecută, dumneata mergeai pe alte căi...
BRACK *(râde; o amenință cu degetul)* Doamnă Hedda! Doamnă Hedda! Ei, şi cum a fost cu dumneata şi cu Tesman?
HEDDA A, da! Într-o seară treceam cu el prin fața acestei vile... Bietul Tesman se chinuia îngrozitor, se tot sucea şi se tot învârtea să găsească un subiect de conversație... Şi mie mi s-a făcut deodată milă de acest om atât de cult...
BRACK *(surâde neîncrezător)* Ți-a fost milă? Dumitale? Hm!
HEDDA Da, sunt sigură, aşa a fost... Şi, ca să-l scot din încurcătură, mi-a venit să-i spun, fără să mă gîndesc Ia urmări - din pură uşurință - că mi-ar plăcea să locuiesc în vila asta.
BRACK Atît?
HEDDA Atât în acea seară.
BRACK A, da, dar după aceea?
HEDDA Uşurința mea a avut consecințe, dragă domnule asesor!
BRACK Din păcate, de cele mai multe ori uşurințele noastre au urmări, doamnă Hedda.
HEDDA Mulțumesc! *(Pauză.)* Şi ca să-ți explic mai bine: tot vorbind despre vila doamnei Falk... am găsit un punct

comun de înțelegere care a dus chiar la o oarecare exaltare... Asta a atras după sine logodna, căsătoria, călătoria de nuntă şi tot restul. Da, da, domnule asesor - cum îți aşterni, aşa dormi. Acum, gata!

BRACK Foarte amuzant! Şi, în fond, puțin îți pasă de casa asta.

HEDDA Dumnezeu mi-e martor că puțin îmi pasă.

BRACK Ei, dar cum se poate? Şi după ce am reuşit s-o aranjăm atât de plăcut?

HEDDA Uf, am impresia că aici toate odăile miros a levănțică şi a trandafiri uscați. Dar poate că mirosul ăsta l-a adus cu ea mătuşa Julle...

BRACK *(râzând)* Nu, cred mai degrabă că l-a lăsat aici răposata doamnă consilier de stat.

HEDDA Un miros mortuar. De cavou. Aminteşte-ți de toate florile pe care le-am găsit azi-dimineață aici, în hol... *(îşi încrucişează mâinile la ceafă, se lasă pe spate pe scaun şi se uită la el.)* Uf! Am să mor de plictiseală...

BRACK Oare viața nu-ți poate oferi nici o îndatorire, nici un scop?

HEDDA Care să mă şi atragă, în acelaşi timp?

BRACK Da, aşa ar fi de dorit...

HEDDA Dumnezeu ştie care ar putea fi. De multe ori mă gândesc la... *(Se întrerupe.)* Dar nu, asta nu se poate...

BRACK Cine ştie, să aud...

HEDDA Mă gîndeam dacă aş putea să-l fac pe Tesman să se lanseze în politică.

BRAGK *(râzând)* Tesman! El şi politica! Nu, pentru asta nu se potriveşte chiar de loc!

HEDDA Cred... dar dacă totuşi aş reuşi să-l conving?

BRACK Bine, dar ce satisfacție ți-ar aduce, de vreme ce e lipsit de orice înclinare... Şi-atunci, de ce să-l sileşti...

HEDDA Dar ți-am spus: pentru că mă plictisesc. *(După o scurtă pauză.)* Crezi, deci, că ar fi cu totul imposibil ca Tesman să ajungă ministru?

BRACK Hm! Dragă doamnă Hedda, pentru a ajunge

ministru, ar trebui mai întîi să fie un om foarte bogat.

HEDDA *(ridicându-se cu nerăbdare)* Da, asta-i! Aceste condiții atât de limitate în care am ajuns să trăiesc... *(Străbătând încăperea.)* fac viața atât de jalnică! De-a dreptul ridicolă! Da, aşa-i!

BRACK Eu cred că vina e în altă parte...

HEDDA Unde?

BRACK N-ai trecut, probabil, niciodată printr-o zguduitură mai puternică...

HEDDA Vrei să spui, gravă?

BRACK Da, putem foarte bine să spunem şi aşa. Dar s-ar putea întâmpla să vină acum.

HEDDA *(dând capul pe spate)* Te gîndeşti la greutățile şi la complicațiile care se anunță... în legătură cu acest biet post de profesor! Dar asta îl priveşte pe Tesman personal. Nu-mi cheltuiesc un singur gând cu afacerea asta...

BRACK Bine, bine, să lăsăm. Dar dacă te-ai găsi în fața unor îndatoriri... unor anumitor îndatoriri... hai să le numim, mai pe ocolite, pline de gravitate... şi de responsabilitate. *(Surâde.)* Un copil, micuță doamnă Hedda...

HEDDA *(furioasă)* Încetează! Nu vei avea niciodată prilejul să mă vezi într-o asemenea situație.

BRACK *(precaut)* Vom mai vorbi despre asta peste un an, cel mult!

HEDDA *(scurt)* Nu am aptitudini pentru aşa ceva, domnule asesor. Să nu-mi vină nimeni cu astfel de pretenții!

BRACK Nu simți, ca cele mai multe femei, o anumită vocație...

HEDDA *(lângă glasvand)* Încetează, îți spun! De multe ori mi se pare că n-am decât o singură „vocație”...

BRACK *(apropiindu-se)* Şi care ar fi aceea, dacă mi-e permis să întreb...

HEDDA *(privind afară)* Să mă plictisesc de moarte toată viața... Acum ai aflat-o. *(Se întinde, priveşte spre odaia*

din fund şi râde.) Da, chiar aşa! Iată-l şi pe profesor.
BRACK *(încet, admonestând-o)* Ei, hai, hai, doamnă Hedda!
(Jorgen Tesman, îmbrăcat într-un costum elegant, cu mănuşi şi pălărie în mână, intră din dreapta, prin odaia din fund.)
TESMAN Hedda, n-am primit încă răspunsul din partea lui Eilert Lovborg că nu poate veni? Aşa-i?
HEDDA Nu.
TESMAN Ei, atunci vei vedea; foarte curând va fi aici.
BRACK Credeți într-adevăr că va veni?
TESMAN Da, sunt aproape sigur. Fiindcă se pare că nu-i nimic adevărat în legătură cu ce mi-ați relatat azi-dimineață... Simple zvonuri...
BRACK Aşa?
TESMAN Da, cel puțin aşa spune mătuşa Julle. Ea susține că niciodată şi pentru nimic în lume, Eilert Lovborg nu va accepta să-mi stea în drum! Aşa-i?
BRACK Ei, atunci totul e în perfectă ordine!
TESMAN *(punând pălăria şi mănuşile pe un scaun, în dreapta)* Va trebui să vă cer permisiunea de a-l mai aştepta un timp...
BRACK Desigur! Avem timp suficient. Invitații mei nu vin înainte de orele şapte jumătate, opt.
TESMAN Ei, în felul ăsta îi mai putem ține de urât Heddei... Şi să vedem ce aduce ceasul. Aşa-i?
HEDDA *(aşază pardesiul şi pălăria lui Brack pe canapeaua colțar)* Şi în cel mai rău caz, domnul Lovborg poate să rămână cu mine.
BRACK *(vrând să-şi ia singur lucrurile)* Îmi dați voie, doamnă? Ce vreți să spuneți prin: în cel mai rău caz?
HEDDA În caz că nu va voi să meargă cu dumneata şi cu Tesman.
TESMAN *(privind descumpănit)* Dar, dragă Hedda, crezi că se cuvine să rămână aici, cu tine? Aşa-i? Îți amintesc că mătuşa Julle nu poate veni.
HEDDA În schimb, vine doamna Elvsted. Aşa că vom putea lua împreună ceaiul.

TESMAN Da, aşa da.
BRAGK *(surâzând)* Şi chiar ar fi mai sănătos pentru el!
HEDDA De ce?
BRACK Dar, stimată doamnă, nu de puţine ori aţi ironizat micile mele petreceri numai între bărbaţi. Părerea dumneavoastră era că asemenea reuniuni sunt făcute numai pentru oameni cu principii foarte solide...
HEDDA Dar tocmai că domnul Lovborg face parte acum din această categorie. Un păcătos pocăit!
BERTE *(intrând din vestibul)* A venit un domn care întreabă dacă-l puteţi primi.
HEDDA Da, da, pofteşte-l înăuntru.
TESMAN *(încet)* Sunt sigur că e el! închipuiţi-vă, a venit totuşi!
(Eilert Lovborg intră din vestibul. Este zvelt şi slab, de ani apropiaţi cu Tesman, pare însă mai bătrân, ca un om care şi-a trăit viaţa, mai intens. Părul şaten închis, aproape negru; barba la fel. Ovalul feţei alungit, tenul palid, două pete roşii pe pomeţi. Este îmbrăcat elegant, într-un costum nou. Are în mână mănuşi de culoare închisă şi jobenul. S-a oprit în apropierea uşii şi se înclină grăbit. Pare oarecum jenat.)
TESMAN *(se apropie de el şi-i scutură mina)* În sfârşit, dragă Eilert, iată că ne întâlnim din nou!
EILERT *(vorbeşte cu o voce stinsă)* Mulţumesc pentru scrisoare! *(Apropiindu-se de Hedda.)* Pot îndrăzni să vă salut şi pe dumneavoastră, doamnă Tesman? *(Aşteaptă ca Hedda să-i întindă mina.)*
HEDDA *(întinzându-i mina)* Fiţi binevenit, domnule Lovborg! *(întorcându-se uşor spre Brack.)* Nu ştiu dacă vă cunoaşteţi...
LOVBORG *(înclinându-se uşor)* Asesorul Brack, mi se pare.
BRACK *(acelaşi joc)* Am onoarea!... Vă cunosc de câţiva ani...
TESMAN *(către Lovborg, cu mîinile pe umerii lui)* Şi acum, te rog să te simţi ca la tine acasă, Eilert! Nu-i aşa, Hedda? După câte am auzit, vrei să te instalezi aici, la noi în

oraş. Aşa-i?

LOVBORG Da, aşa am de gînd.

TESMAN Te-ai gîndit foarte bine. Ascultă, mi-am procurat chiar azi noua ta carte. Dar, bineînțeles, n-am avut încă timpul s-o citesc.

LOVBORG Poți să renunți la acest efort...

TESMAN De ce eşti de părerea asta?

LOVBORG Pentru că nu-i cine ştie ce.

TESMAN Cum, chiar tu o spui?

BRACK Este totuşi foarte lăudată, după câte am auzit.

LOVBORG Nu-i tocmai ceea ce doream... Am scris cartea intenționat într-un anumit fel, ca să fie pe gustul tuturor...

BRACK Foarte cuminte...

TESMAN Dar... dragă Eilert...

LOVBORG Fiindcă acum vreau să încerc să-mi fac din nou o situație. S-o iau de la capăt...

TESMAN *(cam jenat)* Da, desigur... Şi probabil că vrei... Aşa-i?

LOVBORG *(surâde, pune deoparte pălăria şi scoate din buzunarul de sus al pardesiului un pachețel învelit în hârtie)* Dar dacă asta va apărea, va trebui s-o citeşti, Jorgen Tesman: este adevărata mea operă. Cea care mă exprimă, în care sunt eu însumi.

TESMAN Da, serios? Şi ce este?

LOVBORG Este continuarea.

TESMAN Continuarea? A cui?

LOVBORG A cărții.

TESMAN A celei care a apărut?

LOVBORG Se-nțelege.

TESMAN Dar, dragă Eilert, materialul pe care-l conține cea care a apărut merge până în zilele noastre, până în prezent... Aşa-i?

LOVBORG Da, se ocupă şi de prezent. Dar cealaltă tratează despre viitor.

TESMAN Despre viitor?! Sfinte Dumnezeule, despre viitor

nu ştim absolut nimic!

LOVBORG Nu. Dar câte ceva se mai poate totuşi spune şi despre viitor. *(Deschizând pachetul.)* Priveşte.

TBSMAN Dar ăsta nu-i scrisul tău.

LOVBORG Am dictat-o. *(Frunzăreşte manuscrisul.)* Cartea are două părți. Prima se ocupă de forțele culturale ale viitorului. Iar aici, în partea a doua *(frunzărind partea a doua a manuscrisului)* e vorba de dezvoltarea culturii în viitor.

TESMAN Curios! Să-ți vie în minte să scrii despre asemenea... Eu nu m-aş fi gîndit niciodată...

HEDDA *(lângă glasvand, bătînd darabana în geam)* Hm!... Nu, ție nu.

LOVBORG *(bagă manuscrisul din nou în învelitoarea de hârtie şi îl pune pe masă)* L-am adus cu mine fiindcă aş fi vrut să-ți citesc câte ceva din el, în seara asta.

TESMAN Ar fi fost foarte amabil din partea ta. Dar astă-seară... *(Uitându-se la Brack.)* Nu prea văd cum s-ar putea aranja...

LOVBORG Ei, atunci altă dată. Doar nu-i nici un zor!

BRACK Iată cum stau lucrurile, domnule Lovborg: astă-seară am o mică recepție la mine acasă. De fapt, în cinstea lui Tesman, dacă mă înțelegeți...

LOVBORG *(căutându-şi pălăria)* O, atunci nu vreau să vă mai rețin...

BRACK Dar de loc... Spuneți, n-ați vrea să-mi faceți plăcerea să ne însoțiți şi dumneavoastră?

LOVBORG *(scurt şi decis)* Nu, imposibil... Vă mulțumesc foarte mult.

BRACK Nu se poate! Veniți cu noi! suntem numai cîțiva, dar tot unul şi unul! Şi vă pot promite că va fi „animație”, cum spune doamna Hed... doamna Tesman.

LOVBORG Nici nu mă îndoiesc... Totuşi...

BRACK Şi puteți lua cu dumneavoastră manuscrisul ca să-i citiți lui Tesman la mine acasă. Am camere destule.

TESMAN Chiar aşa, Eilert. Ar fi foarte bine. Aşa-i?

HEDDA *(intervenind)* Dar, dragă Tesman, se pare că totuşi domnul Lovborg nu doreşte să meargă! sunt convinsă că preferă să rămână aici şi să cineze cu mine.

LOVBORG *(privind-o)* Cu dumneavoastră, doamnă?

HEDDA Şi cu doamna Elvsted.

LOVBORG *(neglijent)* Am zărit-o în treacăt, azi la ora prînzului.

HEDDA Într-adevăr? Aţi zărit-o? Da, vine şi ea astă-seară. De aceea va trebui neapărat să rămâneţi, domnule Lovborg, altfel nici n-ar avea cine s-o conducă acasă.

LOVBORG Adevărat... Vă mulţumesc, stimată doamnă, rămîn.

HEDDA Atunci - mă scuzi - vreau numai să-i dau cîteva mici instrucţiuni fetei în casă. *(Se duce lângă uşa care dă în vestibul şi sună. Berte intră; Hedda vorbeşte cu ea în şoaptă, indicând cu un semn al capului odaia din fund; Berte a înţeles şi iese.)*

TESMAN *(vorbeşte în acest timp cu Lovborg)* Ascultă, Eilert, ai cumva de gînd să ţii un ciclu de conferinţe în legătură cu viitoarea ta carte?

LOVBORG Da.

TESMAN Am auzit vorbindu-se prin librării...

LOVBORG Da, într-adevăr am de gînd să ţin un ciclu de conferinţe. Nu trebuie să mi-o iei în nume de rău, Tesman.

TESMAN Doamne fereşte! Dar...

LOVBORG Înţeleg că, dintr-un anumit punct de vedere, nu-ţi este prea plăcut...

TESMAN *(descurajat)* Doar nu-ţi pot cere ca din cauza mea...

LOVBORG Dar voi aştepta până ce vei avea numirea.

TESMAN Vei aştepta? Deci... deci, tu nu te prezinţi la concurs... Aşa-i?

LOVBORG Nu. Îmi ajunge să te înving în opinia oamenilor.

TESMAN Extraordinar! Va să zică, mătuşa Julle avea dreptate! Vezi, ştiam asta! Hedda! Închipuieşte-ţi: Eilert

Lovborg nu doreşte de loc să ne stea în cale.

HEDDA *(scurt)* Nouă? Te rog, nu mă amesteca şi pe mine în treaba asta. *(Se duce în odaia din fund, unde Berte a aşezat pe masă o tavă cu carafe şi pahare. Hedda face un semn de încuviințare şi se întoarce în salon. Berte iese.).*

TESMAN *(în acelaşi timp)* Dar dumneata, dragă Brack, ce spui despre asta? Ei?

BRACK De, eu spun: succes şi prestigiu, asta... hm... sunt extraordinar de frumoase.

TESMAN Desigur, desigur... Totuşi...

HEDDA *(privindu-l pe Tesman cu un surâs rece)* Pari complet uluit, dragă Tesman!

TESMAN Da... îmi vine să cred că şi sunt...

BRACK De fapt, a fost chiar o furtună, stimată doamnă, care a trecut deasupra capetelor noastre...

HEDDA *(cu un gest spre odaia din fund)* Domnii n-ar vrea să treacă alături şi să ia un punci rece?

BRACK *(consultându-şi ceasornicul)* Un păhărel? Ei, n-ar strica.

TESMAN Scumpa mea Hedda! Ce idee grozavă! Mai ales în dispoziția atât de bună în care mă simt acum!

HEDDA Domnule Lovborg, faceți-mi vă rog şi dumneavoastră plăcerea.

LOVBORG *(refuzând)* Nu, mulțumesc, nu iau nimic.

BRACK Dar pe cât ştiu, punciul rece nu-i otravă!

LOVBORG Pentru unii, poate că nu.

HEDDA Atunci, eu rămân să-i țin tovărăşie domnului LOVBORG.

TESMAN Da, da, dragă Hedda, ține-i... Aşa-i?

(Tesman şi Brack trec în odaia din fund, se aşează, fumează țigări şi vor duce o conversație animată in timpul replicilor ce urmează. Eilert Lovborg rămâne în picioare, lingă sobă; Hedda, în fața micului birou.)

HEDDA *(cu o voce ceva mai ridicată)* Acum vreau să vă arăt, dacă vă face plăcere, câteva fotografii. În drum spre

casă, Tesman şi cu mine ne-am abătut puțin şi prin Tirol. *(Ia un album pe care îl pune pe masa de Ungă canapea, apoi se aşează pe un colț al canapelei. Eilert Lovborg se apropie, se opreşte şi o priveşte, pe urmă ia un scaun şi se aşează cu spatele la odaia din fund, având în stânga pe Hedda.)*

HEDDA *(deschizând albumul)* Vedeți aici lanțul acesta de munți, domnule Lovborg? Acesta-i masivul Ortler. Tesman a notat dedesubt: Masivul Ortler, de lângă Meran.

LOVBORG *(care a privit-o tot timpul, spune încet şi cu voce scăzută)* Hedda Gabler!

HEDDA *(aruncându-i pieziş o privire fugară)* Ei! Sst!

LOVBORG *(acelaşi joc)* Hedda Gabler!

HEDDA *(uitându-se în album)* Da, aşa mă numeam într-o vreme... Într-o vreme când noi doi ne cunoşteam...

LOVBORG Iar de-acum înainte, nu-mi va mai fi niciodată îngăduit să-ți spun Hedda Gabler... Va trebui să mă dezobişnuiesc...

HEDDA *(frunzărind mai departe albumul)* Da, va trebui. Şi cât mai curînd. Cu cât te vei dezobişnui mai repede, cu-atât va fi mai bine.

LOVBORG *(pe un ton indignat)* Hedda Gabler măritată? Şi cu cine? Cu... Jergen Tesman!

HEDDA Da, aşa s-a întîmplat...

LOVBORG Hedda, Hedda, cum te-ai putut înjosi până într-atât?!

HEDDA *(privindu-l aspru)* Te rog! Nici un cuvînt în plus!

LOVBORG Despre ce anume?

(Tesman intră şi se apropie de canapea.)

HEDDA *(care l-a auzit venind, spune pe un ton indiferent)* Şi uite, asta de aici, a fost luată în partea de jos a văii Ampezzo. Priviți piscurile... *(Se uită prieteneşte spre Tesman.)* Cum se numesc piscurile astea superbe?

TESMAN Să văd. Aha, ăştia sunt Dolomiții.

HEDDA Da, ai dreptate. sunt Dolomiții, domnule Lovborg.

TESMAN Hedda, să nu aduc aici punciul? Poate doreşti să bei... Aşa-i?

HEDDA Da, mulțumesc. Şi câteva prăjituri.

TESMAN Şi țigări?

HEDDA Nu.

TESMAN Bine. *(Intră în odaia din fund şi, de acolo, în cea din dreapta. Brack, fără să se mişte de la locul lui, aruncă din când în când priviri cercetătoare spre Lovborg şi Hedda.)*

LOVBORG *(cu vocea înăbuşită, ca mai înainte)* Răspunde-mi, Hedda, cum ai putut face asta? Tu!

HEDDA *(aparent adâncită în examinarea albumului)* Renunțați, vă rog, la acest „tu”. Daca veți continua, nu vă voi mai vorbi.

LOVBORG Nici când vom fi singuri nu voi avea voie să-ți spun „tu”?

HEDDA Nu. În gînd... îmi puteți spune cum doriți... vă priveşte. Dar cu glas tare, nu aveți voie.

LOVBORG Aha! Înțeleg. Acest „tu” jigneşte dragostea dumitale pentru Jorgen Tesman.

HEDDA *(îi aruncă o privire rapidă şi îi surâde)* Dragostea? Nu, zău, aveți haz!

LOVBORG Aşadar, fără dragoste!

HEDDA Dar şi fără nici un fel de infidelități! Nici nu le doresc, nici nu mă interesează.

LOVBORG Hedda, răspunde-mi numai la o singură întrebare.

HEDDA Sst!

(Tesman vine cu o tavă din odaia din fund.)

TESMAN Aşa... Aveți aici tot felul de bunătăți. *(Aşează tava pe masă.)*

HEDDA Dar de ce serveşti tu şi nu Berte?

TESMAN *(umplând paharele)* Fiindcă îmi face o deosebită plăcere să te pot servi eu, Hedda.

HEDDA Ai umplut amândouă paharele! Dar domnul Lovborg nu bea.

TESMAN Ştiu. Dar probabil că doamna Elvsted va sosi foarte curînd.

HEDDA Da, adevărat... doamna Elvsted.

TESMAN Uitaseşi de ea? Aşa-i?

HEDDA Stăteam aici şi ne uitam amîndoi atât de atenți la fotografii, încît... *(Arătându-i o fotografie.)* Îți mai aduci aminte de sătucul ăsta?

TESMAN Da, da, aşezarea aceea de lângă Brenner. Acolo unde-am înnoptat...

HEDDA Şi unde-am întâlnit un grup foarte vesel de turişti...

TESMAN Da, da. Păcat, Eilert, că n-ai fost şi tu cu noi! *(Trece din nou în odaia din fund şi se aşează lingă Brack.)*

LOVBORG Hedda, o singură întrebare.

HEDDA Spune!

LOVBORG Nici în legătură cu mine, nu a existat dragoste? Nici măcar o urmă, nici o licărire de dragoste?

HEDDA De, cine mai poate spune? Părerea mea este că am fost doi buni camarazi. Doi prieteni, plini de încredere unul în celălalt. *(Surâzând.)* Dumneata, în special, erai foarte deschis sufleteşte...

LOVBORG Aşa mi-ai cerut.

HEDDA Când privesc în urmă, la tot ce-a fost, mi se pare că era ceva frumos, atrăgător şi îndrăzneț în acea intimitate secretă, în acea camaraderie, despre care nimeni pe lume nu bănuia nimic.

LOVBORG Nu-i aşa, Hedda? Nu-i aşa? când veneam, după-amiezile, la tatăl dumitale... Generalul stătea în fund, lângă geam, şi-şi citea ziarul - cu spatele la noi.

HEDDA Iar noi ne aşezam pe canapeaua din colț.

LOVBORG De fiecare dată, cu aceeaşi revistă ilustrată în față.

HEDDA Da, în lipsa unui album...

LOVBORG Da, Hedda... Dar atunci când m-am declarat?... când ți-am mărturisit despre mine ceea ce până atunci

nimeni nu aflase. Stăteam alături şi ţi-am povestit totul, totul... despre nopţile şi zilele mele de destrăbălare... Nopţi şi zile de destrăbălare! Spune, Hedda, ce putere ascundeai? Era în dumneata o putere care m-a silit să-ţi mărturisesc totul... Să recunosc totul.

HEDDA Credeţi că aveam într-adevăr o asemenea putere?

LOVBORG Dar altfel cum să-mi explic? Şi toate acele întrebări învăluite pe care mi le puneai...

HEDDA Şi pe care le înţelegeaţi atât de bine...

LOVBORG Cum puteai pune astfel de întrebări? Fără cea mai mică reţinere...

HEDDA Învăluite, totuşi, dacă-mi daţi voie.

LOVBORG Da, dar îndrăzneţ de directe, în fond! Surprinzător; dumneata să-mi pui mie astfel de întrebări...

HEDDA Şi dumneavoastră reuşeaţi să răspundeţi, domnule Lovborg?

LOVBORG Da, tocmai asta nu pot înţelege acum, când privesc în urmă... Dar vreau să ştiu, Hedda! Spune-mi, nu crezi că sursa prieteniei noastre a fost totuşi dragostea? Când în spovedaniile mele îmi căutam refugiu alături de dumneata, nu simţeai un fel de dorinţă de a mă purifica? Nu era aşa?

HEDDA Nu tocmai.... Nu întru totul!

LOVBORG Ce căutai atunci? Ce te făcea să...

HEDDA Găsiţi că e chiar atât de inexplicabilă curiozitatea unei tinere fete, care doreşte - aşa, fără să afle nimeni, să...

LOVBORG Ce?

HEDDA ... să arunce o privire într-o lume despre care...

LOVBORG Despre care?

HEDDA ... nu are voie să ştie nimic?

LOVBORG A, va să zică asta era?

HEDDA Şi asta. Aproape îmi vine să cred ca şi asta.

LOVBORG Deci, o sete de a cunoaşte viaţa!... Aşa trebuie să-mi explic prietenia pe care mi-o arătai... Atunci, de ce

n-a putut dura?

HEDDA Vina este a dumitale...

LOVBORG Dar dumneata ai rupt...

HEDDA Pentru că prietenia noastră era amenințată de primejdia altor adevăruri... ale realității... Adu-ți aminte, Eilert Lovborg, cum ai atentat la puritatea unei camarade sincere!

LOVBORG *(frângându-şi mâinile)* De ce n-ai făcut-o? De ce nu ți-ai dus până la capăt amenințarea? De ce nu m-ai împuşcat?

HEDDA Fiindcă întotdeauna mă tem de scandal.

LOVBORG Da, Hedda. În fond, eşti laşă.

HEDDA Îngrozitor de laşă! *(Schimbând tonul.)* Dar pentru dumneata a fost un noroc: ai găsit îndată o consolare atât de dulce, acolo sus, la Elvsted.

LOVBORG Cunosc mărturisirile pe care ți le-a făcut Thea.

HEDDA Probabil că şi dumneata i-ai făcut ei anumite confidențe despre noi!

LOVBORG Nici un cuvânt! E prea proastă ca să priceapă...

HEDDA Proastă?

LOVBORG Din acest punct de vedere, da.

HEDDA Iar eu sunt laşă. *(Se apleacă pentru a se apropia de el, şi, fără a-l privi în ochi, spune încet.)* Dar acum vreau şi eu să-ți destăinuiesc ceva.

LOVBORG *(încordat)* Spune! Spune!

HEDDA Da! N-am avut curajul să te ucid... Dar...

LOVBORG Spune!

HEDDA Dar nu asta a fost cea mai gravă laşitate a mea, în seara aceea...

LOVBORG *(o priveşte o clipă, pricepe şi murmură cu pasiune)* O, Hedda! Hedda Gabler! Acum văd până în adâncul ascuns al prieteniei noastre! Şi tu! Ca şi mine! Şi în tine, acelaşi clocot...

HEDDA *(încet, cu o privire tăioasă)* Bagă de seamă! Nu trebuie să crezi ceea ce ai spus!

(A început să se întunece. Berte deschide, de afară, uşa de

la antreu.)

HEDDA *(închide zgomotos albumul şi strigă surâzătoare)* În sfârşit, draga mea! Intră! Hai, odată!

(Doamna Elvsted intră din vestibul. Poartă o rochie de seară. Uşa se închide în urma ei.)

HEDDA *(aşezată pe canapea, întinde braţele în întâmpinarea doamnei Elvsted)* Dulcea mea Thea, nici nu-ţi poţi închipui cu ce nerăbdare te aşteptam!

(Doamna Elvsted a schimbat în treacăt un salut cu cei doi bărbaţi care se află în camera din fund; se îndreaptă spre masă şi-i întinde mina Heddei. Eilert Lovborg s-a ridicat. El şi doamna Elvsted se salută cu o simplă înclinare a capului.)

DOAMNA ELVSTED Ar trebui, poate, să intru şi dincolo... să schimb câteva cuvinte şi cu soţul tău.

HEDDA Nici nu te gîndi! Lasă-i în pace! De altfel îndată trebuie să plece.

DOAMNA ELVSTED A, pleacă...

HEDDA Da, la o petrecere.

DOAMNA ELVSTED *(precipitat, către Lovborg)* Nu cumva te duci şi dumneata cu ei?

LOVBORG Nu.

HEDDA Domnul Lovborg rămâne cu noi.

DOAMNA ELVSTED *(ia un scaun şi vrea să se aşeze lângă el)* Ah, cât de frumos este aici!

HEDDA Nu, micuţa mea Thea! Nu acolo! Vino şi aşează-te cuminte aici, lângă mine. Vreau să stau între voi doi.

DOAMNA ELVSTED Bine, cum vrei! *(Ocoleşte masa şi se aşează la dreapta Heddei, pe canapea. Lovborg îşi reia locul pe scaun.)*

LOVBORG *(după o scurtă pauză, către Hedda)* Nu e o încântare s-o priveşti?

HEDDA *(trăgând-o uşor de păr pe Thea)* Numai s-o priveşti?

LOVBORG Da... Fiindcă noi doi - ea şi cu mine - suntem realmente doi buni prieteni. Avem o încredere absolută unul în celălalt. Putem deci sta de vorbă, întotdeauna, unul cu celălalt, în deplină sinceritate.

HEDDA Fără cuvinte învăluite, domnule Lovborg!

LOVBORG Dar...

DOAMNA ELVSTED *(încet, lipindu-se de Hedda)* Ah, cât de fericită sînt, Hedda!; Ştii, el susține că i-am stimulat inspirația.

HEDDA *(privind-o surâzător)* Aşa spune?

LOVBORG Şi nici nu ştiți, doamnă Tesman, cât de curajoasă ştie să fie Thea, atunci când trebuie să acționeze!

DOAMNA ELVSTED Ah, Doamne, eu şi curajoasă!

LOVBORG Deosebit de curajoasă, când e vorba de un prieten.

HEDDA Ei da, curajul! Dacă l-am avea întotdeauna...

LOVBORG Ce credeți că s-ar întîmpla atunci?

HEDDA Poate că atunci viața ar mai putea fi trăită. *(Schimbând brusc tonul.)* Dar acum, scumpa mea Thea, trebuie să iei şi tu un pahar de punci rece.

DOAMNA ELVSTED Nu, mulțumesc, nu beau niciodată...

HEDDA Atunci, dumneavoastră, domnule Lovborg.

LOVBORG Mulțumesc, nici eu.

DOAMNA ELVSTED Nu, nici el!

HEDDA *(privindu-l fix)* Dar dacă insist?

LOVBORG Inutil...

HEDDA *(râzând)* Va să zică nu am nici un fel de putere asupra dumneavoastră!... Sărmana de mine!

LOVBORG Din acest punct de vedere - sigur, nu.

HEDDA Serios vorbind, cred totuşi că ar trebui s-o faceți... Chiar spre binele dumneavoastră personal.

DOAMNA ELVSTED Nu, Hedda, nu.

LOVBORG Cum adică?

HEDDA Mai bine spus, ar trebui s-o faceți tocmai pentru ceea ce ar putea crede lumea...

LOVBORG Nu înțeleg...

HEDDA Da, lumea ar putea ajunge să creadă că în fond nu vă simțiți într-adevăr foarte sigur de dumneavoastră.

DOAMNA ELVSTED *(încet)* Ah! Te rog, Hedda!

LOVBORG La urma urmei, oamenii pot crede ce vor.

DOAMNA ELVSTED *(bucuroasă)* Da, nu-i aşa?

HEDDA L-am surprins pe domnul asesor privindu-vă destul de bănuitor.

LOVBORG Cu ce prilej?

HEDDA Surâdea atât de ironic în clipa când n-aţi îndrăznit să-i însoţiţi pe ceilalţi, dincolo, la masă.

LOVBORG N-am îndrăznit?! Am preferat să rămân aici, să stau de vorbă cu dumneavoastră.

DOAMNA, ELVSTED Cu siguranţă, aşa a fost, Hedda.

HEDDA ...Ceea ce, însă, domnul asesor n-avea cum să bănuiască! Şi am mai văzut cum surâdea şi cum îi arunca priviri furişe lui Tesman atunci când n-aţi îndrăznit să acceptaţi invitaţia la acea nevinovată petrecere.

LOVBORG Îndrăzniţi să spuneţi că nu îndrăznesc?

HEDDA Nu eu o spun. E interpretarea pe care a dat-o domnul Brack.

LOVBORG Lăsaţi-l să creadă ce vrea!

HEDDA Prin urmare, nu vă duceţi cu ei?

LOVBORG Nu, rămân aici cu dumneavoastră şi cu Thea.

DOAMNA ELVSTED Da, Hedda, nu trebuie să te mire!

HEDDA *(surâde şi dă din cap, privindu-l pe Lovborg)* Va să zică, de neclintit, ca stânca! Fidel principiilor în vecii vecilor! Vedeţi, aşa trebuie să fie omul! *(Se întoarce spre doamna Elvsted, o mângâie uşor.)* Nu-ţi spuneam eu, azi-dimineaţă, când ai venit atât de desperată aici?

LOVBORG *(mirându-se)* Desperată?

DOAMNA ELVSTED *(speriată)* Hedda, Hedda!

HEDDA Acum cred că-ţi dai singură seama că n-aveai nici un motiv să fii atât de îngrijorată, atât de îngrozitor de alarmată... *(întrerupându-se.)* Deci, putem fi toţi trei mai liniştiţi!

LOVBORG *(după o tresărire)* Dar despre ce e vorba, doamnă Tesman?

331

DOAMNA ELVSTED O, Doamne, Hedda! Cum ai putut să spui... Ce-ai făcut! Doamne, Dumnezeule!

HEDDA Nu te mai agita atîta! Asesorul ăsta nesuferit te observă tot timpul.

LOVBORG Va să zică, îngrozitor de alarmată din cauza mea!

DOAMNA ELVSTED *(încet, văicărindu-se)* O, Hedda, m-ai nenorocit... Acum, într-adevăr, m-ai nenorocit...

LOVBORG *(o priveşte pe Thea o clipă fix, crispat)* Va să zică asta era încrederea de nezdruncinat, în prietenul tău...

DOAMNA ELVSTED *(rugătoare)* Dragul meu prieten, dragul meu, lasă-mă să-ți vorbesc... Ascultă întâi...

LOVBORG *(ia unul dintre paharele cu punci, îl ridică şi spune încet, cu o voce răguşită)* În sănătatea ta, Thea! *(Goleşte paharul, îl pune deoparte şi îl ia pe celălalt.)*

DOAMNA ELVSTED *(încet)* O, Hedda, Hedda, de ce ai vrut cu tot dinadinsul să ajungă aici...

HEDDA Am vrut eu? Eu? Ai nevoie să-ți oferi o consolare?

LOVBORG Şi încă unul în sănătatea dumneavoastră, doamnă Tesman! Mulțumesc pentru adevăr. Trăiască adevărul! *(Bea până la fund şi umple din nou paharul.)*

HEDDA *(punînd mâna pe brațul lui)* Destul deocamdată, ajunge! Nu uitați, în seara asta sunteți invitat la o petrecere.

DOAMNA ELVSTED Nu, nu, nu!

HEDDA Sst! Bagă de seamă, stau amîndoi şi se uită drept la tine.

LOVBORG *(depunând paharul)* Ei, Thea, pregăteşte-te acum să-mi spui adevărul.

DOAMNA ELVSTED Da!

LOVBORG Judecătorul ştie foarte bine - nu-i aşa? - că tu ai venit să mă cauți...

DOAMNA ELVSTED *(frângându-şi mâinile)* Hedda, Hedda, auzi ce mă întreabă!

LOVBORG Există deci o înțelegere între tine şi el: să vii aici, în oraş, şi să mă supraveghezi? Poate chiar lui îi

aparține ideea! Ei, da, înțeleg, avea probabil din nou nevoie de mine în biroul lui! Sau, poate, îi lipseam la masa de joc?

DOAMNA ELVSTED *(întorcându-se încet)* O, Lovborg, Lovborg!

LOVBORG *(ia un pahar şi vrea să-l umple)* Ridic paharul pentru bătrînul judecător.

HEDDA *(oprindu-l)* Nu, destul! Nu uitați: trebuie să vă mai duceați la asesorul Brack unde îi veți citi lui Tesman.

LOVBORG *(calm, lasă paharul)* A fost o prostie din partea mea, Thea. Am înțeles pesemne greşit, totul... Haide, nu mai fi atât de supărată pe mine, dragă, dragă prietenă. Vei vedea, şi tu şi toți ceilalți: chiar dacă am căzut o dată jos, jos de tot, acum m-am ridicat din nou. Cu sprijinul tău, Thea.

DOAMNA ELVSTED *(strălucind de bucurie)* Dumnezeule! Îți mulțumesc!

(În timpul acesta, Brack şi-a consultat ceasornicul; se ridică o dată cu Tesman şi trec amîndoi In salon.)

BRACK *(luându-şi pălăria şi pardesiul)* Doamnă Tesman, e timpul să plecăm.

HEDDA Da, e timpul.

LOVBORG *(ridicându-se)* Şi pentru mine, domnule asesor.

DOAMNA ELVSTED *(încet şi rugător)* O, Lovborg, te rog, nu. Nu!

HEDDA *(o ciupeşte de braț şi-i şopteşte)* Sst! Mai sunt şi alte urechi pe aproape.

DOAMNA ELVSTED *(cu un țipăt slab)* Au!

LOVBORG *(către Brack)* Întrucât ați avut amabilitatea să mă invitați şi pe mine...

BRACK Ei, va să zică, totuşi, veniți şi dumneavoastră!

LOVBORG Da, n-am nici o altă obligație.

BRACK Mă bucur! Mă bucur foarte mult.

LOVBORG *(băgând manuscrisul în buzunar, către Tesman)* Țin, înainte de a-l depune, să-l vezi şi tu - pe cât se va putea.

TESMAN Da, foarte bine! Dar, dragă Hedda, ce se va întîmpla cu doamna Elvsted ? Cine o va conduce acasă? Aşa-i?

HEDDA A, se găseşte întotdeauna o soluție.

LOVBORG Doamna Elvsted? Dar bineînțeles, voi veni eu s-o iau. *(Se apropie de ele.)* *AŞA*... spre orele zece, doamnă Tesman? Vă convine?

HEDDA Da, desigur, e perfect.

TESMAN Ei, atunci e totul în regulă. Dar pe mine să nu mă aştepți atât de devreme, Hedda.

HEDDA Poți rămîne cit de tîrziu vei voi, dragul meu!

DOAMNA ELVSTED *(cu o teamă ascunsă)* Domnule Lovborg, eu aştept va să zică aici, până veți veni.

LOVBORG *(cu pălăria în mină)* Da, sigur!

BRAGK Şi acum, domnii mei, trupa veselă porneşte! Să sperăm c-o să fie animație - după cum spune o anumită, frumoasă doamnă.

HEDDA Ei, dacă acea frumoasă doamnă ar putea fi şi ea prezentă, dar invizibilă, la această petrecere!

BRACK De ce invizibilă?

HEDDA Pentru a putea auzi cum arată animația naturală, nefalsificată, domnule asesor.

BRAGK N-aş sfătui-o, totuşi, pe frumoasa doamnă.

TESMAN *(ridicându-se şi el)* Nu, zău, eşti foarte amuzantă, Hedda! Auzi, ce idee!

BRACK Vă salut, doamnele mele! La revedere!

LOVBORG *(ridicându-se pentru a-şi lua rămas bun)* Deci, în jurul orei zece.

(Brack, Lovborg şi Tesman ies pe uşa care dă în antreu, în acelaşi timp, Berte vine dinspre odaia din fund, cu o lampă aprinsă pe care o aşează pe masa din salon, apoi iese.)

DOAMNA ELVSTED *(s-a ridicat şi umblă neliniştită prin odaie)* Hedda, Hedda, cum o să sfârşească toate?

HEDDA La ora zece, va veni! Îl văd, îl am în fața ochilor: cu frunze de viță în păr, aprins şi plin de voioşie!

DOAMNA ELVSTED Dea Domnul să fie aşa.

HEDDA Şi atunci... Atunci îşi va redobândi puterea asupra lui însuşi. Atunci va fi, într-adevăr, pentru tot restul vieții lui, un om liber.

DOAMNA ELVSTED Doamne, de s-ar întoarce aşa cum îl vezi tu.

HEDDA Aşa, şi nu altfel! *(Se ridică şi se apropie de ea.)* Tu păstrează-ți îndoielile tale, eu îmi păstrez încrederea mea în el. Cred în el! Şi acum, vom avea dovada...

DOAMNA ELVSTED Îmi ascunzi ceva, Hedda.

HEDDA Da, îți ascund. Vreau ca măcar o dată în viața mea să am putere asupra soartei unui om.

DOAMNA ELVSTED Cum tu... nu ai?...

HEDDA Nu am - şi n-am avut niciodată.

DOAMNA ELVSTED Nici asupra soțului tău?

HEDDA Ba da, dar el nu merită... osteneala. O! De-ai putea pricepe cât sunt de săracă. În timp ce tu ai dreptul să fii atât de bogată! *(Cuprinzând-o fierbinte în brațe.)* Cred că tot am să-ți ard părul.

DOAMNA ELVSTED Lasă-mă! Lasă-mă! Mi-e frică de tine, Hedda!

BERTE *(în deschizătura uşii)* Am pregătit masa pentru ceai, doamnă.

HEDDA Bine, venim!

DOAMNA ELVSTED Nu, nu, nu! Prefer să mă întorc singură acasă. Acum, îndată!

HEDDA Lasă prostiile! Mai întîi trebuie să-ți bei ceaiul! Hai, prostuțo. Şi la ora zece vine Eilert Lovborg cu o cunună din frunze de viță în jurul capului... *(O trage aproape cu forța pe doamna Elvsted spre uşă.)*

Actul III

(Acelaşi decor. Draperiile din fața uşii din fund sunt trase; de asemenea, cele din fața glasvandului. Lampa cu abajur de pe masă arde cu flacăra micşorată. Uşița deschisă a sobei arată că focul, care a ars toată noaptea, e acum aproape stins. Doamna Elvsted, înfăşurată într-un şal mare şi cu picioarele pe un taburet, stă lăsată pe spate, într-un fotoliu, lângă sobă. Hedda doarme îmbrăcată, întinsă pe canapea, acoperită cu o cuvertură.)

DOAMNA ELVSTED *(după o pauză, îşi îndreaptă repede trupul şi ascultă încordat, apoi se lasă din nou în fotoliu, obosită, lamentându-se încet), O* Doamne, Doamne, încă n-a venit! Încă n-a venit!

(Berte intră în vîrful picioarelor pe uşa vestibulului, păşind încet. Are o scrisoare în mină.)

DOAMNA BLVSTBD *(se întoarce şi şopteşte încet) A* venit cineva?

BERTE *(încet)* Da, a adus cineva scrisoarea asta.

DOAMNA ELVSTED *(întinzând grăbită mina)* O scrisoare! Dă-mi-o!

BERTE E pentru domnul doctor.

DOAMNA ELVSTED Aa!

BERTE A adus-o fata în casă a domnişoarei Tesman. O las aici, pe masă.

DOAMNA ELVSTED Bine, las-o...

BERTE *(punând scrisoarea pe masă)* Eu zic să sting lampa, văd că fumegă...

DOAMNA ELVSTED Bine, stinge-o. În curând se luminează de ziuă.

BERTE *(stingând lampa)* S-a luminat de tot, doamnă.

DOAMNA ELVSTED S-a făcut ziuă! Şi încă nu s-a întors!

BERTE Ei, îmi ziceam eu c-aşa o să se întâmple...

DOAMNA ELVSTED Dumneata ai ştiut?

BERTE Da... Când am văzut că un domn - pe care-l cunosc eu mai de mult, a venit iar la noi şi a plecat, cu dânşii... Că despre domnul ăsta s-au vorbit multe aici, în oraş, pe vremuri.

DOAMNA ELVSTED Nu vorbi atât de tare. O trezeşti pe doamna.

BERTE *(se uită spre canapea şi suspini)* Doamne, da, s-o lăsăm să doarmă, sărăcuța. Să mai pun lemne în soba?

DOAMNA ELVSTED Mulțumesc, pentru mine, nu.

BERTE Bine... *(Iese încet pe uşa vestibulului.)*

HEDDA *(se trezeşte la închiderea uşii şi se uită în sus)* Ce s-a întîmplat?

DOAMNA ELVSTED Era Berte.

HEDDA *(privind în jur)* A, a fost aici! Da, acum m-am dezmeticit. *(Se ridică, rămânând aşezată pe canapea, se întinde şi îşi freacă ochii.)* Cât e ceasul, Thea?

DOAMNA ELVSTED E trecut de şapte.

HEDDA La ce oră s-a întors Tesman?

DOAMNA ELVSTED Nu a venit.

HEDDA Nu s-a întors încă acasă?

DOAMNA ELVSTED *(ridicându-se)* Nu s-a întors încă nimeni.

HEDDA Şi noi, care am stat treze şi am aşteptat până aproape de ora patru.

DOAMNA ELVSTED *(frângându-şi mâinile)* Şi cum l-am mai aşteptat!

HEDDA *(cască, duce mâna la gură)* Da, ar fi putut să ne scutească de aşteptarea asta.

DOAMNA ELVSTED Ai reuşit să dormi puțin?

HEDDA Da. Cred chiar că am reuşit să dorm destul de bine. Tu nu?

DOAMNA ELVSTED Nici o clipă. N-am putut, Hedda! Mi-a fost, pur şi simplu, imposibil.

HEDDA *(se scoală şi se duce la ea)* Ei, hai, hai! N-ai nici un motiv să fii îngrijorată. Îmi dau foarte bine seama cum a decurs totul.

DOAMNA ELVSTED Poţi să-mi spui şi mie?

HEDDA Ei, bineînţeles, petrecerea asesorului s-a prelungit mult...

DOAMNA ELVSTED Asta-i sigur. Dar, oricum...

HEDDA Şi Tesman n-a mai vrut să se întoarcă acasă, ca să nu trebuie să sune în miez de noapte şi să ne trezească... *(Râde.)* Poate nici nu i-ar fi plăcut prea mult să se arate în starea în care era.

DOAMNA ELVSTED Şi atunci, unde s-o fi dus?

HEDDA Cu siguranţă, la mătuşile lui; s-a dus să doarmă acolo. I-au păstrat intactă fosta lui cămară.

DOAMNA ELVSTED Nu, la ele nu poate fi. Adineauri chiar a sosit o scrisoare de la domnişoara Tesman. E acolo, pe masă.

HEDDA Daa? *(Privind pe masă.)* Da, e scrisul mătuşii Julle. Ei, atunci au rămas la domnul asesor. Şi Eilert Lovborg, cu cununa lui din frunze de viţă, stă şi le face lectură.

DOAMNA ELVSTED Hedda, nici tu nu crezi ce spui...

HEDDA Thea, n-ai mai multă minte decât o oiţă.

DOAMNA ELVSTED Din păcate, probabil că asta şi sunt...

HEDDA Şi, moartă de oboseală, cum arăţi...

DOAMNA ELVSTED Da. sunt moartă de oboseală.

HEDDA Da aceea trebuie să mă asculţi, să faci ce-ţi spun eu: du-te în odaia mea şi culcă-te...

DOAMNA ELVSTED Nu, nu, oricum, tot n-aş putea dormi.

HEDDA Ba, cu siguranţă, vei dormi.

DOAMNA ELVSTED Dar acum soţul tău trebuie să sosească dintr-o clipă într-alta. Şi vreau să aflu numaidecât...

HEDDA Te trezesc eu când se întoarce.

DOAMNA ELVSTED Îmi promiţi, Hedda?

HEDDA Da, poţi conta pe mine. Şi acum, haide, du-te şi te culcă. Încearcă să dormi. *(Thea iese prin odaia din fund.)*

(Hedda se duce la glasvand şi trage draperia. Lumina puternică a zilei pătrunde în odaie; Hedda ia de pe masa de scris o oglindă de mână, se priveşte şi-şi aranjează părul. Se duce spre uşa vestibulului şi apasă pe butonul de sonerie. După câteva clipe, Berte apare în prag.)

BERTE Doamna doreşte ceva?

HEDDA Da, mai pune lemne în sobă. Tremur de frig.

BERTE Pun, pun... Să vedeți ce repede se încălzeşte aici. *(Adună tăciuni şi pune lemne peste ei în sobă; se opreşte şi ascultă.)* A sunat cineva la uşa de la intrare, doamnă.

HEDDA Du-te de deschide. Văd eu de foc.

BERTE O să vedeți, se aprinde îndată. *(Iese pe uşa dinspre vestibul; Hedda, în genunchi pe taburet, mai pune câteva lemne în sobă. După o scurtă pauză, din vestibul intră Jergen Tesman. Arată obosit şi parcă întunecat; merge în vârfurile picioarelor şi se furişează spre uşă, vrând să se strecoare printre draperii.)*

HEDDA *(lângă sobă, fără să ridice privirea)* Bună dimineața.

TESMAN *(întorcându-se)* Hedda! *(Se apropie.)* Dar, pentru Dumnezeu, Hedda, de ce te-ai sculat atât de devreme? Aşa-i?

HEDDA Da, m-am sculat foarte devreme azi.

TESMAN Şi eu, care eram convins că dormi încă! închipuieşte-ți!

HEDDA Nu vorbi atât de tare. Doamna Elvsted s-a culcat la mine în odaie.

TESMAN Doamna Elvsted a rămas aici peste noapte?

HEDDA Da, n-a venit nimeni s-o ia.

TESMAN A, n-a venit nimeni...

HEDDA *(închide uşa de la sobă şi se ridică)* Ei, a fost chiar atât de amuzantă petrecerea?

TESMAN Ai fost cumva îngrijorată? Aşa-i?

HEDDA Asta ar fi greu să mi se întâmple mie! Te-am întrebat numai cum ai petrecut?

TESMAN Bine! Ei, o dată, aşa, merge! Mai cu seamă la

început, când Eilert Lovborg mi-a citit din cartea lui. Noi am fost primii - am sosit cu o oră mai devreme decât toți ceilalți. Şi în timpul ăsta Brack a trebuit să se ocupe cu pregătirile... Aşa că Eilert a avut timp să-mi citească...

HEDDA *(se aşează în partea dreaptă a mesei)* Ei, ia să aud!

TESMAN *(se aşează pe taburet, Ungă sobă)* Nu, Hedda, nici nu-ți poți închipui ce operă va fi! Fără nici o îndoială, o lucrare cu totul excepțională. Genială! Închipuieşte-ți !

HEDDA Nu mă interesează!

TESMAN Fața de tine, Hedda, trebuie să recunosc însă că atunci când, în sfîrşit, a început să citească, am încercat un sentiment... urât.

HEDDA Urât?

TESMAN De invidie. Da, îl invidiam pur şi simplu pe Eilert, că a fost în stare să scrie o asemenea carte. Închipuieşte-ți, Hedda!

HEDDA Îmi închipui!

TESMAN Dar să ştii, Hedda, cu toate calitățile pe care le are, din păcate, el nu se mai poate îndrepta.

HEDDA Vrei să spui că are mai mult curaj în viață decât ceilalți?

TESMAN Nu, vezi tu, nu poate absolut de loc să se stăpânească... Pierde orice măsură când e vorba de plăcerile vieții...

HEDDA Şi cum a fost până... până la urmă?

TESMAN Dragă Hedda, cred că cel mai corect aş putea-o numi o bacanală.

HEDDA Avea şi frunze de viță în păr?

TESMAN Frunze de viță? Nu, n-am observat! Dar a ținut un discurs lung şi foarte încâlcit în cinstea femeii care l-a inspirat în timpul cât a scris lucrarea. Da, aşa s-a exprimat.

HEDDA A şi numit-o?

TESMAN Nu! Nu i-a rostit numele. Dar nu poate fi decât doamna Elvsted. Cine altcineva? Aşa-i? Ia, gândeşte-te!

HEDDA Şi unde te-ai despărțit de el?

TESMAN În drum spre casă. Am plecat amîndoi odată. Ultimii... A venit şi Brack cu noi ca să mai ia puţin aer... De fapt, ne înţelesesem să-l conducem împreună pe Eilert acasă. Ştii, băuse foarte mult...

HEDDA Eilert era beat, deci.

TESMAN Dar acum urmează lucrul cel mai ciudat, Hedda. Sau, aş spune mai degrabă, cel mai dureros. Aproape că mi-e şi ruşine să ţi-l povestesc... Fiindcă e vorba de Eilert.

HEDDA Ei, ce s-a mai întîmplat?

TESMAN Da, în timp ce ne înapoiam - închipuieşte-ţi! - din întîmplare, am rămas puţin în urmă. Închipuieşte-ţi, numai cîteva minute!

HEDDA Dar spune odată!

TESMAN Şi în timp ce mă grăbeam să-i ajung pe ceilalţi din urmă ce crezi că am găsit la marginea drumului?

HEDDA De unde vrei să ştiu?

TESMAN Dar pentru nimic în lume, Hedda, să nu vorbeşti cu nimeni despre asta... Auzi? Promite-mi! Pentru Eilert! *(Din buzunarul hainei scoate un pachet învelit în hârtie.)* Închipuieşte-ţi, Hedda, am găsit asta!

HEDDA Nu e pachetul pe care-l avea la el, ieri, când a fost aici?

TESMAN Ba da, e manuscrisul lui! Să pierzi un manuscris atât de preţios, de neînlocuit, fără să-ţi dai măcar seama! E şi foarte dureros şi îngrijorător, Hedda...

HEDDA Şi de ce nu i-ai dat imediat pachetul înapoi?

TESMAN Nu, n-am îndrăznit s-o fac în starea în care era...

HEDDA Şi nici n-ai spus nimănui că l-ai găsit?

TESMAN Ei, cum era să spun? Tot din delicateţe faţă de Eilert!

HEDDA Va să zică, nimeni nu ştie că e la tine...

TESMAN Nu. Şi nici nu trebuie să ştie nimeni. Aşa-i?

HEDDA Şi despre ce ai vorbit cu el, după aceea?

TESMAN Dar nici n-am mai apucat să-i vorbesc! Când am pornit cu toţii pe străzi, el, împreună cu alţi doi-trei, au

dispărut, deodată. Închipuieşte-ți!

HEDDA Aşa? Atunci înseamnă că l-au condus acasă cei cu care a rămas.

TESMAN Probabil... Iar Brack a luat-o şi el pe alt drum.

HEDDA Şi tu pe unde ai umblat de atunci?

TESMAN Ne-a invitat pe cîțiva acasă la el, să bem o cafea - un chefliu vesel care a fost cu noi la petrecere. Era dimineața, în zori, adică era încă noapte... Aşa-i? Dar după ce mă odihnesc puțin, mă duc cu manuscrisul la Eilert... Acum o fi dormind şi el... îl las să se mai dezmeticească şi pe urmă mă duc la el...

HEDDA *(întinde mina, ia pachetul)* Nu trebuie să i-l duci chiar acum... Lasă-mi-l şi mie, să-l citesc.

TESMAN Nu, dragă Hedda, zău, nu îndrăznesc.

HEDDA Nu îndrăzneşti?

TESMAN Nu, fiindcă îți închipui cât de desperat va fi când se va trezi şi va vedea că-i lipseşte manuscrisul. Fiindcă, trebuie să ştii, nu are nici o copie! Spunea chiar el.

HEDDA *(privindu-l cercetător)* Şi nu l-ar putea rescrie?

TESMAN Nu, nu cred că ar fi posibil... Inspirația, vezi tu...

HEDDA Da, asta-i adevărat... *(Neglijent.)* A, uite, o scrisoare pentru tine.

TESMAN Da? Nu mai spune!

HEDDA *(întinzându-i-o)* A sosit azi-dimineață, foarte devreme.

TESMAN De la mătuşa Julle! Ce poate fi? *(Pune manuscrisul împachetat pe celălalt taburet, deschide scrisoarea, o parcurge şi tresare.)* Hedda, îmi scrie că biata mătuşa Bina îşi trăieşte ultimele clipe.

HEDDA Era de aşteptat.

TESMAN Şi că, dacă mai vreau s-o prind în viață, să mă grăbesc. Alerg îndată.

HEDDA *(reținându-şi un surîs)* Şi chiar vrei să şi alergi?

TESMAN Scumpa mea Hedda, ce bine-ar fi dacă ți-ai putea învinge aversiunea şi dacă ai vrea să vii cu mine! Aşa-i?

HEDDA *(se ridică şi spune, obosită)* Nu, te rog, nu-mi

pretinde asta. Nu doresc să văd boală şi moarte. Lasă-mă, te rog, departe de toate astea... .

TESMAN Bine, bine... *(Umblând în lung şi în lat prin odaie.)* Pălăria mea? Pardesiul? A, în vestibul! Doamne, Dumnezeule, sper că nu voi sosi prea tîrziu. Aşa-i?

HEDDA Ei, haide, fugi!

(Berte apare în uşa de la vestibul.)

BERTE Domnul asesor întreabă dacă poate intra.

TESMAN La ora asta! Nu, acum îmi este imposibil să-l primesc.

HEDDA Dar eu pot! *(Către Berte.)* Pofteşte-l pe domnul asesor.

(Berte iese.)

HEDDA *(repede, şoptit)* Pachetul, Tesman. *(Îl ia de pe taburet.)*

TESMAN Da, dă-mi-l!

HEDDA Nu, nu, ți-l pun eu bine...

(Se duce la masa de scris şi îi ascunde între rafturile de cărți. Tesman este atât de surescitat şi de grăbit, încât nu reuşeşte să-şi pună mănuşile. Asesorul Brack intră din vestibul.)

HEDDA *(salutându-l, cu o înclinare a capului)* Sunteți - ca de obicei - foarte matinal, domnule asesor!

BRACK Da, nu-i aşa? *(Către Tesman.)* Şi dumneavoastră sunteți gata de plecare?

TESMAN Da, trebuie neapărat să mă duc la mătuşile mele. Închipuiți-vă, mătuşa Rina e pe moarte, sărmana!

BRACK Vai! Chiar pe moarte? Atunci nu vreau să vă mai rețin într-o clipă atât de gravă.

TESMAN Da, într-adevăr, trebuie să fug. La revedere! La revedere! *(Iese grăbit pe uşa vestibulului.)*

HEDDA *(apropiindu-se)* La dumneavoastră acasă, azi-noapte, se pare că a fost mai mult decât animație, domnule asesor!

BRACK N-am avut încă vreme să-mi schimb hainele, doamnă Hedda.

HEDDA Nici dumneavoastră?

BRACK Nu, după cum vedeți. Dar ce v-a povestit Tesman despre peripețiile de azi-noapte?

HEDDA Mai nimic... detalii plicticoase... Mi-a spus numai că a fost împreună cu alții să ia cafeaua... undeva.

BRACK Povestea asta cu cafeaua, o cunosc. Cred că Eilert Lovborg n-a fost cu el acolo?

HEDDA Nu, îl conduseseră mai înainte acasă.

BRACK Şi Tesman?

HEDDA Nu, alți cîțiva, spunea el.

BRACK *(surâzând)* Jergen Tesman este într-adevăr un naiv, un suflet pur...

HEDDA Da, este!... Dar, spuneți-mi, s-a mai întîmplat şi... altceva?

BRACK Da, mai există şi un „altceva”!

HEDDA Ei, asta-i! Să luăm loc, domnule asesor, ca să puteți povesti mai bine. *(Se aşează de o parte a mesei; Brack, la celălalt capăt, dar aproape de ea.)* Prin urmare?

BRACK Aveam motive speciale să urmăresc peregrinările invitaților mei... Sau, mai bine spus, a unora dintre invitații mei.

HEDDA Şi dintre aceştia, probabil, face parte şi Eilert Lovborg.

BRACK Trebuie să recunosc că da!

HEDDA Acum mă faceți cu adevărat curioasă.

BRACK Ştiți unde şi-a petrecut restul nopții - el şi cu alți cîțiva, doamnă Hedda?

HEDDA Dacă se poate povesti, atunci povestiți-mi.

BRACK Dar bineînțeles că se poate povesti! Ei bine, au apărut într-o casă... unde avea loc o serată... într-adevăr, foarte „animată”.

HEDDA Foarte libertină, vreți să spuneți.

BRACK Dintre cele mai libertine, doamnă!

HEDDA Povestiți-mi mai amănunțit, domnule asesor!

BRACK Lovborg obținuse mai de mult o invitație. Ştiu sigur. Dar pe atunci refuzase să mai frecventeze un

asemenea mediu. Fiindcă, ştiţi, îşi schimbase cu totul conduita... începuse o viaţă nouă...

HEDDA Da, acolo sus, la judecătorul Elvsted. Ei, şi va să zică totuşi s-a dus?

BRACK Da, vedeţi dumneavoastră, doamnă Hedda, din nenorocire, aseară, la mine, demonul a pus din nou stăpânire pe el...

HEDDA Am auzit, totuşi, că era într-o stare de mare inspiraţie!

BRACK Îngrozitoare! Sălbatică! Şi în această stare fiind, îmi închipui că a ajuns la un alt mod de a gîndi... Din păcate, doamnă, noi, bărbaţii, nu ţinem cu consecvenţă la principiile noastre, aşa cum s-ar cuveni.

HEDDA Dar nu mă îndoiesc că dumneavoastră, domnule asesor, faceţi excepţie. Şi ce s-a întîmplat mai departe cu Lovborg?

BRACK Ei, bine, ca să nu mai lungesc vorba, a ajuns în cele din urmă în saloanele domnişoarei Diana.

HEDDA Ale domnişoarei Diana?

BRACK Domnişoara Diana (organizase la ea acasă o serată pentru un cerc ales de prieteni şi admiratori)

HEDDA Nu-i una cu părul roşu?

BRACK Exact.

HEDDA Un fel de cântăreaţă?

BRACK Da, şi cântăreaţă. Dar mai bine decât orice, se pricepe să vâneze bărbaţi. Cu siguranţă că aţi auzit de ea. În zilele lui de prosperitate, Eilert Lovborg era unul dintre cei mai înflăcăraţi susţinători ai ei.

HEDDA Şi cum s-a terminat povestea din noaptea trecută?

BRACK Se pare că nu prea amical. Domnişoara Diana a trecut de la primirea cea mai afectuoasă, la atacuri agresive.

HEDDA Împotriva lui Lovborg?

BRACK Fiindcă Lovborg a acuzat-o pe ea, sau pe prietenele ei, că l-au jefuit. Susţinea că i-ar fi dispărut portofelul şi alte lucruri. Pe scurt, se pare că n-a mai ţinut seama de

nimic şi a dat un spectacol îngrozitor!

HEDDA Şi care a fost urmarea?

BRACK Încăierare generală şi între femei, şi între bărbaţi. Din fericire, în cele din urmă a sosit poliţia la faţa locului.

HEDDA A venit şi poliţia?

BRACK Da, dar a fost o distracţie care l-a costat scump pe Eilert Lovborg. Omul ăsta e nebun!

HEDDA Adică?

BRACK Se pare că ar fi opus o rezistenţă violentă. Că l-ar fi pălmuit pe unul dintre poliţişti şi că i-ar fi sfîşiat haina. Aşa că a trebuit să-i urmeze la comisariat.

HEDDA De unde ştiţi toate astea?

BRACK Chiar de la poliţie.

HEDDA *(privind înainte)* Va să zică, aşa s-au petrecut lucrurile. Aşadar, nu i s-a oferit cununa de frunze de viţă.

BRACK Frunze de viţă, doamnă Hedda?

HEDDA *(schimbând tonul)* Dar spuneţi-mi, domnule asesor, în definitiv, ce v-a făcut să-l urmăriţi tot timpul pe Eilert Lovborg şi să-l spionaţi?

BRACK În primul rând, nu mi-ar putea fi indiferent dacă la anchetă ar ieşi la iveală că Lovborg venea tocmai de la mine.

HEDDA Va să zică, va fi şi o anchetă.

BRACK Se-nţelege. La urma urmei, fie ce-o fi! Dar mi se pare că, în calitate de prieten al casei, era de datoria mea să vă aduc la cunoştinţa, dumneavoastră şi lui Tesman, tot ce s-a petrecut cu Lovborg în noaptea trecută.

HEDDA Şi de ce trebuia neapărat să ne aduceţi la cunoştinţă, domnule asesor Brack?

BRACK Ei bine, pentru că am mai mult decât bănuiala că el ar vrea să uzeze de dumneavoastră ca de un paravan.

HEDDA Dar cum v-a putut trece prin minte asemenea lucru?

BRACK Pentru numele lui Dumnezeu, doar nu suntem orbi, doamnă Hedda. Cum nu vă gândiți? Această doamnă Elvsted nu va părăsi prea curând oraşul.

HEDDA Dacă ar fi într-adevăr ceva între el şi această doamnă ar putea găsi, fără îndoială, cu totul alte locuri unde să se întâlnească.

BRACK Dar nu în casa unor oameni respectabili... Fiindcă de-acum înainte, lui Eilert Lovborg accesul în asemenea case îi va fi definitiv închis.

HEDDA Şi dumneavoastră sunteți de părere că şi a mea ar trebui să rămînă închisă pentru el?

BRACK Recunosc că mi-ar fi mai mult decât penibil dacă acest domn ar avea acces permanent aici. Dacă el, un element inutil, care nu are ce căuta în societate, s-ar introduce în ..

HEDDA În triunghi?

BRACK Întocmai. Pentru mine ar fi o pierdere: ca şi când mi-aş pierde propriul cămin...

HEDDA *(privindu-l surâzând)* Va să zică: unicul cocoş din ogradă, asta vă este ținta.

BRACK *(dând încet din cap şi coborând vocea)* Da, asta mi-e ținta. Şi pentru această țintă voi lupta cu toate mijloacele de care dispun.

HEDDA *(în timp ce surâsul îi piere de pe buze)* Sunteți cu siguranță un om primejdios, în anumite situații...

BRACK Credeți?

HEDDA Da, acum încep s-o cred. Şi voi avea o inimă foarte uşoară atâta vreme cât nu voi fi în situația de a depinde de dumneavoastră.

BRAGK *(râzând ambiguu)* Da, doamnă Hedda, poate că aveți dreptate. Dar cine ştie dacă n-aş fi tocmai eu omul care să găsească o oarecare soluție pentru orice fel de situație...

HEDDA Serios?! Dar, domnule asesor, am impresia că ați şi trecut la amenințări... Şi că acesta este chiar scopul vizitei dumneavoastră.

BRACK *(ridicându-se)* O, departe de asta! Vedeți dumneavoastră, triunghiul de care vă vorbeam trebuie întărit şi apărat printr-un liber consimțământ.

HEDDA Asta-i şi părerea mea.

BRACK Da, va să zică, am reuşit să spun ceea ce am vrut. Dar acum trebuie să ajung din nou acasă. La revedere, doamnă Hedda! *(Se duce către glasvand.)*

HEDDA *(ridicându-se)* Plecați prin grădină?

BRACK Da, pentru mine drumul e mai scurt pe-acolo.

HEDDA Şi afară de asta, e şi mai lăturalnic.

BRACK Adevărat. N-am nimic împotriva drumurilor lăturalnice. La timpul lor, pot fi destul de picante.

HEDDA Vreți să spuneți, atunci când se trage cu precizie?

BRACK *(din prag, către ea)* O, doar nu ne împuşcăm cocoşii domestici din ogradă!

HEDDA *(râzând şi ea)* Mai ales singurul exemplar din ogradă!...

(Se salută râzând; Brack iese, Hedda închide uşa în urma lui şi rămâne un timp, încruntată, privind afară. Se duce apoi la masa de scris, ia manuscrisul lui Lovborg de pe raft şi vrea să-l răsfoiască. Se aude în vestibul glasul Bertei. Hedda se întoarce şi ascultă.

Încuie repede pachetul în sertar şi pune cheia pe masa de scris. Eilert Lovborg, cu pardesiul pe el şi cu pălăria în mină, deschide cu violență uşa dinspre vestibul. Arată tulburat, surescitat.)

LOVBORG *(întors spre vestibul)* Şi eu îți spun că trebuie să intru, şi că voi intra! *(închide uşa, se întoarce, o zăreşte pe Hedda, se stăpâneşte imediat şi salută.)*

HEDDA *(lângă masa de scris)* Domnule Lovborg, ați venit cam tîrziu s-o luați pe Thea.

LOVBORG Sau, poate, am venit prea devreme la dumneavoastră. Vă rog să mă scuzați!

HEDDA De unde ştiți că Thea se mai află încă la mine?

LOVBORG Am căutat-o acasă la ea şi mi s-a spus că nu s-a mai înapoiat de aseară.

HEDDA *(ducându-se la masa din salon)* Şi când v-au dat această informaţie, n-au mai adăugat nimic?... Vreau să spun, n-au făcut nici o remarcă?

LOVBORG *(privind-o întrebător)* Ce fel de remarcă?

HEDDA Vreau să spun, n-au făcut unele aprecieri în legătură cu absenţa ei de o noapte întreagă?...

LOVBORG *(înţelegând deodată)* A, da! într-adevăr: eu o trag după mine, la fund ! Dar n-au făcut totuşi o asemenea remarcă. Tesman, desigur, nu s-a sculat încă?

HEDDA Nu, nu cred.

LOVBORG Când s-a întors acasă?

HEDDA Foarte tîrziu.

LOVBORG V-a povestit ceva?

HEDDA Da, am auzit că a fost multă veselie, multă animaţie, la asesorul Brack.

LOVBORG Nimic altceva?

HEDDA Nu, nu cred. De altfel, eram moartă de somn.

DOAMNA ELVSTED *(intrând din fund printre draperii şi îndreptându-se spre Lovborg)* O, Lovborg! În sfârşit!

LOVBORG Da, în sfârşit. Şi prea tîrziu.

DOAMNA ELVSTED *(privindu-l cu teamă)* Ce e prea tîrziu?

LOVBORG Acum totul e prea tîrziu. Cu mine s-a sfîrşit.

DOAMNA ELVSTED Nu, nu, nu spune asta!

LOVBORG Şi tu o să spui la fel, când o să auzi.

DOAMNA ELVSTED Nu vreau să aud nimic!

HEDDA Poate preferaţi să rămâneţi singur cu ea, ca să-i vorbiţi? Eu pot pleca...

LOVBORG Nu, rămâneţi şi dumneavoastră. Vă rog.

DOAMNA ELVSTED Şi eu îţi repet că nu vreau să aud nimic.

LOVBORG Nu despre aventurile mele de azi-noapte vreau să-ţi vorbesc...

DOAMNA ELVSTED Atunci despre ce?

LOVBORG Despre drumurile noastre, care trebuie să se despartă acum.

DOAMNA ELVSTED Să se despartă?

HEDDA *(involuntar)* Ştiam.
LOVBORG Pentru că nu mai am nevoie de tine, Thea.
DOAMNA ELVSTED Cum poţi să-mi vorbeşti aşa, Lovborg? Nu mai ai nevoie de mine! Să nu te mai ajut ca până acum? Nu, noi rămânem împreună, ca să lucrăm împreună.
LOVBORG De azi înainte, nu mai lucrez.
DOAMNA ELVSTED *(cu o descurajare profundă)* La ce-mi va mai folosi viaţa, atunci?
LOVBORG Vei încerca să trăieşti ca şi cum nu m-ai fi cunoscut niciodată.
DOAMNA ELVSTED Nu pot! Nu pot!
LOVBORG Încearcă şi vei putea, Thea. Trebuie să te întorci acasă.
DOAMNA ELVSTED *(revoltată)* Niciodată, pentru nimic în lume. Acolo unde eşti tu, vreau să fiu şi eu! Nu mă las izgonită! Vreau să rămîn aici! Să fiu alături de tine atunci când va apărea cartea.
HEDDA *(încordată, cu jumătate glas)* A, cartea, da!
LOVBORG *(uitându-se la ea)* Cartea mea şi a ei. Şi a ei! Ăsta-i adevărul.
DOAMNA ELVSTED Da, şi eu simt că-i aşa. De aceea am şi eu dreptul să fiu cu tine atunci, când va apărea. Vreau să fiu de faţă când ţi se va acorda din nou onoarea şi preţuirea. Şi fericirea, fericirea asta vreau s-o împart cu tine.
LOVBORG Thea, cartea noastră nu va mai apărea niciodată.
HEDDA A!
DOAMNA ELVSTED Nu va apărea?
LOVBORG Nu mai poate să apară.
DOAMNA ELVSTED *(cu un presentiment dureros)* Lovborg, ce-ai făcut cu manuscrisul?
HEDDA *(îl priveşte cu încordare)* Da, manuscrisul?
DOAMNA ELVSTED Unde-i?
LOVBORG Thea, renunţă, nu mă mai întreba!

DOAMNA ELVSTED Ba da, ba da, vreau să ştiu! Am dreptul s-o aflu imediat.

LOVBORG Manuscrisul, ei, dacă vrei să ştii... manuscrisul l-am rupt în mii de bucăți.

DOAMNA ELVSTED *(țipă)* O, nu, nu!

HEDDA *(fără să vrea)* Dar nu-i ade...

LOVBORG *(uitându-se la ea)* Dumneavoastră credeți că nu-i adevărat?

HEDDA *(stăpânindu-se)* Ba, dimpotrivă, cred. Din moment ce o spuneți chiar dumneavoastră. Dar sună atât de neverosimil...

LOVBORG Şi totuşi, e adevărat. .

DOAMNA ELVSTED *(frângându-şi mâinile)* O, Doamne, o, Doamne, Hedda! să rupi în bucăți propria-ți operă.

LOVBORG Mi-am sfâşiat, cu mîinile mele, propria mea viață. Dar ce altceva puteam face cu opera vieții mele?

DOAMNA ELVSTED Prin urmare, asta ai făcut azi-noapte?

LOVBORG Da, auzi, Thea? În mii de bucăți! Şi le-am aruncat pe toate în apele fiordului. Acolo, afară, departe. Oricum, e o apă mare, curată. I le-am încredințat ei, vântului... Se vor scufunda, peste puțin timp. Adânc, tot mai adânc. Ca şi mine, Thea.

DOAMNA ELVSTED Să ştii, LOVBORG, tu ți-ai înecat cartea, dar până la sfîrşitul zilelor mele eu am să cred că ți-ai înecat copilul.

LOVBORG Da, într-un fel, mi-am ucis copilul.

DOAMNA ELVSTED Dar cum ai putut? Copilul îmi aparținea şi mie.

HEDDA *(aproape fără glas)* Copilul...

DOAMNA ELVSTED *(respirând greoi)* Va să zică s-a isprăvit. Da, da, acum mă duc, Hedda.

HEDDA Pleci din oraş?

DOAMNA ELVSTED Nu ştiu, nu ştiu ce o să fac. Acum nu mai văd limpede nimic... Totul e întunecat... *(Iese pe uşa vestibulului.)*

349

HEDDA *(după o pauză)* Prin urmare, nu vrei s-o conduci acasă, domnule Lovborg?

LOVBORG Eu? Pe străzi? Să fie văzută împreună cu mine?

HEDDA Nu ştiu ce s-a mai întîmplat azi-noapte. Dar este chiar atât de ireparabil?

LOVBORG Lucrurile nu se vor opri la această singură noapte. O ştiu cu toată certitudinea. De altminteri, în felul acesta nici nu mai vreau să trăiesc. Şi din nou, de la început, nu o mai pot lua. Ea mi-a distrus curajul de a înfrunta viața... Mi-a distrus scopul vieții...

HEDDA *(privind înainte)* Proasta asta mică a avut în mâinile ei soarta unui om! *(Privind la Lovborg.)* Dar, oricum, nu trebuie să fiți atât de lipsit de inimă față de ea...

LOVBORG Doar nu vreți să spuneți că ea a fost lipsită de inimă!

HEDDA Să laşi pustiită viața unui om! Să-i răpeşti şi să distrugi tot ce i-a umplut sufletul, ani şi ani de zile... nu înseamnă că nu ai inimă?

LOVBORG Dumitale pot să-ți spun adevărul, Hedda.

HEDDA Adevărul?

LOVBORG Mai întâi, promite-mi, dă-mi cuvîntul de onoare că Thea nu va afla niciodată ceea ce vei auzi acum.

HEDDA Aveți cuvîntul meu de onoare.

LOVBORG Bine. Atunci trebuie să-ți spun că nu-i adevărat ceea ce am povestit.

HEDDA Despre manuscris?

LOVBORG Da. Nu l-am rupt, nici nu l-am aruncat în fiord.

HEDDA Nu?! Dar atunci unde-i?

LOVBORG Totuşi, l-am distrus. Complet si definitiv, Hedda!

HEDDA Nu mai înțeleg.

LOVBORG Thea spunea că ceea ce am făcut înseamnă pentru ea un fel de pruncucidere.

HEDDA Da, aşa a spus.

LOVBORG Dar să-ți îneci copilul nu-i lucrul cel mai îngrozitor pe care-l poate săvârşi un tată...

HEDDA Nu-i cel mai îngrozitor?

LOVBORG Nu. Am vrut s-o cruț pe Thea, să nu-l audă, într-adevăr, pe cel mai îngrozitor.

HEDDA Şi care-i acela?

LOVBORG Să presupunem, Hedda, că un bărbat, într-o dimineață, după o noapte de chef, de destrăbălare, vine acasă, la mama copilului său şi-i spune: ascultă, am fost acolo, în cutare şi cutare loc, şi l-am luat cu mine şi pe copilul nostru. L-am purtat cu mine prin toate locurile acelea şi l-am pierdut. L-am pierdut pentru totdeauna. Dracu ştie pe ce mîini a încăput. Sau cine ştie cine şi-a vârât codița aici!

HEDDA Dar, la urma urmelor, nu era totuşi vorba decât de o carte.

LOVBORG Sufletul curat al Theei se afla în acea carte. HEDDA Da, înțeleg...

LOVBORG Acum poți înțelege că pentru mine şi Thea nu mai poate exista un viitor al nostru?

HEDDA Şi pe ce drum vreți s-o luați?

LOVBORG Pe nici unul. Vreau să văd doar cum pot pune capăt poveştii ăsteia. Cu cât mai repede, cu-atât mai bine.

HEDDA *(apropiindu-se cu un pas)* Eilert Lovborg, ascultă-mă acum: N-ai vrea să încerci ca totul sase sfârşească în frumusețe?

LOVBORG Frumusețe? *(Surâde.)* Încununat cu frunze de viță, aşa cum îți închipui dumneata?

HEDDA Nu aşa... Aşa nu mai cred nici eu. Dar, oricum, în frumusețe. Măcar pentru o dată! Rămîi cu bine. Acum trebuie să pleci pentru totdeauna.

LOVBORG Rămîi cu bine, doamnă. Şi salută-l pe Jergen din partea mea. *(Vrea să plece.)*

HEDDA Aşteaptă. Vreau să duci cu dumneata o amintire din partea mea. *(Se apropie de masa de scris, deschide sertarul şi caseta cu pistoale. Se întoarce lângă Lovborg, cu un pistol în mină.)*

LOVBORG Asta-i amintirea?

HEDDA *(clătinând încet din cap)* Îl recunoaşteţi? A fost o dată îndreptat asupra dumneavoastră.

LOVBORG Ar fi trebuit să-l foloseşti atunci.

HEDDA Folosiţi-vă dumneavoastră acum de el.

LOVBORG *(băgând pistolul în buzunarul de la piept)* Mulţumesc!

HEDDA Şi totul să se petreacă frumos, Eilert Lovborg. Promiteţi-mi-o!

LOVBORG Rămîi cu bine, Hedda Gabler. *(Iese pe uşa vestibulului.)*

(Hedda ascultă un timp la uşă; se duce la masa de scris, scoate pachetul cu manuscrisul, scoate afară cîteva foi şi le parcurge, apoi ia tot pachetul şi se aşează în fotoliul de lângă sobă. Pune în poală manuscrisul. Puţin după aceea, deschide uşa sobei.)

HEDDA *(aruncă vreo câteva foi în sobă şi şopteşte ca pentru ea)* Acum îţi ard copilul, Thea! Thea, prostuţa cu părul cârlionţat! *(Aruncînd alte câteva foi în sobă.)* Copilul tău şi al lui Eilert Lovborg. *(Aruncă şi restul.)* Acum arde, acum se mistuie în foc copilul!...

Actul IV

(Aceeaşi odaie, la familia Tesman. Seară. Salonul e cufundat în întuneric; camera din fund, luminată de o lampă atârnată deasupra mesei. Draperiile acoperă glasvandul. Hedda, îmbrăcată în negru, umblă de colo până colo. Trece în odaia din fund şi dispare în stînga. Se aud cîteva acorduri la pian. Apoi se întoarce în salon. Berte intră prin dreapta, traversând odaia din fund cu o lampă aprinsă, pe care o aşează pe masa din fața canapelei colțar. Are ochii înroşiți de plâns şi poartă o panglică neagră la bonetă. Iese tăcută şi cu băgare de seamă prin dreapta. Hedda se duce la glasvand, dă puțin în lături draperia şi se uită afară în întuneric. Puțin după aceea, intră din vestibul domnişoara Tesman, îmbrăcată în doliu, cu pălărie cu voal. Hedda îi iese în întîmpinare şi-i întinde mîinile.)

DOMNIŞOARA TESMAN Da, Hedda, vin aici îndoliată. Suferințele bietei mele surori au luat sfârşit...

HEDDA După cum vedeți, am aflat... Tesman m-a înştiințat prin cîteva rânduri.

DOMNIŞOARA TESMAN Da, eu l-am rugat să-ți scrie. Dar am socotit că se cuvine să te vizitez personal aici, pentru a-ți anunța un deces în casa în care viața şi-a dovedit încă o dată puterea.

HEDDA Foarte amabil din partea dumneavoastră.

DOMNIŞOARA TESMAN O, numai că Rina nu ar fi trebuit să ne părăsească tocmai acum. Casa Heddei nu trebuia să fie îndoliată tocmai acum...

HEDDA *(dorind să pună capăt conversației)* A murit, se pare, foarte liniştit... Nu-i aşa, domnişoară Tesman?

DOMNIŞOARA TESMAN O, cu atâta seninătate, atât de

împăcată şi-a dat duhul. Şi apoi, fericirea, marea fericire de a-l fi putut vedea pe Jorgen încă o dată. De a-şi fi luat rămas bun. Probabil că Jergen nu s-a întors încă?

HEDDA Nu, mi-a scris că nu trebuie să-l aştept chiar atât de curînd. Dar luați loc.

DOMNIŞOARA TESMAN Nu, mulțumesc, draga mea Hedda. Mi-ar face plăcere să mai stau cu dumneata, dar nu mai am timp. Trebuie să mă întorc acasă... S-o aşez pe scumpa mea soră pe catafalc, s-o îmbrac, s-o gătesc... Să fie frumoasă când va ajunge în mormînt.

HEDDA Pot să vă ajut cu ceva?

DOMNIŞOARA TESMAN Nici nu te gîndi! Asta nu-i o treabă pentru Hedda Tesman! Nici gîndurile nu trebuie să ți le opreşti asupra unui asemenea lucru, în perioada asta...

HEDDA O, gîndurile. Nu le putem întotdeauna stăpâni...

DOMNIŞOARA TESMAN *(continuînd pe acelaşi ton)* Doamne, Dumnezeule, aşa se întîmplă toate pe lumea asta! Acasă, la mine, trebuie să pregătesc giulgiul pentru Rina. Şi îmi închipui că aici în curînd vor începe - Domnul fie lăudat! - cu totul alte pregătiri...

(Jergen Tesman intră pe uşa vestibulului.)

HEDDA În sfîrşit, ai venit!

TESMAN Mătuşa Julle, aici erai? La Hedda? Închipuieşte-ți!

DOMNIŞOARA TESMAN Tocmai voiam să plec, băiatul meu drag! Ai reuşit să procuri tot ceea ce mi-ai promis?

TESMAN Nu cred, mi-e teamă că n-am cumpărat decât o parte din lucrurile de care ai nevoie. Dar trec eu din nou mâine dimineață pe la tine, mătuşă Julle... Şi dacă am uitat să cumpăr ceva... Azi sunt cu totul zăpăcit... Nu pot să-mi adun gândurile...

DOMNIŞOARA TESMAN Dar, scumpul meu Jorgen, asemenea întâmplări nu trebuie luate în felul ăsta...

TESMAN Şi cum altfel crezi tu că pot fi luate?

DOMNIŞOARA TESMAN Trebuie să ştii să-ți găseşti fericirea chiar în durere! Să fii fericit tocmai pentru ceea ce s-a întâmplat. Aşa cum sunt eu.

TESMAN Da, tu te gândeşti la mătuşa Rina...

HEDDA Veţi rămâne foarte singură acum, domnişoară Tesman.

DOMNIŞOARA TESMAN Pentru scurt timp, vreau să nădăjduiesc! Mă gândesc că odăiţa răposatei Rina nu va rămîne goală!

TESMAN Aşa? Şi cine-ai vrea să se mute în ea? Aşa-i?

DOMNIŞOARA TESMAN O, din păcate, se găseşte întotdeauna cineva... vreun biet om, singur pe lume, bolnav, neajutorat, care să aibă nevoie de îngrijire şi de atenţie...

HEDDA Şi vreţi să mai purtaţi încă o dată o asemenea cruce?

DOMNIŞOARA TESMAN Cruce? Dumnezeu să te ierte, copilule! Pentru mine, n-a fost nici un fel de cruce!

HEDDA Dar dacă ar veni acum un străin...

DOMNIŞOARA TESMAN Puţin timp ar fi pentru mine un străin! Cu oamenii bolnavi te împrieteneşti numaidecât. Iar eu simt atâta nevoie să am pentru cine trăi. Şi - Domnul fie lăudat! - aici în casă, se va găsi mai tîrziu... ba una, ba alta de făcut... Şi bătrâna mătuşă va fi bucuroasă să fie de folos...

HEDDA De casa noastră, vă rog, nu vorbiţi!

TESMAN Închipuieşte-ţi, Hedda, cât de bine ne-am putea simţi noi trei împreună, dacă...

HEDDA Dacă?

TESMAN *(neliniştit)* Nu, nimic. Se va aranja totul, desigur. Să sperăm. Aşa-i?

DOMNIŞOARA TESMAN Da. Mi se pare că voi doi aveţi ceva de vorbit... *(Surâzând.)* Şi poate că Hedda are şi ea ceva să-ti povestească, Jorgen! Vă las! Trebuie să mă întorc acasă, la Rina. *(Se îndreaptă spre uşă, apoi se opreşte.)* Doamne, Dumnezeule, cât de ciudat, când te gândeşti! Acum Rina se află lângă mine şi, în acelaşi timp, lângă răposatul Jochum.

TESMAN Da, închipuieşte-ţi, mătuşă Julle! Aşa-i?

(Domnişoara Tesman iese pe uşa vestibulului.)

HEDDA *(urmărindu-l cu o privire rece şi cercetătoare pe Tesman)* Am impresia că eşti mai zdrobit chiar decât mătuşă-ta Julle...

TESMAN Nu-i vorba numai de nenorocirea care s-a întâmplat... sunt foarte neliniştit şi din cauza lui Eilert...

HEDDA *(repede)* Iar i s-a întîmplat ceva?

TESMAN Voiam să dau o fugă până la el azi după-amiază şi să-i spun că manuscrisul lui se află la mine, bine păstrat...

HEDDA Ei? Şi nu l-ai găsit?

TESMAN Nu. Nu era acasă. Dar m-am întîlnit apoi cu doamna Elvsted şi ea mi-a spus că Eilert a fost azi aici, devreme, dimineața...

HEDDA Da, îndată după plecarea ta.

TESMAN Şi că ți-a spus că şi-a rupt manuscrisul în bucăți. Aşa-i?

HEDDA Da, aşa spunea.

TESMAN Trebuie să fi fost sărmanul cu mintea complet rătăcită! Şi mă gîndesc că de aceea nici n-ai mai îndrăznit să i-l dai înapoi.

HEDDA Nu, nu i l-am dat înapoi.

TESMAN Dar sigur că i-ai spus că e la noi? Aşa-i?

HEDDA Nu. *(Repede.)* I-ai spus, cumva, tu, doamnei Elvsted?

TESMAN Nu, n-am vrut. Dar lui ar fi trebuit să-i spui, Hedda. Gândeşte-te! Dacă, în desperarea lui, face o nebunie? Dă-mi manuscrisul, Hedda! Mă reped îndată până la el. Unde-ai pus pachetul?

HEDDA *(rece şi nemişcată, sprijinită de fotoliu)* Nu-l mai am.

TESMAN Nu-l mai ai? Pentru Dumnezeu, ce vrei să spui?

HEDDA L-am zvârlit în foc. Tot!

TESMAN *(tresărind cu spaimă)* L-ai zvârlit în foc? În foc? Manuscrisul lui Eilert?

HEDDA Nu striga aşa. Te-ar putea auzi fata în casă.

TESMAN În foc? Dumnezeule! Nu, nu, e pur şi simplu

imposibil!

HEDDA Şi totuşi, aşa e.

TESMAN Îți dai seama ce-ai făcut, Hedda? Dar nu ne aparținea... Era un lucru găsit! Asta înseamnă abuz, e ilegal! Întreabă-l pe domnul asesor Brack, şi vei vedea ce va spune.

HEDDA Desigur că ar fi mai prudent să nu-i vorbeşti domnului asesor. Şi nimănui altcuiva.

TESMAN Dar cum ai putut face una ca asta! E de neînchipuit! Cum ți-a putut trece prin minte? Cum ți-a venit? Răspunde! Aşa-i?

HEDDA *(reținându-şi un surâs aproape imperceptibil)* Am făcut-o pentru tine, Jergen.

TESMAN Pentru mine?

HEDDA Când ai venit azi-dimineață şi mi-ai spus că ți-a citit...

TESMAN Da, da, ei şi?

HEDDA ...ai recunoscut singur că l-ai invidiat pentru ce a scris.

TESMAN Dar, Dumnezeule, am aruncat şi eu nişte vorbe... Nu trebuia să le iei chiar aşa...

HEDDA Oricum. N-am putut suporta gîndul că altcineva te-ar pune în umbră...

TESMAN *(cu o izbucnire între îndoială şi bucurie)* Hedda, e adevărat ce spui?! N-aş fi crezut... N-aş fi crezut... că tu ții chiar atât de mult la mine... Nu m-ai lăsat niciodată să bănuiesc... închipuieşte-ți!

HEDDA E mai bine că o afli exact acum! *(Curmând, brusc.)* Discută cu mătuşa Julle. Te va lămuri ea...

TESMAN O! Cred că încep să înțeleg, Hedda! *(împreunând mâinile.)* Doamne, Dumnezeule, să fie cu putință?! Aşa-i?

HEDDA Nu striga. Te-ar putea auzi fata în casă.

TESMAN *(râzând cu o bucurie de nestăvilit)* Fata în casă! Nu, într-adevăr, eşti adorabilă, Hedda! Ca şi când n-ar fi vorba de Berte, care-i la noi în casă de o viață întreagă...

Dar mă duc chiar eu să-i spun!

HEDDA *(frângându-şi mâinile cu desperare)* Înnebunesc! Toate astea mă duc la nebunie!

TESMAN Care sunt „toate astea”, Hedda? Aşa-i?

HEDDA *(fără reținere)* Tot acest... ridicol, Jergen!

TESMAN Ridicol? Că sunt atât de fericit? Poate totuşi nu se cuvine să-i spun Bertei...

HEDDA Mă miră! Nu-i obişnuită să-i ascunzi ceva!

TESMAN Nu, nu-i spun încă! Dar mătuşa Julle trebuie neapărat să afle. Şi mai trebuie să afle şi că ai început să-mi spui Jorgen. Închipuieşte-ți! Mătuşa Julle va fi atât de bucuroasă, atât de bucuroasă!

HEDDA Când va auzi că am ars, din cauza ta, hârtiile lui Eilert Lovborg?

TESMAN Da, şi asta-i adevărat! Despre vestea asta cu hârtiile nu trebuie, bineînțeles, să ştie nimeni. Dar că mi-ai dat o mare dovadă de dragoste, Hedda, asta trebuie să i-o spun mătuşii Julle. Şi mai vreau s-o întreb dacă ceea ce s-a întîmplat... se întîmplă în mod obişnuit cu femeile tinere... Aşa-i?

HEDDA Da, cred că tot pe mătuşă-ta trebuie s-o întrebi...

TESMAN Cu prima ocazie! *(Din nou, gânditor şi neliniştit.)* Da, dar manuscrisul! Doamne, Dumnezeule, e totuşi îngrozitor când te gîndeşti la bietul Eilert.

(Doamna Elvsted, îmbrăcată ca la prima ei vizită - cu pălărie şi pardesiu - intră pe uşa vestibulului.)

DOAMNA ELVSTED *(salută grăbit şi spune, agitată şi emoționată)* Draga Hedda, te rog, nu mi-o lua în nume de rău că am venit iar.

HEDDA Ce ți s-a întâmplat, Thea?

TESMAN Din nou ceva cu Eilert Lovborg? Aşa-i?

DOAMNA ELVSTED Mă tem îngrozitor să nu i se fi întâmplat o nenorocire.

HEDDA *(apucând-o de braț)* Crezi?

TESMAN Dar ce vă face să vă gândiți la asta, doamnă Elvsted?

DOAMNA ELVSTED Azi, când am intrat la gazda la care locuiesc, se vorbea tocmai despre el. Şi prin oraş circulă fel de fel de zvonuri de necrezut!

TESMAN Da, şi eu le-am auzit! Şi cu toate astea, închipuiţi-vă, eu pot să depun mărturie că s-a dus de-a dreptul acasă şi s-a culcat.

HEDDA Ei, şi ce se spunea acolo... la gazda ta?

DOAMNA ELVSTED N-am putut afla nimic sigur. Când am intrat, s-a făcut deodată tăcere. Şi eu n-am mai îndrăznit să întreb nimic.

TESMAN *(mergând agitat de colo-colo)* Să sperăm, să sperăm că aţi auzit greşit, doamnă Elvsted!

DOAMNA ELVSTED Nu, nu, sunt sigură că despre el vorbeau. Şi am mai auzit pronunţându-se, parcă, numele unui spital... sau...

TESMAN Spital!

HEDDA Nu, asta-i imposibil!

DOAMNA ELVSTED M-am speriat îngrozitor şi atunci m-am dus acolo unde locuieşte şi am întrebat de el.

HEDDA De ce te-ai expus, Thea?...

DOAMNA ELVSTED Dar ce puteam face, Hedda? Mi-era imposibil să mai suport nesiguranţa asta.

TESMAN Şi nu l-aţi găsit nici acolo? Aşa-i?

DOAMNA ELVSTED Nu. NU se ştia nimic precis despre el. Mi s-a spus că n-a mai fost acasă de ieri după-amiază.

TESMAN De ieri! Ce idee! Cum se poate spune una ca asta!

DOAMNA ELVSTED Nu, nu, s-a întâmplat sigur ceva rău cu el, la nimic altceva nu mă pot gîndi...

TESMAN Hedda, dacă m-aş duce eu să mă informez în diferite locuri?

HEDDA Nu, nu te amesteca în treaba asta!

(Asesorul Brack, cu pălăria în mină, intră pe uşa de la antreu, pe care Berte a deschis-o şi pe care o închide apoi, în urma lui. E grav şi salută tăcut.)

TESMAN O, dumneavoastră eraţi, dragă domnule asesor? Aşa-i?

BRACK Trebuia să trec neapărat pe la dumneavoastră în seara asta.

TESMAN Văd după înfăţişarea dumneavoastră că mătuşa Julle v-a înştiinţat...

BRACK Da, m-a înştiinţat.

TESMAN Ce durere! Ce durere! Aşa-i?

BRACK Depinde, dragă Tesman, cum vrem s-o luăm.

TESMAN *(privindu-l nesigur)* Sau, poate, s-a mai întâmplat ceva?

BRACK Da, s-a mai întâmplat ceva.

HEDDA Ceva grav, domnule asesor?

BRACK Din nou: depinde cum vreţi s-o luaţi, doamnă!

DOAMNA ELVSTED *(cu o izbucnire involuntară)* S-a întâmplat ceva cu Eilert Lovborg?

BRACK *(privind-o pieziş)* Cum v-aţi gîndit tocmai la el, doamnă? Sau, poate, ştiţi ceva?

DOAMNA ELVSTED *(năucită)* Nu, nu, absolut nimic, numai că...

TESMAN Dar vorbiţi odată!

BRACK *(ridicând din umeri)* Ei, din păcate, Eilert Lovborg a fost transportat la spital. E pe moarte.

DOAMNA ELVSTED *(ţipă)* O, Doamne, Doamne!

TESMAN La spital! Şi e chiar pe moarte?

HEDDA *(fără voie)* Prin urmare atât de repede!

DOAMNA ELVSTED *(jelindu-se)* Şi ne-am despărţit fără să ne fi împăcat, Hedda!

HEDDA *(şoptit)* Thea... Thea!

DOAMNA ELVSTED *(fără s-o ia în seamă)* Trebuie să mă duc la el! Trebuie să-l mai găsesc în viaţă!

BRACK Vă duceţi degeaba, doamnă! Nimeni nu poate intra la el...

DOAMNA ELVSTED Dar spuneţi-mi, atunci... ce s-a întâmplat cu el! Ce-a fost?

TESMAN Doar nu s-o fi sinucis! Aşa-i?

HEDDA Ba da, sigur, s-a sinucis!

TESMAN Nu se poate, Hedda!

BRACK *(observând-o continuu)* Din păcate, doamna Tesman a ghicit.

DOAMNA ELVSTED O, îngrozitor!

TESMAN Va să zică, singur! Închipuieşte-ţi!

HEDDA S-a împuşcat!

BRACK Din nou aţi ghicit, doamnă!

DOAMNA ELVSTED *(căutând să-şi adune minţile)* Şi când s-a întâmplat asta, domnule asesor?

BRACK Acum, în după-amiaza asta. Între orele trei şi patru.

TESMAN Dar, sfinte Dumnezeule, unde se afla când s-a sinucis? Aşa-i?

BRACK *(incert)* Unde? Desigur, acasă la el... dragă Tesman...

DOAMNA ELVSTED Nu, nu poate fi aşa. Am fost la el între şase şi şapte.

BRAGK Ei, atunci în altă parte... Nu v-aş putea spune prea precis. Ştiu numai că s-a dat de urma lui. S-a împuşcat în piept.

DOAMNA ELVSTED Îngrozitor, îngrozitor, să sfârşească în felul ăsta!

HEDDA *(către Brack)* În piept, deci?

BRACK Da, cum am spus.

HEDDA Sigur, nu în tâmplă?

BRACK În piept, doamnă Tesman.

HEDDA Da, şi în piept e bine.

BRACK Cum adică, doamnă?

HEDDA *(evitând răspunsul)* O, nu, nimic.

TESMAN Şi spuneţi că rana e mortală? Aşa-i?

BRACK Mortală. Probabil că s-a şi isprăvit cu el.

DOAMNA ELVSTED Da, da, aşa presimt şi eu. S-a sfârşit! S-a sfârşit, Hedda!

TESMAN Dar, spuneţi-mi, cum aţi reuşit să aflaţi toate astea?

BRACK *(scurt)* Printr-un om al poliţiei. Unul cu care aveam de vorbit.

HEDDA *(pe jumătate tare)* În sfîrşit, o faptă!
TESMAN *(speriat)* Doamne fereşte, Hedda, ce tot spui?
HEDDA Spun că e frumusețe în acest gest.
BRACK Hm, doamnă Tesman.
TESMAN Frumusețe! Închipuieşte-ți!
DOAMNA ELVSTED Dar ce legătură are cu frumusețea un asemenea gest...
HEDDA Eilert Lovborg şi-a încheiat socotelile cu el însuşi. A avut curajul să facă ceea ce trebuia.
DOAMNA ELVSTED Nu-i adevărat! Nu pot să cred şi nu voi crede niciodată! A făcut ceea ce a făcut într-un moment de nebunie.
TESMAN Într-un moment de desperare!
HEDDA Nu, nu! sunt sigură că nu.
DOAMNA ELVSTED Ba da. Într-o clipă de nebunie! Tot într-o clipă de nebunie şi-a făcut şi manuscrisul bucăți.
BRACK *(mirându-se)* Manuscrisul? Vreți să spuneți că manuscrisul... l-a rupt... în bucăți?
DOAMNA ELVSTED Da, azi-noapte.
TESMAN *(şopteşte încet)* Hedda, Hedda, n-o să mai ieşim niciodată din încurcătura asta?
BRACK Asta e chiar ciudat...
TESMAN *(circulând prin odaie)* Cine şi-ar fi putut închipui că Eilert va sfârşi aşa! Să nu lase nimic în urma lui, de care să-şi lege trainic numele!
DOAMNA ELVSTED Ei, dacă s-ar putea reconstitui cârtea!
TESMAN Ei, da, dacă s-ar putea! Aş da orice!
DOAMNA ELVSTED Poate că ar fi posibil, domnule Tesman.
TESMAN Ce vreți să spuneți?
DOAMNA ELVSTED *(căutînd în buzunarul de la rochie)* Am păstrat foile răzlețe pe care le avea la el când îmi dicta.
HEDDA *(apropiindu-se cu un pas)* Ah!
TESMAN Şi spuneți că dumneavoastră le-ați păstrat, doamnă Elvsted? Aşa-i?
DOAMNA ELVSTED Da... le-am luat cu mine când am

plecat ca să vin aici, în oraş. Şi au rămas în buzunar.

TESMAN Dați-mi-le să le văd! Aşa-i?

DOAMNA ELVSTED *(întinzându-i un teanc de foi mici) sunt* însă atât de încurcate. Le-am aşezat cum s-au nimerit. Cu totul la întîmplare.

TESMAN Dar poate reuşim să le descurcăm. Împreună, dumneata şi cu mine, ajutându-ne unul pe celălalt.

DOAMNA ELVSTED Da, să încercăm, măcar atât să facem...

TESMAN Vom izbuti! Trebuie! Chiar de-ar trebui să-mi consacru toată viața...

HEDDA Tu, Jorgen? Viața ta, Jorgen?

TESMAN Da, sau mai bine spus toată vremea, toată vremea de care voi putea dispune. Cărțile mele şi tot ce-am colecționat, să mai aştepte până una-alta. Hedda, mă înțelegi? Aşa-i? Am o datorie față de memoria lui Eilert.

HEDDA Poate.

TESMAN Aşa că, dragă doamnă Elvsted, trebuie să ne adunăm puterile. Nu ajută la nimic să ne lamentăm! Aşa-i? Să facem totul, pentru a ne regăsi liniştea sufletească şi să...

DOAMNA ELVSTBD Da, domnule Tesman, să ne străduim cât vom putea mai bine...

TESMAN Atunci, să nu mai pierdem vremea... Să începem chiar acum... Unde să ne aşezăm? Aici? Nu, în odaia din fund. Scuză-ne, dragă asesorule! Veniți cu mine, doamnă Elvsted.

DOAMNA ELVSTED Doamne, numai de-am reuşi!

(Tesman şi cu doamna Elvsted trec în odaia din fund. Ea şi-a scos pălăria şi pardesiul. Amîndoi se aşează la masă, sub lampă, şi se ațintesc, plini de zel, în cercetarea hârtiilor. Hedda se aşeză în fotoliul de lingă sobă. Brack se îndreaptă spre ea.)

HEDDA *(cu voce scăzută)* O, domnule asesor, ce sentiment de eliberare...

BRACK Eliberare, doamna Hedda? Da, da, pentru Eilert

Lovborg, într-adevăr, e o eliberare.

HEDDA Voiam să spun: pentru mine. E o mare consolare să ştii că se mai poate totuşi întîmpla în lumea asta ceva cu adevărat curajos. Numai un astfel de gest mai poate avea ceva din strălucirea frumuseții absolute...

BRACK *(surâzând)* Hm, dragă doamnă Hedda.

HEDDA O, ştiu foarte bine ce vreți să spuneți! Doar şi dumneavoastră sunteți tot un fel de specialist... Şi dumneavoastră ca şi...

BRACK *(privind-o țintă)* Eilert Lovborg a însemnat pentru dumneavoastră mult mai mult decât sunteți, poate, dispusă să recunoaşteți. Sau mă înşel?

HEDDA E o întrebare la care nu vă voi răspunde. Ştiu numai că Eilert Lovborg a avut curajul de a trăi conform cu propriul său mod de a gîndi. Iar acum, a făcut ceva mare, ceva plin de frumusețe. Fiindcă a avut puterea şi voința să-şi părăsească, nesilit de nimeni şi atât de timpuriu, locul său de la ospățul vieții...

BRACK Mă doare, doamnă Hedda, dar sunt nevoit să vă distrug o prea frumoasă iluzie...

HEDDA O iluzie?

BRACK Oricum ați fi ajuns curînd să descoperiți că n-a fost decât o iluzie.

HEDDA Şi care a fost acea iluzie?

BRACK Eilert Lovborg nu s-a împuşcat de bunăvoie.

HEDDA Nu de bunăvoie?!

BRACK Trebuie să vă spun că n-am relatat chiar foarte exact ceea ce s-a, petrecut cu el...

HEDDA *(cu încordare)* Ați trecut ceva sub tăcere? Ce anume?

BRACK Da, din pricina sărmanei doamne Elvsted, a trebuit să recurg la cîteva uşoare inexactități...

HEDDA Care?

BRACK Mai întîi, când v-am adus ştirea, el nu mai era în viață... Murise...

HEDDA La spital?

BRACK Da, şi fără să-şi fi recăpătat cunoştinţa.
HEDDA Şi ce-aţi mai trecut sub tăcere?
BRACK Că nu la el acasă s-a întîmplat...
HEDDA Asta nu are nici o importanţă!
BRACK Nu-i chiar aşa... Trebuie să adaug că Eilert Lovborg a fost găsit împuşcat în budoarul domnişoarei Diana.
HEDDA *(gata să sară în sus, dar recăzând în fotoliu)* Domnule asesor Brack, este cu totul imposibil! Nu se poate ca el să se fi dus iar acolo, azi.
BRACK A fost totuşi acolo, azi după-amiază. Ca să revendice ceva care-i fusese luat. Vorbea confuz, despre un copil care ar fi dispărut.
HEDDA Ah, va să zică de aceea...
BRACK Mi-am închipuit că ar putea fi vorba de manuscrisul lui. Dar aud acum că a recunoscut chiar el că l-ar fi distrus. Aşa că trebuie să fi fost vorba de bani, de portofel.
HEDDA Aşa trebuie să fi fost... Şi acolo, acolo va să zică a fost găsit.
BRACK Da, acolo! Cu un pistol descărcat în dreptul buzunarului de la piept. Împuşcătura a fost mortală.
HEDDA În piept, da...
BRACK Nu, ci în abdomen.
HEDDA *(ridicînd spre el o privire încărcată de silă)* O, şi asta! Tot ce-i ridicol şi josnic cade ca un blestem pe tot ce ating eu...
BRACK Şi mai este ceva, doamnă Hedda. Ceva care se poate califica drept o infamie.
HEDDA Ce anume?
BRACK Pistolul care îl avea la el...
HEDDA *(cu răsuflarea tăiată)* Ei! Ce e?
BRACK ...trebuie să-l fi furat.
HEDDA *(sărind in sus)* Furat! Asta nu-i adevărat! Nu l-a furat!
BRACK E imposibil să fie altfel. Sigur, l-a furat! Sst!
(Tesman şi doamna Elvsted s-au ridicat de la masa din

odaia din fund şi trec în salon.)

TESMAN *(cu filele manuscrisului în ambele mîini)* Hedda, îmi este aproape imposibil să descifrez ceva la lumina lămpii de deasupra mesei. Închipuieşte-ţi!

HEDDA Da, îmi închipui.

TESMAN Te-ar supăra dacă ne-am aşeza aici, la măsuţa de scris? Aşa-i?

HEDDA Staţi unde vă place. *(Repede.)* Nu, aşteaptă! Lasă-mă mai întîi să strâng lucrurile... Să aveţi mai mult loc...

TESMAN Dar nu-i nevoie! Avem destul loc.

HEDDA Nu, nu, lasă-mă să fac puţină ordine. Să duc lucrurile astea dincolo, şi să le pun deocamdată pe pian... Uite-aşa...

(Scoate de sub un raft un obiect acoperit cu foi albe de hârtie, mai pune altceva deasupra pentru a-l camufla mai bine şi duce totul în odaia din fund. Tesman aşeză filele de manuscris pe micul birou. Ia lampa de pe masa din colţ şi o mută tot acolo. Apoi, împreună cu doamna Elvsted, se aşează şi se adâncesc din nou în cercetarea manuscrisului. Hedda se reîntoarce.)

HEDDA *(în spatele scaunului doamnei Elvsted, îi zburleşte părul cu un gest tandru)* Ei, micuţa mea Thea, cum merge cu monumentul... în memoria lui Eilert Lovborg?

DOAMNA ELVSTED *(ridicînd spre ea o privire descurajată)* O, Doamne, va fi îngrozitor de greu să reconstitui ceva din toate hârtiile astea...

TESMAN Trebuie! Nu ne rămîne altceva de făcut. A pune în ordine hârtiile altuia, nu este tocmai îndeletnicirea mea preferata.

(Hedda se aşeză pe unul dintre taburetele de lingă sobă. Brack stă aplecat deasupra ei, sprijinit de fotoliu.)

HEDDA *(şuşotit)* Ce spuneaţi despre pistol?

BRACK *(încet)* Că trebuie să-l fi furat.

HEDDA De ce?

BRACK Pentru că nu există nici o altă explicaţie... doamnă

Hedda!
HEDDA Aşa?!
BRACK *(privind-o)* Eilert Lovborg a fost, fireşte, aici, azi-dimineaţă. Nu-i aşa?
HEDDA Da.
BRACK Aţi fost singură cu el?
HEDDA Da, un timp.
BRACK N-aţi ieşit din cameră nici un moment în care el să fi rămas singur, aici?
HEDDA Nu.
BRACK Căutaţi să vă reamintiţi. N-aţi ieşit nici măcar pentru o clipă?
HEDDA Da, da, poate... un moment, până în vestibul.
BRACK Şi în timpul acela unde se afla caseta dumneavoastră cu pistoale?
HEDDA Era jos, în...
BRACK Ei, doamnă Hedda?
HEDDA Caseta se afla acolo, pe masa de scris.
BRACK V-aţi uitat după aceea dacă amândouă pistoalele se mai aflau la locul lor?
HEDDA Nu.
BRACK Nici nu era necesar. Am văzut pistolul pe care Lovborg îl avea la el. Şi l-am recunoscut imediat: era cel de ieri. Şi de mai înainte...
HEDDA Îl aveţi cumva la dumneavoastră?
BRACK Nu, e la poliţie.
HEDDA Şi ce vrea să facă poliţia cu pistolul?
BRACK Se va îngriji să dea de urma proprietarului.
HEDDA Credeţi că îl poate descoperi?
BRAGK *(se apleacă deasupra ei şi şopteşte)* Nu, Hedda Gabler, nu, atâta timp cât eu voi şti să tac.
HEDDA *(privindu-l timid)* Şi în caz că nu veţi tăcea, atunci ce se va întîmpla?
BRACK *(ridicînd din umeri)* Există această portiţă: pistolul a fost furat.
HEDDA *(decisă)* Mai bine moartea!

BRACK *(surâzând)* Aşa se *spune*. Dar nu aşa se şi *face*...
HEDDA *(fără a răspunde)* Dar dacă pistolul nu a fost furat, iar proprietarul este descoperit? Ce se întîmpla atunci?
BRAGK Hedda Gabler, atunci izbucneşte scandalul.
HEDDA Scandalul?
BRACK Da, scandalul, scandalul de care vă este o frică de moarte. Va trebui, natural, să apăreți în fața justiției. Amândouă: şi dumneata şi doamna Diana. Ea va trebui să explice cum au decurs lucrurile. Dacă a fost accident, sau crimă... Dacă Eilert a vrut să scoată pistolul din buzunar ca s-o amenințe, sau dacă ea i-a smuls din mînă pistolul, l-a împuşcat şi i l-a băgat din nou în buzunar... Asta ar părea destul de verosimil! Diana e o muiere, nu glumă!
HEDDA Dar toate aceste orori nu mă privesc pe mine.
BRACK Nu, dar dumneavoastră trebuie să răspundeți, la o întrebare: de ce i-ați dat lui Eilert Lovborg pistolul? Şi ce concluzie seva trage atunci când se va şti că dumneavoastră i l-ați dat?
HEDDA *(plecând capul)* Asta-i adevărat. Nu m-am gîndit...
BRACK Ei, din fericire nu va exista nici o primejdie atâta vreme cât eu nu voi vorbi...
HEDDA *(ridicând privirea spre el)* Va să zică, sunt în mâna dumitale, domnule asesor! Din creştet până în tălpi.
BRACK *(şi mai şoptit)* Scumpă Hedda, crede-mă, nu voi abuza de situație.
HEDDA Nu are importanță: tot în mâna dumitale sînt! Dependentă de voința şi pretențiile dumitale. Nu mai sunt liberă! Prin urmare, nu mai sunt liberă! Nu, gândul acesta nu-l pot suporta. Nu-l voi putea suporta niciodată!
BRACK *(privind-o aproape batjocoritor)* Oamenii se obişnuiesc cu inevitabilul.
HEDDA *(răspunzându-i cu aceeaşi privire)* Da, poate... *(Se duce la masa de scris. Îşi reține un surâs involuntar şi imită intonațiile vocii lui Tesman.)* Aşa-i? Crezi că ai să

reuşeşti, Jorgen? Aşa-i?

TESMAN Dumnezeu ştie! În tot cazul, toate astea îmi vor cere luni şi luni de muncă.

HEDDA *(ca mai înainte)* Da, închipuieşte-ţi! *(Trecînd uşor cu mîna prin părul doamnei Elvsted.)* Nu ţi se pare ciudat, Thea? Acum stai aici, alături de Tesman, exact aşa cum şedeai înainte alături de Eilert Lovborg.

DOAMNA ELVSTED O, Doamne, numai dacă l-aş putea stimula, dacă l-aş putea inspira şi pe soţul tău...

HEDDA O, va veni şi asta, cu timpul...

TESMAN Da, Hedda, ştii? Parcă încep chiar să simt că aşa se întâmplă. Şi acum, du-te te rog iar lângă domnul asesor.

HEDDA Nu v-aş putea fi cu nimic de folos?

TESMAN Nu, cu nimic. *(Întorcând capul.)* De-acum încolo, iubite domnule, va trebui să fiţi atât de amabil şi să-i ţineţi tovărăşie Heddei.

BRACK *(aruncînd o privire Heddei)* O voi face cu cea mai mare plăcere.

HEDDA Mulţumesc. Dar astă-seară sunt obosită. Vreau să mă culc puţin, dincolo, pe canapea.

TESMAN Da. Culcă-te, dragă. Aşa-i?

(Hedda trece în odaia din fund şi trage draperiile în urma ei. Apoi o auzim cântând la pian o melodie sălbatică, de dans.)

DOAMNA ELVSTED *(sărind de pe scaun)* Ah, ce-i asta?

TESMAN *(fugind la draperie).* Dar bine, dragă Hedda, tocmai acum te-ai găsit să cânţi muzică de dans?! Gândeşte-te la mătuşa Rina! Şi la Eilert!

HEDDA *(scoţând capul printre draperii)* Şi la mătuşa Julle. Şi la toţi, la toţi! De-acum înainte, nu voi mai face nici un zgomot... *(Trage din nou draperiile.)*

TESMAN *(la masa de scris)* Desigur, îi face rău când ne vede îndeletnicindu-ne cu această tristă muncă. Ştiţi ce, doamnă Elvsted? Vă veţi muta la mătuşa Julle. Iar eu voi veni acolo, serile. Vom putea lucra. Aşa-i?

DOAMNA ELVSTED Da, poate ar fi cel mai nimerit.

HEDDA *(din odaia din fund)* Aud foarte bine ceea ce spui, Tesman. Dar eu, cum îmi voi petrece serile? Ce voi face, aici, singură?

TESMAN *(răsfoind hârtiile)* O, cu siguranță asesorul Brack va fi atât de amabil şi va trece să te vadă în fiecare seară.

BRACK *(din fotoliu, cu vioiciune)* Cu plăcere, în fiecare seară, doamnă Tesman! Ne vom distra foarte bine, noi doi, aici!

HEDDA *(limpede şi tare)* Nu-i aşa că nutriți această speranță, domnule asesor? Dumneavoastră, singurul cocoş din ogradă?!

(Se aude zgomotul unei împuşcături, venind din odaia din fund. Tesman, doamna Elvsted şi Brack sar în sus.)

TESMAN Iar se joacă cu pistolul!

(Dă draperia în lături şi se repede în cealaltă încăpere, urmat de doamna Elvsted. Hedda zace, fără viață, întinsă pe canapea. Agitație, strigăte. Berte vine, despletită, din dreapta.)

TESMAN *(strigând către Brack)* S-a împuşcat! S-a împuşcat în tâmplă! Închipuieşte-ți! Doamne, Dumnezeule!

BRACK *(pe jumătate leşinat în fotoliu)* Nu, asta nu trebuia s-o facă!

---- Cortina ----